

Ts'iaaⁿ na l'a Apóstoles

Ñ'oomtyeⁿ na nndyo Espíritu Santo

1-2 'U ta Teófilo, tsom na seiljeijndyaa na seicwanoⁿ na m'aaⁿ seicandiiya 'u cantyja cha'tso na tyoch'ee Jesús ndo' na tyo'mooⁿ hasta xuee na tjawaaⁿ cañoom'luee. Cwii tjocheⁿ na nncjaawaaⁿ tjeii'ñê apóstoles. Ndo' cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo t'mooⁿ ndaa na'ñeeⁿ chiuu nl'ana. ³ Jnda na tueeⁿeⁿ, tando'nnaaⁿaⁿ, teitquioo'ñê ndaana ñequio jndye nnom na t'moⁿna' na wando'xcoom. Wen'aaⁿ xuee tyom'aaⁿ na nty'iaana jom. Ndo' seineiiⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'om.

⁴ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ ñ'eⁿndyena sa'ntjoom na ticalui'na tsjoom Jerusalén. Tsoom ndaana:

—Cwindo'yo' hasta xeⁿ jnda seicandaa'ñena' ñ'oom na tqueⁿtyeⁿ Tsotyaya na tsoom na nndyo Espíritu Santo cha'xjeⁿ jnda ñejndye'yo' na tsjoo ndaa'yo'. ⁵ Ee Juan tyotseits'oomñê nn'aⁿ ñequio ndaatoo, saa 'o tajndye xuee ndo' njñom Ty'oots'om Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Luaa' waa na nleits'oomndyo'.

Cantyja na tjawa Jesús cañoom'luee

⁶ Quia na tyom'aⁿ na'ñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús ta'x'eena nnoom, jluena:

—Ta, ¿aa je' na nntsa' na catsa'ntjomndyennda' nn'aⁿ Israel?

⁷ Tsoom ndaana:

—Tsotyaya waa najndeii na matseixmaaⁿ na matseijndaa'ñê cwaaⁿ xuee oo ljo' xjeⁿ ntyjeeⁿ na nluii cwii nnom na matseijndaa'ñê. ⁸ Saa quia na jnda jndyo Espíritu Santo naquii' n'om'yo', quia jo' ññequiaaⁿ na nlaxmaⁿ'yo' najndeii na cwilui-ñê. Ndo' nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'naⁿ ja naquii' tsjoom Jerusalén, ñ'eⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ñ'eⁿ ndyuaa Samaria, ndo' hasta cha'waa nnom tsjoomnancue.

⁹ Jnda na tsoom na luaa' jndoo'cheⁿna tjawaaⁿ. Ndo' jndyo cwii nchquiu, mana seicu'na' na cwinty'iaana jom. ¹⁰ Nquiee cwinty'iaana jo nandye tsjo'luee xjeⁿ na mawjaaⁿ, ndo' mats'iaa jo' teitquioo'ndye we yonom nacañoomna na jeeⁿ canchii' liaa cwee'. ¹¹ Jlué na'ñeeⁿ ndaana:

—'O nn'aⁿ Galilea, ¿chiiu na jeeⁿ cwinty'ia'yo' jo nandye tsjo'luee? Jesús'm'aaⁿ na jnaaⁿ jo ndaa'yo' xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ tjaaⁿ. Ndo' cha'xjeⁿ na tjawaaⁿ maluaa' ndyonnaaⁿ'aⁿ.

Matías nntseinoomñê cantyja na 'ndiina' Judas

¹² Quia jo' ty'elcwee'na Jerusalén na ñet'omna ta na jndyu Olivos. Juu ta'ñeeⁿ tquia m'aaⁿna' ñnequio tsjoom Jerusalén cha'na tquia na wanaaⁿ na nntseicaañe ts'aⁿ judío xuee na cwita'jndyeena. ¹³ Jnda na ty'equie'na quii' tsjoom, tquiena yuu waa w'aa. Ty'ewana cuarto nandye w'aa yuu cwic'eeⁿyana. Ndo' ñ'eⁿ Pedro ñnequio Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo jnda Alfeo, Simón ts'aⁿ na cwilue nn'aⁿ cananista ndo' ñ'eⁿ Judas tyjee Jacobo. ¹⁴ Cha'tsondyena ñecwii jla'jomndyena na 'io ndi 'io tyolaneiⁿna

nnom Ty'oots'om. Mati jla'jomndye nt'om yolcu, ndo' ñ'eeⁿ ti'ntyjee Jesús ñ'eⁿ tsoñeeⁿ María.

¹⁵ Cwii xuee'ñeeⁿ teicantyja Pedro quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Joo naⁿñeeⁿ cha'na cwii siaⁿnto waljoo' ntquiuundyena. ¹⁶ Matsoom ndaana:

—O nn'aⁿya na cwilayu'yo', jndei'na' na seicandañ'ñena' ñ'oom na seiljeii David cantyja 'naaⁿ Judas cha'xjeⁿ tso Espíritu Santo nnoom cantyja 'naaⁿ Judas'ñeeⁿ tsaⁿ na tjaca'moⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na t'ue jom. ¹⁷ Judas'ñeeⁿ tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyô jâ ndo' ñeseijomñê ts'iaaⁿ na cwilax-maaⁿyâ. ¹⁸ Ñequio s'om na tantjoom cantyja natia na s'aaⁿ, tioml'uaaⁿ cwii taⁿ tyuaa. Jo' jo' tiooñê meintyjee' xqueeⁿ, t'ioo'ñexcweeⁿ. Jluí' cha'tso tsiaⁿaⁿ. ¹⁹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ Jerusalén nquiuna na luaa' s'aaⁿ. Quia jo' ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿna jla'cajndyuna tyuaa'ñeeⁿ Acéldama. Ñ'oomwaa' matsona' Tyuaa Niom'. ²⁰ Ee waa ñ'oom nacjoo' libro Salmos na matsona': Caljo waⁿaⁿ na ñeⁿnquiina'. Tinc'om nn'aⁿ juuna'.

Mati matsona':

Cwiicheⁿ ts'aⁿ coñom ts'iaaⁿ na ñeseixmaaⁿ.

²¹ Quia jo' cwii ts'aⁿ na maxjeⁿ ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyô cha'waati xuee na tyocañ'aaⁿyâ ñ'eⁿ nquii Ta Jesús na tjawa tjacueeⁿ tyomanoom naquii' njoom, ²² ts'aⁿ na maxjeⁿ ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyô cantyjati xuee na teits'oomñe Jesús s'aa Juan hasta xuee quia na tjawaaⁿ. Macaⁿna' na nntseijomñê tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿndyô na nntjei'yuu'ndyô na jnda tando'xco Jesús.

²³ Quia jo' tyot'mooⁿna we ts'aⁿ, José ñequio Matías. José'ñeeⁿ mati cwila'cajndyuna

jom Barsabás, ndo' xqueⁿ xueⁿeⁿ Justo.
 24-25 Tyolaneiⁿna nnom Ty'o^ots'om, tyoluena:

—'U Ta na mawa'naⁿ naquii' n'om cha'tsondye nn'aⁿ, ca'moⁿl cwaan cwii na wendye naⁿm'aⁿl na nncwjii'ndyu' na nntseijomñe ñequio nn'aⁿ na ma'jñoom' ts'iaaⁿ 'naⁿl. Nntseinoomñe tsaⁿlñeeⁿ ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Judas na jnda tjei'ñe, ndo' jnda tja yuu tseixmaⁿ na nncjaa cantyja 'naaⁿl jnaaⁿl.

26 Quia jo' ty'ena x'iaa cha m'moⁿna' l'ñeeⁿ nleijnoom' ts'iaaⁿlñeeⁿ. Ndo' teijnoom' Matías. Jo' chii ty'oomna' jom ts'iaaⁿ cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na m'aⁿ canchoo'cwii apóstoles.

2

Jndyo Espíritu Santo

1 Quia na tuee' xuee Pentecostés, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñe'cwii tmaaⁿl tjomndyena.

2 Mats'ia jo' jnaⁿ na teic'uaa jo nandy cañoom'luee cha'cwijom quia na jndei mandyo jndye. Ndo' s'aana' na c'uaa cha'waa naquii' w'aa yuu na meindyuaandyena. 3 Teitquioo' nty'iaana nacjoo cha'tsondyena ntyjo cha'cwijom ntsaachom.

4 Ndo' cha'tsondyena t'omna na too' Espíritu Santo cha'waañ'eⁿ naquii' n'omna. Tquiaaⁿ na la'xmaⁿna cantyja najneiⁿ. Ndo' jnaⁿna' na jla'neiⁿna nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na nchii ñ'oom na maxjeⁿ cwila'neiⁿna.

5 Joo ncuue'ñeeⁿ m'aⁿya nn'aⁿ judíos naquii' tsjoom Jerusalén na jeeⁿ queeⁿ n'om ts'iaaⁿ 'naaⁿl Ty'o^ots'om. Naⁿlñeeⁿ jnaⁿna cha'waa nnom tsjoomnancue. 6 Quia na teic'uaa na luaa', quia jo' ty'ecanty'iaana. Meiⁿ leicala'noⁿna ee

cha'tsondyena tyondyena na tyola'neiⁿ naⁿñeeⁿ
 cwii cwii nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ nquieena.
 7 Jeeⁿ ndya' tyueneiiⁿna, ndo' tyom'aaⁿ n'omna.
 Tyoluena ndaa ntyjeena:

—Cha'tsondye na^maⁿ na cwila'neiⁿna
 ñequii'cheⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Galilea jooa, 8 quia jo'
 ¿chiiuu waayuu na cwindyaaya na ya cwila'neiⁿna
 cwii cwii nnom ñ'oom na cwilanaaⁿya xjeⁿ
 na tquiowijndaaya? 9 Ee jaa tiñe'cwii ndyuaa
 jnaaⁿya. Nt'omndyo jnaaⁿ ndyuaa Partia,
 nt'omndyo Media, Elam ñ'eⁿ Mesopotamia,
 ts'ondaa Judea ñ'eⁿ Capadocia, mati Ponto
 ñ'eⁿ ndyuaa Asia. 10 Ndo' nt'omndyo jaa
 jnaaⁿya ndyuaa Frigia ñ'eⁿ Panfilia, Egipto
 ñ'eⁿ nt'omcheⁿ l'ondaa África na manndyoo'
 Cirene. Ndo' nt'omndyo jnaaⁿya tsjoom Roma,
 na tuiindyō nn'aⁿ judíos ndo' mati ñ'eⁿ nn'aⁿ
 meiⁿ nchii tuiindyena nn'aⁿ tsjaaⁿ jaa, saa
 macwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om cha'xjeⁿ na
 jaa nn'aⁿ judíos cwilat'maaⁿndyo jom. 11 Ndo'
 nt'omndyo jaa jnaaⁿya Creta ñ'eⁿ Arabia. Saa
 cha'tsondyo cwindyaa na ya cwila'neiⁿ na^maaⁿ
 ñ'oomya. Cwiluena cantyja na jeeⁿ t'maⁿ mach'ee
 Ty'oots'om.

12 Cha'tsondye naⁿñeeⁿ na jnaⁿ cwii cwii joo, jeeⁿ
 ndya' tyojaawee' n'omna ndo' seiñ'eeⁿna' jooa.
 Tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Ljo' ñeca'moⁿna' na luaa' cwiluii?

13 Saa nt'omcheⁿ cwe' tyonco, tyolue:

—Na^maⁿ jnda jndyeena.

Ñ'oom na tso Pedro ndaa nn'aⁿ

14 Quia jo' Pedro teintyjeeⁿeⁿ ñequio canchoo'cwii apóstoles. Jndeiⁿ seineiⁿ, tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ:

—'O nn'aⁿya ntyjañⁿoⁿya nn'aⁿ judíos ñequiondyo' 'o na tsjom'yo' ñjaaⁿ Jerusalén, queⁿ'yo' cwenta ndo' candye'yo' ñ'oom na nntsjoo. 15 Ee naⁿm'aⁿ nchii na candyeena cha'xjeⁿ na cwila'tiuu'yo', ee je' quia tuee'cheⁿ na ñjeeⁿ na cwitsjoom. 16 Saa juu na cwinty'ia'yo' na cwiluii matseicandaa'ñena' ñ'oom na tyoñequiaa profeta Joel, tsoom:

17 Ncuee na macandā, matso Ty'o^ots'om, njñooⁿya Espíritu na cwiluiindy^o naquii' n'om jndye nn'aⁿ.

Nda'yo' na naⁿnom ñequio nda'yo' na naⁿlcu nla'neiⁿna ñ'oom na nntsjoo ndaaⁿna.

Naⁿnom na titquiendye waa na nlco'na' ndaaⁿna na nnty'iaana.

Ndo' naⁿnom na tquiendye ndaa nntsoona.

18 Ncuee'ñeeⁿ njñooⁿya Espíritu na cwiluiindy^o naquii' n'om nn'aⁿ na cwindye'ntjom nooⁿ meiiⁿ naⁿnom ndo' meiiⁿ naⁿlcu.

Nñequia naⁿñeeⁿ ñ'oom na nntsjoo ndaaⁿna.

19 Ndo' nnts'aaya na nleitquioo' jndye nnom 'naaⁿ jo nandye tsjo'luee na nla'catyuendye nn'aⁿ quia na nnty'iaana.

Ndo' nnts'aaya 'naaⁿ na nleitquioo' jo nacje nnom tsjoomnancue,

cha'na niom' ñequio chom ñequio ndioom.

20 Ñe'quioom' nntseicwaqueⁿna' na jooⁿñe nnom, ndo' chi' nntseicwaqueⁿna' cha'cwijom niom'.

Nmeiⁿ! nluii cwii tjoocheⁿ na nncuee' xuee cantyja 'naⁿ ja na cwiluiindy^o na matsa'ntjoⁿ.

Juu xuee'ñeeⁿ t'maⁿticheⁿ matseixmaⁿna' na nleitquioo' najndei na matseixmaⁿya.

21 Saa cwii cwii ts'aⁿ na nncwji' xueya na cwiluiindyo na matsaⁿ'ntjoⁿ, juu tsaⁿ'ñeeⁿ nluuin'maaⁿñe."

Luaa' ñ'oom na tso Ty'o^oots'om ñequio 'ndyoo Joel.

22 Tsoti Pedro:

—'O nn'aⁿya Israel, candyeya'yo' na nntsjo^o cantyja 'naaⁿ' Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret. Tquioo' na nquii Ty'o^oots'om jñom jom ee jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aaⁿ quii'ntaaⁿ'yo' na nchii na nnda^a nnlui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, meiⁿ xocjaantyjo^o' n'om nn'aⁿ chiuu tuiyuu. Ndo' 'o manquiu'yo' na ljo' ee cantyja najndei na matseixmaⁿ nquii Ty'o^oots'om, jo' na tyoch'ee Jesús 'naaⁿ t'maⁿ quii'ntaaⁿ'yo'. 23 Maxjeⁿ teiyo ntyjii Ty'o^oots'om na nnc'oom Jesús luee'yo' ee seijndaa'ñê na tui na ljo'. Jo' na tio'yo' Jesús luee nn'aⁿ romanos. 'O l'a'yo' na ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ na jlacuee'na jom. 24 Saa Ty'o^oots'om tquiaa na tando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Seicandyaañe jom na ñet'omts'ooñê ee tijoom jndaa caljoo'ñê nacje 'naaⁿ' na cwiwje nn'aⁿ. 25 Seineiⁿ rey David na ndoo' matseineiⁿ nquii Jesús. Matsoom:

Manty'iaaya Ty'o^oots'om na ñequii'cheⁿ m'aaⁿñê jo no^o'nya.

Nc'e na m'aaⁿñê ñ'eⁿndyoo, jo' chii xocju'cjena' ja.

26 Jo' na jeeⁿ neiⁿnco ts'o^o'nya, ndo' ñequio na neiⁿya mataya.

Ndo' cwe' nc'e meindo^o'nty'iaandyo, jo' na mach'eena' na mawajndyaya.

27 Ee xonquiaa' na nljoo'ndyoo tsei'tsuaa

meiⁿ xonquiaa' na nnto'ndyo ee cwiluiindyō na lju' ts'ooⁿ na mandi'ntjoⁿya njom'.

28 'U t'moⁿ nqoⁿya nato cantya na nncwando'xco ts'aⁿ.

Ndo' na nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyu' nnts'aana' na neiⁿtyaya.

Luaa' ñ'oom na seineiⁿ David.

29 Tsoti Pedro:

—'O nn'aⁿya, ndyeyu nntsjoō nndye'yo' na tue' welooya David na ñet'oom teiyo. Ty'ecat'iuuna jom, ndo' tsei'tsuaⁿaⁿ ndicwaⁿ waana' tsjoom ñjaaⁿ hasta xuee je'. 30 Jom tyoluiñê profeta, ndo' ntyjiiyaaⁿ na tso Ty'oots'om ñ'oomtyeⁿ nnoom na nluiñê Cristo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ na ndyowicantyjoo' ndo' juu tsaⁿñeeⁿ nncjaacjoo ntio na ñetacatyeeⁿ. 31 Ndo' cha'cwijom na nnty'iaa' nnoom najndaⁿ tuiina', jo' na tsoom na xocaljoo'ñe añmaaⁿ yuu na cwiljoo'ndye añmaaⁿ nn'aⁿ na jndaⁿ tjaⁿ ndo' meiⁿ seii' xocatoo'. 32 Ñ'oommeiⁿ seineiiⁿ cantya 'naaⁿ Jesús. Ndo' cha'tsondyō cwit-jei'yuu'ndyō na mayuu' na tquiaa Ty'oots'om na tando'xco juu. 33 Je' m'aaⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' jom. Jo' na jndaⁿ ñnom Tsotyeeⁿ Espíritu Santo naquii' n'om nn'aⁿ cha'xjeⁿ ñ'oomtyeⁿ na tqueⁿ ndo' na cwiluii cha'tso na cwinty'ia'yo' je' ndo' na cwindye'yo'. 34 Ee nchii nquii David tja cañoom'luee. Jo' chii ma'moⁿna' cantya 'naaⁿ Jesús seneiiⁿ. Ee tso David:

Seineiⁿ Ta Ty'oots'om nnom Ta na matsaⁿntjom ja. Matsoom nnom:

“Cajmaⁿ jo ntyjaa' ts'ooⁿya ntyjaya

35 hasta xjeⁿ na jndaⁿ tsa'a nn'aⁿ na jndoo 'u cjee'nc'e'.”

36 Tsoti Pedro:

—Quia jo' cha'tsondyo' 'o nn'aⁿ Israel cala'noⁿ'yo' na mayuu' na juu Jesús na ty'iom'yo' ts'oom'naaⁿ, tqueⁿ Ty'o^oots'om na Ta jom na matsa'ntjoom jaa ndo' na Cristo jom na macwji'n'maaⁿñê jaa.

37 Ndo' quia jndye nn'aⁿ Israel na luaa', jeeⁿ sei'ndaa'na' nquiuna. Jluena nnom Pedro ñequio ndaa nt'omcheⁿ apóstoles:

—'O nn'aaⁿya, ¿chiiu macaⁿna' na cal'aayâ?

38 Quia jo' t'o Pedro ndaana:

—Ticwiindyoy' 'o calcwe' n'om'yo' ndo' cwits'oomndyo' ñequio xuee' Jesucristo, cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^oots'om jna'yo'. Quia jo' nnto'ñoom'yo' Espíritu Santo naquii' n'om'yo'.
39 Ee ñ'oomtyeⁿwaa' tseixmaⁿna' cwenta' 'o ñ'eⁿ nda'yo', ndo' cwentaa cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ na tquia, ndo' mati ticwii cwii ts'aⁿ na ma'maⁿ Ta Ty'o^oots'om cwentaaya.

40 Pedro jndye nt'omcheⁿ ñ'oom tyocwji'yuu'ñetyeeⁿ ndaana. Ndo' tyotseijndo'tyeeⁿ n'omna. Tsoom:

—Catjei'ndyo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quie' n'om cha nndaⁿ nlui'n'maaⁿndyo'.

41 Quia jo' nn'aⁿ na jla'yu' ñ'oom na tsoom teits'oomndyena. Juu xuee'ñeeⁿ, cha'na ndyee meiⁿndyena jla'yu'na. 42 Tyoqueⁿndyena na tyondyena ñ'oom na tyot'mooⁿ apóstoles'ñeeⁿ. Tjoom' tyom'aⁿna ñequio naⁿñeeⁿ. Tyotjomndyena na tyotyjena tyoo' na tyocañjom n'omna Jesús. Ndo' tyola'neiⁿna nnom Ty'o^oots'om.

Luaa tyom'aⁿ nn'aⁿ na tyola'yu'jndyee

43 Cha'tsondye nn'aⁿ tyotseitsaⁿna' jooⁿa ee na tyonty'iaana jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyol'a apóstoles na xocanda^ā nluii na cwe' na jnda nquieena meiⁿ xocjaantyjo^o' n'om nn'aⁿ 'naaⁿ na tuii. 44 Cha'tsondye nn'aⁿ na jnda jla'yu', ñe'cwii n'omna. Ndo' cha'tso 'naⁿ na tyowil'uee'ndyena tjom na 'naaⁿna jooⁿa'. 45 Tyonda^āana ndyuaana ñequio nt'omcheⁿ 'naaⁿna na waa. Ndo' s'om na tyoto'ñoomna tyotoⁿ'na jooⁿa', tyoñequiana nda^ā nn'aⁿ na tyotseitjo^ona' joo. 46 'Io ndi 'io tyotjomndyena wats'om t'maⁿ. Mati naquii' l'aana tyola'jomndyena na tyotyjena tyoo' na tyocañjom n'omna Jesús. Tyocwa'na ñequio na neiiⁿna ndo' na xcwee' n'omna. 47 Tyola't'maaⁿ'ndyena Ty'o^ots'om ndo' cha'tsondye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyotjeii'ya jooⁿa. Ndo' 'io ndi 'io tyocwji'n'maaⁿ'ñetichēⁿ Ty'o^ots'om nn'aⁿ. Jo' chii tjawit'maⁿti tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaⁿaⁿ.

3

Tco'yana' cwii ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

1 Cwii xuee Pedro ñ'eⁿ Juan ljo'yu ty'ena wats'om t'maⁿ na ndyee na matmaaⁿ xjeⁿ na cwi'oola'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'o^ots'om. 2 Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na tuiiñe na ntjeiⁿ nc'ee. Juu tsaⁿ'ñeeⁿ 'io ndi 'io tyo'ooñ'om nn'aⁿ jom wats'om t'maⁿ, tyoqueⁿna jom 'ndyoots'a na jndyuna' Jeeⁿ Neiⁿncoo' cha nnda^ā nlcaaⁿ ljo' na matseitjo^ona' jom nda^ā nn'aⁿ na cwi'ooquie' jo' jo'. 3 Quia na nty'iaaⁿaⁿ Pedro ñ'eⁿ Juan na macwi'ooquie'na

naquii' wats'om'ñeeⁿ tcaaⁿ s'om ndaana. ⁴ Ndo' nty'iaa' Pedro ñequio Juan jom. Tso Pedro nnoom:

—Aa re sa, canty'ia' ndaayâ.

⁵ Quia jo' nty'iaa'ⁿaⁿ ndaana ee seitioom waa na ñnequiana na nnco'ñoom. ⁶ Saa matso Pedro nnoom:

—Ja meiⁿ s'om xuee meiⁿ s'om cajaan' tjaa'naⁿ na maleiñ'oⁿya, saa cantyja na maleiñ'oⁿtya ñnequiaya na nnco'ñom!. Ñequio xuee' Jesucristo, tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret, quicantyya' ndo' cja'ca'.

⁷ Jnda chii t'uui Pedro ts'oⁿ ntyjaya seiwe tsaⁿñeeⁿ jom. Mañoom' tco'yana' nda'nc'eeⁿ ñequio candyo'nc'eeⁿ. ⁸ Jo' na ñejomto teicantyyaaⁿ. Teintyyeeⁿeⁿ ndo' toⁿoⁿ na tjacaⁿ. Tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ ñ'eⁿndyena. Tyojaacaⁿ ndo' tyowantyyaaⁿ ndo' tyotseit'maaⁿñê Ty'oⁿots'om. ⁹ Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na too'ndye naquii' wats'om tyonty'iaana na tyojaacaⁿ ndo' tyotseit'maaⁿñê Ty'oⁿots'om. ¹⁰ Ee tajnaaⁿna na jom ts'aⁿ na ñetacatyeeⁿ 'ndyoots'a wats'om t'maⁿñeeⁿ na jndyuna' Jeeⁿ Neiⁿncoo'. Majom na tyocaaⁿ ljo' na matseitjoona' jom ndaa nn'aⁿ. Jo' na jeeⁿ tyotseitsaⁿna' joona ndo' jeeⁿ tjawee' n'omna na jnda tco'yana' nc'eeⁿ.

Ñ'oom na seineiⁿ Pedro leiroo' wats'om t'maⁿ

¹¹ Wats'om'ñeeⁿ waa cwii leiroo'na' na jndyuna' Salomón. Jo' jo' tquiontyjaa' cha'tsondye nn'aⁿ na cwityueneiiⁿna. Ee ts'aⁿ na tco'yana' nc'ee jo' jo' tiñe'ca'ñeeⁿ Pedro ñequio Juan. ¹² Quia na nty'iaa' Pedro na cha'tsondye nn'aⁿ jnda jla'candyoo'ndyena, matsoom ndaana:

—'O re nn'aⁿya Israel, ¿chiiu na jeeⁿ matseitsaⁿ'na' 'o? ¿Chiiu na jeeⁿ cwinty'ia'yo' ndaayâ na chacwijom cwila'tiuu'yo' na cwe' na jndaâ ncjooyâ oo cwe' nc'e na jeeⁿ cwila't'maaⁿ'ndyô Ty'oots'om jo' na majaacaa tsaⁿm'aaⁿ? Meiⁿchjoo nchiijo'. ¹³ Ee nquii Ty'oots'om na tyotseit'maaⁿ'ñe welooya Abraham na ñet'oom teiyo, na tyotseit'maaⁿ'ñe welooya Isaac, ndo' welooya Jacob, ndo' tyola't'maaⁿ'ndye nt'omcheⁿ welooya na jndyow'i'cantyjo', jom seit'maaⁿ'ñê Jnaaⁿ Jesús, na jla'quioo'yo' luee naⁿmaⁿ'niaaⁿ cha cue'. Ndo' meiiⁿ Pilato ñe'catseicandyaañe jom, saa títancue'yo'. Sa'yo' nacjoom'm meiiⁿ juu ñe'catseicandyaañe jom. ¹⁴ 'O nchii taⁿ'yo' na nndyaañe nquii na cwiluiñe na lju' ts'om ndo' na tyoch'ee yuu na maty'iomyana'. 'O taⁿ'yo'yo' na nndyaañe ts'aⁿ na ñeseicwjee nn'aⁿ. ¹⁵ Jla'cue'yo' nqueⁿ na mañequiaaⁿ na cwitando' nn'aⁿ. Saa Ty'oots'om tquiaa na tando'xcoom na tueeⁿ'eⁿ ndo' já cwitjei'yuu'ndyô na ljo'. ¹⁶ Nc'e na cwilayu'ya cwii n'ooⁿyâ ñ'eⁿ xuee' Jesús, jo' na tquiaana' najndaⁿ nc'ee tsaⁿm'aaⁿ na cwinty'ia'yo' ndo' na cwita'jna'yo'. Ee nc'e juu na cwilayuu'yâ n'ooⁿyâ ñequio Jesús, jo' na cha'tsondyo' cwinty'ia'yo' na candaâ' tco'yana' tsaⁿm'aaⁿ.

¹⁷ 'Ndo' ntyjiiya, 'o nn'aⁿya, na tîcala'noⁿ'yo' ljo' l'a'yo' ñequio naⁿmaⁿ'niaaⁿ 'naⁿ'yo' jla'cue'yo' Jesús. ¹⁸ Saa laa'ti' waa na seicandaâ'ñe Ty'oots'om ñ'oom na seineiⁿ ñequio ndyuee profetas na maxjeⁿ nncue' Cristo tsaⁿ na jñoom. ¹⁹ Jo' chii calcwe' n'om'yo' ndo' cata'ndyo'xcwe'yo' nnom Ty'oots'om cha nntseicanoom'm jna'yo'

ndo' na ñnequiaaⁿ na ntseixcona' cantyja na cwitsaam'aⁿyo' joo nnoom. ²⁰ Ndo' na ljo' njñomnaaⁿaⁿ Jesucristo, tsaⁿ na nncwji'n'maaⁿñe 'o, ee teiyo seijndaa'ñê na luaa' nnts'aaⁿ. ²¹ Saa macaⁿna' na caljoo'ñe Jesucristo cañoom'luee hasta quia na jnda seicandaa'ñena' cha'tso ñ'oom na seineiiⁿ ñequio ndyuee profetas na tyoñequia ñ'oom'm tandyo xuee. ²² Ee tyotso Moisés ndaa welooya na ñet'om teiyo: “Nquii Ta Ty'oots'om njñoom cwii nn'aⁿyo' na m'aⁿyo' na ñnequiaa ñ'oom'm cha'xjeⁿ na jñoom ja. Queⁿyo' cwenta cha'tso ñ'oom na nntseineiⁿ tsaⁿñeeⁿ ndaa'yo'. ²³ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na tiqueⁿ cwenta ñ'oom na nntso tsaⁿñeeⁿ nncwji'ndyona' juu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ Israel.”

²⁴ Tsoti Pedro:

—Cha'tsondye profetas cha'na Samuel ñequio nn'aⁿ na cwiñet'om jnda na tue' tsaⁿñeeⁿ, tyoluena na nluii cha'xjeⁿ na cwiluii je'. ²⁵ Ñequio ndyuee profetas tquiaa Ty'oots'om ñ'oomtyeⁿ ndo' 'o laxmaⁿyo' na nda'yo' naya na cwit'mooⁿ joona' ndo' cha'xjeⁿ ñ'oom na seijndaa'ñetyeⁿ Ty'oots'om ndaa welooya na ñet'om teiyo quia toom nnom welooya Abraham: “Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naⁿ na nncjaawi'cantyjoo' nluiiñe ts'aⁿ na njñooⁿya na m'aⁿyo'. Ndo' nc'e juu nntio'naaⁿndyo cha'tsondye nn'aⁿ tsjoomnancue.” ²⁶ Jo' chii quia na s'aa Ty'oots'om na ta'ndo'xco Jnaaⁿ na tue', najndyee tio'naaⁿñê 'o na jñoom juu na m'aⁿyo' cha tincwiindyoy' 'o nlcwe' n'om'yo' natia na cwil'a'yo'.

4

Pedro ñ'eⁿ Juan jo ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ

¹ Pedro ñ'eⁿ Juan xcwe na cwila'neiⁿna ndaa nn'aⁿ, ndo' tquie ntyee na m'aⁿna ñequio ts'aⁿ na matsa'ntjom nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om t'maⁿ. Mati nt'om nn'aⁿ judíos na laxmaⁿna tmaaⁿ saduceos tquiena. ² Jnda teilioo naⁿñeeⁿ ee Pedro ñ'eⁿ Juan cwit'mooⁿna ndaa nn'aⁿ na jnda mawando'xco Jesús, jo' chii mati nn'aⁿ na jnda tja maxjeⁿ ntando'xcona. ³ Quia jo' t'ue naⁿñeeⁿ joona. Ndo' cwe' nc'e na jnda tmaaⁿ, jo' chii tiomya naⁿñeeⁿ joona w'aancjo hasta quia nneiⁿncoo cwiicheⁿ xuee. ⁴ Saa nn'aⁿ na tyondye ñ'oom' Ty'ooots'om na tyoñe'quiána, jdyendye naⁿñeeⁿ jla'yu'na. Ndo' cha'tsoñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' tue'ntyjo cha'na 'om meiⁿndyena na cwe' naⁿnom.

⁵ Teincoo cwiicheⁿ xuee naquii' Jerusalén tjomndye nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁶ Ñ'eⁿ Anás, tyee na cwiluiitquieñe, ñequio Caifás, ñ'eⁿ Juan ñequio Alejandro, ndo' ñ'eeⁿ cha'tsondye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nn'aaⁿna ntyee na cwiluiitquiendye. ⁷ Tqueeⁿndyena Pedro ñ'eⁿ Juan ndo' tsá'na naⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿna. Jluena:

—¿Ñeeⁿ tquiaa na jnda'yo', ndo' ñ'eeⁿ ts'aⁿ xuee' cwilei'ñ'om'yo' na luaa' cwil'a'yo'?

⁸ Ndo' Pedro too' quii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo, matsoom ndaana:

—O re nn'aⁿ na m'aⁿyo' n'iaaⁿ ñequio 'o nn'aⁿ na cwiluiitquiendyo' joo ndaa jaa nn'aⁿ Israel, ⁹ na

cwita'x'lee'yo' ndaayâ cantyja naya na tuii ñ'e'n ts'a'n na ñet'oom na ntjei'n nc'lee, ¿aa ñe'candy'e'yo' chiuu tuiiyuu na jnda tco'yana' jom? ¹⁰ Xe'n na ljo', quia jo' cha'tsondyo' 'o ñequio cha'tsondye nn'a'n Israel cala'no'yo' chiuu waa. Nquii Jesucristo, ts'a'n na jna'n Nazaret na ty'iom'yo' ts'oom'naa'n, tquiaa Ty'oots'om na tando'xcoom jnda na tuee'n'e'n. Ñequio xuee' jom jo' na jnda n'ma'n tsa's'am'aa'n' na cwinty'ia'yo' na meintyjee'n'e'n jo ndaa'yo'. ¹¹ Juu Jesús cwiluiine tsjo' na 'o na cwiluiitquiendyo' jo ndaaya jnda tquie'yo'. Saa jnda tacatyee'tye'n tsjo'ñee'n nquii tsia'tsjo' yuu na t'ma'nti matseixma'na' na cha'tso ljo'. ¹² Tjaa'na'n 'ñee'n cwiiche'n na nndaã nncwji'n'maa'ñee nn'a'n macanda nquii Jesús. Ee cha'waa nnom tsjoomnancue tjaa'na'n xuee' cwiiche'n na tque'n Ty'oots'om na juu nndaã nncwji'n'maa'ñee jaa.

¹³ Jnda na nty'iaa na'nma'n'iaa'n na tinquiaa' Pedro ñ'e'n Juan, ndo' jla'no'n'na na tyoola'naa'n na'ñee'n cha'xje'n na nquiuna, ee cwe' nn'a'n mei'nquiandye joona, quia jo' jee'n tyotseitsa'n'na' joona, ndo' tjañjoom' n'omna na tyocañ'ee'n na'ñee'n ñ'e'n Jesús. ¹⁴ Ndo' majndeiti quia na nty'iaana nacañoom na'ñee'n meintyjee' ts'a'n na jnda tco'yana', jo' chii seicu'ñ'e'na' na nluena ñ'oom nacjoo na'ñee'n. ¹⁵ Quia jo' tjeii'yana na'ñee'n quii'ntaa'na. Jnda chii tyola'nei'n che'nquieena. ¹⁶ Tyoluena:

—¿Chiuu nl'aayoqo ñequio ti'm'a'n'? Ee cha'tsondye nn'a'n tsjoom ñjaa'n Jerusalén manquiuyana na jnda l'a na'm'a'n' cwii ts'iaa'n t'ma'n na xocandaã nnts'aa na cwe' na jndei nquii ts'a'n ndo' jaa xondaã

nl'uuya na tiyuu' na ljo'. 17 Jo' chii yati cal'uuya ndaꞗ naⁿm'aⁿ ñequio na jndei'na' meiⁿcwii nnom ts'aⁿ tala'neiⁿtina ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús, cha tant'omti ñ'oommeiⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ.

18 Quia jo' t'maⁿna naⁿñeeⁿ. Saⁿtjomna na meiⁿcwii ñ'oom tala'neiⁿti naⁿñeeⁿ, tant'mooⁿna ñequio xuee' Jesús. 19 Saꞗ Pedro ñequio Juan, jluena:

—Ncjo'yo' calatiuu'ya'yo' aa maty'iomna' jo nnom Ty'oꞗts'om na calacandaꞗyâ ñ'oom na cwindu' 'o, nchii ñ'oom na matso jom. 20 Ee já tijoom jndaa ca'ndyaꞗyâ na nlanaꞗyâ ljo' na ñenty'iaꞗyâ na tyoch'ee Jesús ndo' na tyondyaꞗyâ na tyotseineiiⁿ.

21 Saꞗ joo naⁿmaⁿn'iaaⁿ jndei'iti ñ'oom tyoluena ndaꞗ naⁿñeeⁿ. Jnda chii jñoomna naⁿñeeⁿ, ee tileicaliuna chiuu ya nnta'wi'na naⁿñeeⁿ ee nquiaana nn'aⁿ quii' tsjoom, ee cha'tsondye nn'aⁿ tyolat'maaⁿndyena Ty'oꞗts'om cantyja na nty'iaana na tco'yana' ts'aⁿ na ñet'oom na ntjeiⁿ nc'ee. 22 Ee tsaⁿs'a'ñeeⁿ, na jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ s'aa Ty'oꞗts'om na tco'yana' jom, jnda teinom wen'aaⁿ choom'm.

Nn'aⁿ na cwila'yu' ñe'cwii t'maⁿ jla'neiⁿna nnom Ty'oꞗts'om

23 Pedro ñ'eⁿ Juan, jnda na jndyaandyena, ty'ena na m'aⁿ nc'iaana. Jla'candiina naⁿñeeⁿ cha'tso ñ'oom na tyolue ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. 24 Ndo' joo naⁿñeeⁿ, quia na jndyena ñ'oom'ñeeⁿ, ñe'cwii t'maⁿ jla'neiⁿna nnom Ty'oꞗts'om, jluena:

—'U Ta Ty'oꞗts'om, macanda 'U na mayuu'cheⁿ na matsaⁿntjom'. 'U tqueⁿ cañoom'luee ñequio

tsjoomnancue, ñequio ndaaluee, ndo' ñequio cha'tso na niom. ²⁵ Ñequio Espíritu Santo seijndo' ts'om moso' David. Jo' na seiljeiⁿ ñ'oom na tsu'. Tsoom:

¿Chiuu na cwila'wjee nn'aⁿ na nchii judíos?

Ndo' ¿chiuu na cwila'tiuu nn'aⁿ judíos cwii na cwe' ts'iaaⁿndyo?

²⁶ Nn'aⁿ tsjoomnancue na cwitsaⁿntjom jla'wendyena.

Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ jla'jomndyena.

Ñe'cwii ty'ena nacjoo' nquii Ty'o^ots'om,

ñequio Cristo tsaⁿ na jñoom.

²⁷ Jlueti naⁿñeeⁿ nnom Ty'o^ots'om:

—Mayuu' ñ'oom'ñeeⁿ na tso David ee Herodes ñequio Poncio Pilato jla'jomndyena naquii' tsjoomwaa ñequio nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos. Ty'ena nacjoo' Jnda' na lju' tseixmaaⁿ ndo' na majndaa' ts'iaⁿaⁿ na tqueⁿ jom. ²⁸ Tandyo xuee seijndaa'ndyu' ljo' nl'ana. Ndo' majo' jnda' l'ana je'. ²⁹ Ndo' je' je' 'u Ta, queⁿ cwenta ñ'oom wi' na jndei'na' na cwiluena nda^ayâ, ndo' cateijndei' jâ na cwindyaⁿntjo^oyâ njom' na calana^ayâ ñ'oom naya 'naⁿ ñequio na t'maⁿ n'o^oyâ. ³⁰ Ndo' catseintyo' ts'o' nacjoo nn'aⁿwii. Catsein'maⁿ jooa. Catsa' 'naaⁿ t'maⁿ ñequio 'naaⁿ na xocjaantyo' n'om nn'aⁿ chiuu tuiiyuu. Nmeiⁿ catsa' ee cwilcwii'â xuee' Jnda' Jesús na lju' tseixmaⁿ.

³¹ Jnda' na jla'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om tei'ncwii' w'aa yuu na cwiⁿjomndyena. Ndo' jooa too' m'aaⁿ Espíritu Santo naquii' n'omna. Ndo' ty-ola'neiⁿna ñ'oom' Ty'o^ots'om ñequio na t'maⁿ n'omna.

Cha'tso 'naⁿ tjom na 'naaⁿna joona'

³² Cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' tyom'aⁿna na ñe'cwii n'omna, ndo' ñe'cwii tyola'tiuuna. Meiⁿcwiindye joona ticatso na joo 'naⁿ na maleiñ'oom macandā juu 'naaⁿ jo', ee cha'tso 'naⁿ na tyoleichona tyol'ana na tjom na 'naaⁿna joona'.
³³ Ndo' nquiee apóstoles tyotjeii'yuu'ndyena ñequio najndeii na matseixmaaⁿ na jndā mawando'xco Ta Jesús. Ndo' t'maⁿ tio'naaⁿñe Ty'o^ots'om joona. ³⁴ Ndo' quii'ntaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na cwila'yu' tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ c'oom na matseitjoona' juu ee nn'aⁿ na niom ndyuuaa ndo' niom l'aa tyondaāna joona' ndo' cantyjati s'om na to'ñoomna na ndāana joona' tquiōñ'omna.
³⁵ Tquiana s'om'ñeeⁿ ndāā apóstoles. Ndo' naⁿ'ñeeⁿ tyoñequiana joona' nnom ticwii cwii ts'aⁿ na matseitjoona' 'naⁿ na macaⁿna' juu.
³⁶ Quii'ntaaⁿna tyom'aaⁿ ts'aⁿ na jndyu José. Jom ts'aⁿ tsjaaⁿ Leví na jndyowicantyjoo', tuiiñē tyuaaxeⁿncwe Chipre. Apóstoles tqueⁿna xueeⁿeⁿ Bernabé. Ñ'oomwaa' matsona' ts'aⁿ na mañequiaa na t'maⁿ ts'om x'iaa'. ³⁷ Jom waa tyuaaⁿaⁿ. Jnaāⁿ juuna', jndā chii jndyoñ'oom s'om na to'ñoom, tquiaaⁿ s'om'ñeeⁿ ndāā apóstoles.

5

Seitjoōñe Ananías ñ'eⁿ Safira

¹ Saa cwii tsaⁿs'a na jndyu Ananías ñequio scoom'm Safira ndāana cwii tyuaana.
² Ananías'ñeeⁿ seitjoōⁿ cantyja na jnaāⁿ juuna', ndo' mati ntyjii scoom'm na ljo'. Jndyochom meiⁿ

ndyee s'om'ñeeⁿ tquiaaⁿ joona' ndaa' apóstoles.
³ Quia jo' matso Pedro nnoom:

—'U re Ananías, ¿chiiu na tquiaandyu' na se-
 icatoo' Satanás naquii' ts'om' na tsu' cantu nnom
 Espíritu Santo na seitjoo' s'om cantyja na jndaa'
 tyua'? ⁴ Yocheⁿ na tyoojndaa' juuna' tseixmaⁿna'
 cwenta'. Ndo' mati meiiⁿ na jnda' jndaa' ju-
 una' wanaaⁿ na nntsa' yuu na l'ue ts'om' ñequio
 s'om'ñeeⁿ. 'U je' ¿chiiu na luaa' seitiuu' naquii'
 ts'om'? Ee nchii ndaa' nn'aⁿ sa' cantu, nnom nquii
 Ty'oots'om waa jnaⁿ.

⁵ Jnda' na jndii Ananías ñ'oommeiⁿ cwe'
 tiooñetoom na ts'oo jom. Quia jo' cha'tsondye
 nn'aⁿ na nquiuna na luaa' tuii, jeeⁿ ndya' nioom
 tyuena. ⁶ Teicantya naⁿnom na titquiendye.
 Jla'tyjoondyena liaa jom. Jnda' chii tjeii'na jom,
 mana ty'ecat'iuuna jom.

⁷ Jnda' teinom cha'na ndyee hora na tuii na ljo'
 ndo' tyjee' scuu' Ananías. Meiⁿchjoo ticaljeiiⁿ aa
 waa ljo' tuii. ⁸ Quia jo' Pedro matsoom nnom
 tsaⁿñeeⁿ:

—Catsu' nooⁿ, ¿aa mayuu' na laa'ti'ndyo ndaa'yo'
 tyuaa'yo'?

Ndo' matso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Mayuu' na laa'ti'.

⁹ Matso Pedro nnoom:

—Chiiu na jla'tjom'yo' ñ'oom na tqui'o'nn'aⁿyo'
 Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om. Aa ndi', je'
 cwiquie nn'aⁿ na ty'ecat'iuu sa'. Mati 'u maje'ndyo
 nnc'oocat'iuuna 'u.

¹⁰ Mantyjacheⁿ cwe' tiooñetoom jo nc'ee Pe-
 dro, mana tueeⁿeⁿ. Quia na ty'equie' naⁿnom
 na titquiendye jliuna na jnda' tueeⁿeⁿ. Mati

tjeii'na jom, ty'ecat'iuuna jom nacañoom' saaⁿaⁿ.
 11 Quia jo', tmaaⁿl nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om
 cwentaaⁿaⁿ, jeeⁿ t'maⁿ seicaty'uena' ndo' mati
 nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tyondye na luaa' tuii.

Ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyol'a apóstoles

12 Nn'aⁿ na cwiluiindyena apóstoles jndye nnom
 'naaⁿ l'ana ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na xondaꞗ nluui
 na cwe' najndei nquii ts'aⁿ. Ndo' cha'tsondye
 nn'aⁿ na jndaꞗ cwila'yu' tjoom' t'maⁿna na ty-
 otjomndyena wats'om t'maⁿ na jndyu leiroo'na'
 Salomón. 13 Saaꞗ nt'omcheⁿ nn'aⁿ nquiaana na
 nla'jomndyena, meiiⁿ na ljo' tyotjeii'yana nn'aⁿ
 na cwila'yu'. 14 Ndo' tjawijndyendyeti nn'aⁿ na
 tyola'yu' ñequio Ta Jesús, naⁿnom ndo' naⁿlcu.
 15 Tyotsa'na nn'aⁿwii ndyuee nantaa, cjoo' nduu
 ndo' cjoo' luee, cha quia na wjaawinom Pedro
 nnquioo ncwaaⁿaⁿ nacjoo cwantindye jona cha
 nn'maaⁿna. 16 Mati nn'aⁿ na m'aⁿ njoom na
 nndyoo' Jerusalén tquiochona nn'aⁿwii ñ'eⁿ nn'aⁿ
 na tyoleichuu jndyeta. Ndo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ
 n'maaⁿna.

Naⁿmaⁿn'iaaⁿ tyota'wi'na Pedro ñ'eⁿ Juan

17 Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio tmaaⁿ
 nn'aⁿ judíos na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê na jndyu saduceos,
 jlawendyena nacjoo apóstoles ee jeeⁿ lioona
 naⁿñeeⁿ. 18 Jo' chii t'uena naⁿñeeⁿ. Tiomna joo
 w'aaancjo. 19 Saaꞗ teijaaⁿ tyjee' cwii ángel cwentaa'
 Ta Ty'ooots'om. Seicanaaⁿñê ndyueel'a w'aaancjo.
 Tjeiiⁿeⁿ naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. 20 Matsoom ndaꞗana:
 —Catsa'yo' wats'om t'maⁿ. Calaneⁿi'yo' ndaaꞗ
 nn'aⁿ ñ'oomwaa' cantyja 'naaⁿl na nncwando'
 añmaaⁿl ts'aⁿ.

²¹ Jnda na jndyena ñ'oomwaa' ty'ena. Ndo' cwit-sjom ty'equie'na wats'om t'maⁿ. Tyot'mooⁿna ndaa nn'aⁿ.

Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê, jnda na tjomndyena ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyenaⁿmaⁿ'iaaⁿ ndaa nn'aⁿ Israel, sa'ntjomna na cjaacandyoo'ndye apóstoles na tiomna w'aancjo.

²² Saa quia na jnda tquie sondaro 'ndyoots'a w'aancjo jliuna na tac'om naⁿñeeⁿ jo' jo'. Jo' chii ty'elcwee'na. Ty'ela'candiina na tac'om naⁿñeeⁿ.

²³ Jluena:

—Quia na squiaayâ 'ndyoots'a w'aancjo tyeⁿ ta'na' ndo' m'aⁿ sondaro na cwil'a cwenta, saa quia na jla'canaaⁿndyô jo' jliuuyâ tjaa'ñeeⁿ c'oom.

²⁴ Ndo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio ts'aⁿ na matsa'ntjom nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om t'maⁿ ñequio nt'omcheⁿ ntyee na cwiluiitquiendye, quia na jndyena na luaa', tyom'aaⁿ n'omna chiuu ya nluii cha nleicheⁿ ñ'oomwaa'. ²⁵ Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ, seicandii joona, matso:

—Nn'aⁿ na tiom'yo' w'aancjo, naquii' wats'om t'maⁿ meintyjee'na je'. Cwit'mooⁿna ndaa nn'aⁿ.

²⁶ Quia jo' ts'aⁿ na matsa'ntjom tjaaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ 'naaⁿ'aⁿ. Ty'ecachona naⁿñeeⁿ saa nchii ñequio na jndei'na' ee nquiaana xeⁿ nn'aⁿ na cwindye ñ'oom'ñeeⁿ njñom ljo' joona. ²⁷ Ndo' quia na jnda tquiennnda'na yuu cwitjomndye naⁿman'iaaⁿ, tquiana cwenta praso ndaa naⁿñeeⁿ. Ndo' tyee na cwiluiitquieñe, seilcwii'ñê ndaa praso'ñeeⁿ.

²⁸ Matsoom:

—Mandye'yo' na tyol'uuyâ ndaa'yo' ñequio ñ'oom na jndei'na' na tant'moⁿ'yo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ' Jesús. Saa 'o je' cha'waa naquii' Jerusalén jnda manquiu nn'aⁿ ñ'oom na cwit'moⁿ'yo' ndaana. Mati cwindu'yo' na já chooyâ jnaⁿ na tue' Jesús.

²⁹ Quia jo' Pedro ñequio nt'omcheⁿ apóstoles, t'oona, jluena:

—Jndei'tina' na calacandaayâ ñ'oom na matso Ty'oots'om nchiiti ñ'oom na cwilue nn'aⁿ.

³⁰ Manqueⁿ na tyola't'maaⁿ'ndye welooya na ñet'om teiyo, tquiaaⁿ na wando'xco Jesús na jla'cue'yo' na ty'iom'yo' nacjoo' ts'oom'naaⁿ.

³¹ Seit'maaⁿ'ñê juu. Tqueeⁿ juu ntyjaa' ts'o^on ntyjaya. Tqueeⁿ juu na cwiluiit'maaⁿ'ñe ndo' na macwji'n'maaⁿ'ñe nn'aⁿ cha calcwe' n'om nn'aⁿ Israel ndo' na nntseit'maⁿ ts'om jnaaⁿna. ³² Já cwitjei'yuu'ndyô cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiiⁿ, ndo' majo'ti mach'ee Espíritu Santo, nquii na mañequiaa Ty'oots'om naquii' n'om nn'aⁿ na cwila'canda ñ'oom na matsoom.

³³ Jnda na jndye naⁿmaⁿn'iaaⁿ ñ'oommeiⁿ' jeeⁿ ndya' liona hasta ñe'cala'cwjeena naⁿ'ñeeⁿ.

³⁴ Saa teicantya cwiindyee joona, ts'aⁿ na jndyu Gamaliel. Jom ts'aⁿ tmaaⁿ' fariseos ndo' ma'mo^on chiuu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, cha'tsondye nn'aⁿ ya ñ'oom nquiuna cantyja 'naaⁿ'na. Teintyjeeⁿ'eⁿ ndo' sa'ntjoom na calui'ya apóstoles ch'eⁿ chjoowi' taⁿ'ndyo. ³⁵ Tsoom ndaa nc'iaaⁿ'aⁿ:

—O ntyjañ^on nn'aⁿ Israel, cal'a'yo' cwenta ljo' na cwilatuu'yo' na ñe'cal'a'yo' ñ'eⁿ naⁿnomm'aⁿ'.

³⁶ Ee cjañjoom' n'om'yo' jaach'eeti xuee tyom'aaⁿ

Teudas. Tyotsoom na jom ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiiñe, ndo' cha'na ñequiee siaⁿto naⁿnom jla'jomndyena ñ'eⁿñê. Saa jla'cuee' nn'aⁿ jom, ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na jla'jomndye ñ'eⁿñê t'oom'ndyena. Mana ntycwii cantyja 'naaⁿaⁿ. ³⁷ Jnda teinom na ljo', xcwe na cwiwiljeiixco ncuee nn'aⁿ, mati seis'añe Judas ts'aⁿ Galileo. Ndo' jndye nn'aⁿ jla'jomndyena ñ'eⁿñê. Saa mati jla'cuee' nn'aⁿ jom, ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'eⁿñê majo'ti t'oom'ndyena. ³⁸ Jo' chii matsei-jndo'a n'om'yo', ca'ndye'yo' ti'm'aⁿ!. Cajndoo' nquieena, ee xeⁿ ñ'oommeiⁿ! ñequio ts'iaaⁿmeiⁿ cwila'xmaⁿna' cwe' ts'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ quia jo' nnc-jaandyue cheⁿnquieena!. ³⁹ Saa xeⁿ cwila'xmaⁿna' ts'iaaⁿ 'naaⁿ! Ty'o^ots'om, quia jo' tijoom candaa na nlatyui'yo' joona!. Nleitquioo'to na cwitsa'yo' nacjoo' Ty'o^ots'om.

⁴⁰ Ndo' jla'jomndye nc'iaa' Gamaliel ñ'oom na tsoom ndaana. Jo' chii tqueeⁿnnda'na apóstoles. Cwe' tyotjaa'na naⁿñeeⁿ. Ndo' ñequio na jndei'na' tyoluena na tant'mooⁿ naⁿñeeⁿ ñ'oom ñequio xuee' Jesús. Jnda chii jñoomna naⁿñeeⁿ. ⁴¹ Ndo' naⁿñeeⁿ je', jlui'na quii'ntaaⁿ naⁿmaⁿ'iaaⁿ ñequio na neiiⁿna na tquiaa Ty'o^ots'om na cwila'xmaⁿna na co'wi'na' joona nc'e na cwitjei'yuun'dyena ñ'oom ñequio xuee' Jesús. ⁴² Ndo' 'io ndi 'io tíc'oomeintyjee'na na tyot'mooⁿna naquii' wats'om t'maⁿ ndo' mati l'aa nn'aⁿ. Tyot'mooⁿna ndo' tyola'neiⁿna ñ'oom cantyja 'naaⁿ! Jesús na cwiluiiñe Cristo.

6

Tjei'ndyena ntquiee' nn'aⁿ na ndye'ntjom

naquii' ntaa'na

¹ Majoo ncuee'ñeeⁿ tjawijndyendye nn'aⁿ na cwila'yu'. Saa we ndi'ndyena. Nt'omndyena nn'aⁿ judíos na cwila'neiⁿ griego ndo' nt'om nc'iaana cwila'neiⁿ hebreo. Ndo' na'ñeeⁿ na cwila'neiⁿna griego to'na na jla'ncjoo'ndyena nacjoo' nn'aⁿ na cwilayu' na cwila'neiⁿ hebreo. Ee cha'tso yolcu na cwila'yu' na jnda tja noom ticwii xuee cwito'ñoomna nantquie. Saa joo yolcu na cwila'neiⁿ griego tijndyetei cwito'ñoomna cha'xjeⁿ cwito'ñoom nc'iaana na cwila'neiⁿ hebreo. Jo' na to'na na jla'ncjoo'ndyena. ² Jo' chii canchoo'we apóstoles jla'tjomna cha'tso nn'aⁿ na cwila'yu'. Jluena ndaa na'ñeeⁿ:

—Ticatsa'ntjomna' na n'ndyaayâ na cwiñe'quiaayâ ñ'oom' Ty'ooots'om na njndoo'â cantyja 'naaⁿ nantquie. ³ Jo' chii 'o nn'aa'ya, catjeii'ndyo' ntquiee' tsaⁿs'a quii'ntaaⁿyo' na waa ñ'oom ya cantyja 'naaⁿna, na too' m'aaⁿ Espíritu Santo naquii' n'omna, ndo' na jndo' n'omna. Jooná nnt'iooⁿya ts'iaaⁿ na njndoo'na cantyja 'naaⁿ nantquie na nnto'ñoom yolcu na jnda tja noom. ⁴ Saa já ñecwitco nlanaaⁿyâ nnom Ty'ooots'om ndo' na ñequiaayâ ñ'oom'm ndaa nn'aⁿ.

⁵ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na cwila'yu' jla'jomndyena na ljo'. Jo' tjeii'ndyena Esteban, ts'aⁿ na matseyiyu'ya ts'om ndo' too' naquii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo. Ndo' mati Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón ñequio Parmenas. Mati tjeii'ndyena Nicolás, ts'aⁿ tsjoom Antioquía. Jom nchii ts'aⁿ judío saa jaach'ee xuee matseijomñê ñ'oom na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ judíos. ⁶ Jnda na

tjeii'ndyena naⁿñeeⁿ chii tquiochona joo na m'aⁿ apóstoles. Ndo' jooⁿ jla'neiⁿna nnom Ty'o^oots'om cantyja 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. Jndaⁿ chii tioona lueena nacjoo naⁿñeeⁿ na cwito'ñoom ts'iaaⁿ.

⁷ Ndo' ñ'oom' Ty'o^oots'om jndyetei tjanty'eena'. Ndo' ty'ewijndyendyetei nn'aⁿ na cwila'y^u' naquii' Jerusalén hasta mati jndye ntyee cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos tyola'y^u'ya cwii n'om.

Cwita'wi'na Esteban

⁸ Esteban t'maⁿ najndeii Ty'o^oots'om tyotseix-maaⁿ. Jndye 'naaⁿ s'aaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na xocandaⁿ nluii na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ. ⁹ Tyowaa cwii wats'om cwentaa nn'aⁿ judíos na jndyu tmaaⁿ nn'aⁿ m'aⁿcandyaa'ndye. Naⁿñeeⁿ jnaⁿna tsjoom Cirene ñequio tsjoom Alejandría ndo' ndyuaa Cilicia ñequio ndyuaa Asia. Nt'omndye naⁿñeeⁿ to'na tjawa ñ'oom na tyola'neiⁿna ñ'eⁿ Esteban. ¹⁰ Saⁿ tileicana'ndyena na nncwinom'na jom ñ'oom na matseineiiⁿ ee jom matseineiiⁿ ñequio na jnd^o'ya ts'oom nc'e matseixmaaⁿ Espíritu Santo. ¹¹ Quia jo' cwe' nt'iu tyotsa'ntjomna nn'aⁿ na calue cantu nacjoo' Esteban, na jndaⁿ jndyena na tyotseineiiⁿ ñ'oom tia nacjoo' Moisés ndo' nacjoo' Ty'o^oots'om. ¹² Jndaⁿ na jlue naⁿñeeⁿ cantu jeeⁿ seijmeiⁿ'na' nn'aⁿ quii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mo^oñ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ndo' ty'ena nacjoo' Esteban. T'uena jom. Ty'eñ'omna jom jo ndaⁿ naⁿmaⁿ'na'iaaⁿ. ¹³ Ndo' tqueeⁿ'ndyena nt'omcheⁿ nn'aⁿ na calue cantu nacjoom'm. Tyolue naⁿñeeⁿ:

—Tsaⁿs'am'aaⁿl ñequii'cheⁿ matseineiiⁿ ñ'oom tia nacjoo' wats'om t'maⁿ na matseixmaⁿna' cwen-
taa' Ty'ooots'om ndo' nacjoo' ljeii na tqueⁿ Moisés.
14 Ee jnda jndyaayâ na tyotsoom na Jesús na jnaⁿ
Nazaret nntseyuui' wats'omwaañe ndo' nntse-
ichuii' costumbre na tquiaa Moisés ndaaya.

15 Ndo' cha'tso naⁿmaⁿn'iaaⁿ na meindyuaandye
nty'iaana Esteban. Jliuna seichuii'na' nnoom,
s'aana' cha'cwijom nnom ángel.

7

*Ñ'oom na seilcwe' Esteban ndaa nn'aⁿ na t'ue
jom*

1 Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe tax'eeⁿ nnom
Esteban, matsoom:

—¿Aa mayuu' na ljo' tsu'?

2 T'o Esteban matsoom:

—O ta na cwiluiitquiendyo' ñequio 'o nn'aⁿya,
candye'yo' ñ'oom na nntsjoō. Nquii Taya
Ty'ooots'om na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiiñê, jom
seica'moⁿñê nnom welooya Abraham quia na
tyom'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ ndyuaa Mesopotamia cwii
tjoocheⁿ na nnc'oom tsjoom Harán. 3 Tsoom
nnom: “Calui' ñjaaⁿñe ndyuaa tsjom'. Ca'ndii'
nn'aⁿl, cja' ndyuaa yuu na m'mooⁿya njom'.”

4 Quia jo' jlueeⁿeⁿ ndyuaa tsjom'm, ndyuaa
Caldea. Tjaaⁿ ndyuaa Harán, tyom'aaⁿñê jo' jo'.
Ndo' jnda na tue' tsotyeeⁿ, jndyoñ'oom Ty'ooots'om
jom ndyuaameiiⁿ yuu na m'aⁿyo' je'. 5 Saā tñquiaa
Ty'ooots'om na nnaaⁿaⁿ ndyuaameiiⁿñe meiⁿ cwe'
yuu na nncwintyjeeⁿeⁿ. Saā tyeⁿ 'ndii Ty'ooots'om
ñ'oom nnoom na maxjeⁿ nnaaⁿaⁿ ndyuaameiiⁿ.
Nncuaana' cwentaa nn'aⁿ na nluiindyena tsjaaⁿ

'naaⁿ! jom xeⁿ jnda tueeⁿ!eⁿ meiiⁿ xjeⁿ!ñeeⁿ tjaa'naⁿ ntseinaaⁿ. ⁶ Tso Ty'oots'om na joo nn'aⁿ na nluindyena tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham cwiicheⁿ ndyuaa na nnc'omna na nchii ndyuaana. Tyeⁿ ndye'ntjomna ndaaⁿ nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ ndo' wi' nntjoomna nl'a naⁿ!ñeeⁿ cwii ñequiee siaⁿnto ntyu. ⁷ Ndo' tso Ty'oots'om nnoom: “Ja nncu'xaⁿ nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ yuu na ndye'ntjomtyeⁿ nn'aⁿ na nluindyena tsjaaⁿ 'naⁿ! na wjaawicantyjoo', jnda chii nlui'na jo' jo'. Tyuaawaañe nnc'omna nlat'maaⁿ!ndyena ja.” ⁸ Tqueⁿtyeⁿ Ty'oots'om ñ'oom nnom Abraham na cats'aaⁿ 'naaⁿ tjaaⁿ yu'ndaa na nluiiñe na tsaⁿs'a. Jo' chii quia na tuiiñe jnaaⁿ Isaac, s'aaⁿ na ljo' juu jnda na jndaa' ñeeⁿ xuee na tuiiñe. Majo'ti s'aa Isaac ñequio jnaaⁿ Jacob. Ndo' Jacob ñecwii xjeⁿ s'aaⁿ ñequio canchoo'we ntseinaaⁿ na yonom, nn'aⁿ na cwiluiindyee weloo jaa na canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ Israel.

⁹ Saa joo ntseinda Jacob, jo' welooya na ñet'om teiyo, jeeⁿ taa' n'omna tyjeena José. Ndaana jom ndaaⁿ nn'aⁿ na ty'eñ'om jom ndyuaa Egipto. Saa Ty'oots'om tyom'aaⁿ ñ'eñê ndyuaa'ñeeⁿ. ¹⁰ Seicandyaañe jom naquii' cha'tso nawii' na tyotjoom. Tquiaa na jndo' ts'oom ndo' s'aa na neiiⁿ! ts'om Faraón jom. Faraón'ñeeⁿ cwiluiiñê tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ ndyuaa Egipto, ndo' jom ty'oom ts'iaaⁿ José na catsaⁿntjom tsaⁿ!ñeeⁿ cha'waa ndyuaa Egipto hasta mati catsaⁿntjom naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿ!aⁿ.

¹¹ 'Xjeⁿ!ñeeⁿ jnaⁿna' na jndyo cwii jndo' t'maⁿ cha'waa ndyuaa Egipto ñequio ndyuaa Canaán. T'maⁿ nawii' tyotjoom nn'aⁿ. Ndo' welooya tat-

icaliuna ljo' na nlcwa'na. ¹² Saa jnda na jndii Jacob na niom nantquie ndyuaa Egipto, jñoom ntseinaaⁿ welooya najndyee ty'ena jo' jo'. ¹³ Jnda chii ty'ennda'na na jnda we. Jo' na secaño^on José na tyjeena jom. Ndo' tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ tajnaⁿ'aⁿ na nn'aaⁿ José naⁿñeeⁿ. ¹⁴ Ndanquia sejindaⁿñe José na quiona ñequio tsotyena Jacob ñequio cha'tso nn'aⁿ w'aana. Joona jndaⁿ ndy-
een'aaⁿ nchoo' qui nchoo' 'omndyena. ¹⁵ Quia jo' tja Jacob ndyuaa Egipto. Jo' jo' m'aaⁿ ndo' tueeⁿ'eⁿ ndo' mati jo' jo' tja ntseinaaⁿ, joo welooya na ñet'om teiyo. ¹⁶ Jnda chii ty'eñ'omlcwe' ntseinda Jacob sei'ts'o 'naaⁿ'aⁿ tsjoom Siquem ndyuaa yuu na jnaⁿna. Jo' jo' tjacant'iuu'ñê naquii' tsei'tsuaa na sejinda Abraham ñequio s'om xuee ndaⁿ ntseinda Hamor.

¹⁷ Tsoti Esteban:

—Welooya nn'aⁿ Israel na ñet'om teiyo, tyom'aⁿtina ndyuaa Egipto. Ndo' yocheⁿ na tjatseicandaⁿñena' ñ'oom na tso Ty'o^ots'om nnom Abraham na nnts'aaⁿ, yacheⁿ tjawijndyendyena. ¹⁸ Jndye nn'aⁿ ñet'om ts'iaaⁿ t'maⁿ ndyuaa Egipto. Ndo' tuee'ntyjo na tjaquiee' cwii ts'aⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ na ticaljeii cantyja 'naaⁿ ts'oo José. ¹⁹ Cwajndii s'aaⁿ. Tco'weeⁿ'eⁿ welooya. Saⁿtjoom na ca'ndyetoná yo'ndaa ndana na cwjeto. ²⁰ Joo ncuee'ñeeⁿ tuiiñe Moisés. Tjawee' ts'om Ty'o^ots'om yu'ndaa. Tyom'aaⁿñê waa' tsotyeeⁿ cha'na ndyee chi' na teix'eetina jom. ²¹ Jnda chii 'ndyena jom na cueeⁿ'eⁿ saa majuuto yuscu jnda tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ ljeii jom. S'aa cha'na jnda jom. ²² Jo' chii tyotsei'naⁿ'aⁿ cha'tso na jndo' n'om nn'aⁿ ndyuaa Egipto. T'oom na jndo' ts'oom

na tyotseineiiⁿ ndo' na tyoch'eeⁿ.

²³ 'Ndo' Moisés, quia na tuee' cha'na wen'aaⁿ choom'm s'aana' ts'loom na ñe'cjaacanoom'm nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiiñê ntseindacantyjo Israel. ²⁴ Tjaaⁿ ndo' nty'iaaⁿaⁿ na maco'wi' cwii ts'aⁿ Egipto cwii ts'aⁿ tsjaaⁿ na tuiiñê. Jo' chii tjacwañom'm tsaⁿñeeⁿ. Tjeiiñê juu nawi' na matjom. Seicueⁿeⁿ ts'aⁿ Egipto. ²⁵ Ee seitioom na nla'noⁿ nn'aaⁿaⁿ nn'aⁿ Israel na Ty'o^ots'om nntseicandyaañe joona ñequio l'o jom, saa tîcala'noⁿna. ²⁶ Ndo' cwiicheⁿ xuee ljeiiⁿ we nn'aⁿ Israel na cwilantja'ndye. Ndo' na l'ue ts'loom na caljoyaandyena, jo' chii tsoom ndaⁿna: “O re mann'aaⁿndyo'. ¿Chiuu na cwilantja'ndyo'?” ²⁷ Quia jo' juu ts'aⁿ na mal'ue tia' ñ'eⁿ x'iaa', ntqueeⁿ Moisés. Matsoom nnom: “¿Ñeeⁿ juu tqueⁿ 'u na nntsa'ntjom' jâ, ndo' na nncu'xeⁿ jâ? ²⁸ ¿Aa ñe'catseicue' ja, cha'na seicue' ts'aⁿ Egipto wja?” ²⁹ Jndaⁿ na jndii Moisés ñ'oomwaa', jleinoom. Tjaaⁿ ndyuaa Madián. Mana ljoo'ñeyaaⁿ jo' jo'. Ndo' jo' jo' tocoom, tuiindywe we ntseinaaⁿ naⁿnom.

³⁰ 'Quia na jndaⁿ teinom wen'aaⁿ ntyu na m'aaⁿ jo' jo' seijomna' na m'aaⁿ cwii joo quii' jndaⁿ na ndyoo' sjo Sinaí ndo' teitquioo'ñe cwii ángel nnoom naquii' ntsaachom na cwico tsa' ts'o^o n'ioom. ³¹ T'maⁿ seitsaⁿna' jom na nty'iaaⁿaⁿ na ljo'. Ndo' seicandyoo'ñê na nnty'iaa'yaaⁿ ndo' jñeeⁿ na matseineiⁿ Ta Ty'o^ots'om. ³² Matso: “Ja cwiluiindy^o Ty'o^ots'om cwentaa' welo' Abraham tsaⁿ na ñet'loom teiyoticheⁿ, ñ'eⁿ Isaac, ñ'eⁿ Jacob.” Quia na jndii Moisés na ljo', teiñê na macaty'ueeⁿ. Meiⁿ tîc'oomt'maaⁿñê ts'loom na

nnty'iaaⁿaⁿ. ³³ Ndo' matso Ty'o^ots'om nnoom: “Cwji' lcom' na ñjom' ee yujo' yuu na meintyje' matseixmaⁿna' tyuaa na lju' ee ñjaaⁿ tyje'cañ^oya. ³⁴ Ja jnda nty'iayaya na cwita'wi' nn'aⁿ ndyuaa Egipto nn'aⁿya nn'aⁿ Israel ndo' jnda jndiia na cwitcweena. Ndo' jnda jndyocua^ya na nntseican-dyaandy^o joona. Jo' chii majñ^oya 'u na cja'lcwe' ndyuaa Egipto.”

³⁵ Tsoticheⁿ Esteban:

—Moisés'ñeeⁿ, ñel'a nn'aⁿ Israel na ticuee' n'omna jom. Jluena nnoom: “¿Ñeeⁿ tqeeⁿ 'u na nntsa'ntjom' jâ ndo' na nncu'xeⁿ jâ?” Sa^a majuutoom ty'iom Ty'o^ots'om ts'iaaⁿ jom na catsa'ntjoom joona ndo' cantyja 'naaⁿ na nndyaandyena nawi' na tyom'aⁿna. Luaa' s'aa Ty'o^ots'om xjeⁿ na teitquioo'ñe ángel nnoom naquii' tsa' ts'o^o nioom na cwico. ³⁶ Majuu Moisés'ñeeⁿ tjeiiⁿeⁿ welooya nn'aⁿ Israel na ñet'om ndyuaa Egipto. Jndye 'naaⁿ t'maⁿ tyoch'eeⁿ ndyuaa'ñeeⁿ na tjaa 'ñeeⁿ juu ndaa nnts'aa na cwe' na jndei nquii. Mati tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ quia na tei'nomna Ndaaluae Wee ndo' quia na tyom'aⁿna ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom wen'aaⁿ ntyu. ³⁷ Manqueⁿ na tsoom ndaa nn'aⁿ Israel: “Ty'o^ots'om nlqueeⁿ cwii nn'aⁿ'yo' na ññequiaa ñ'oom'm ndaa'yo' cha'xjeⁿ na tqeeⁿ ja.” ³⁸ Majom na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena quia na tyotjomndyena ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. Jo' jo' seineiⁿ ángel ñ'eⁿñê sjo Sinai. Jnda chii jom seineiiⁿ ndaa welooya nn'aⁿ Israel. Jom to'ñoom ñ'oom na mañequiaana' na tseixmaⁿ ts'aⁿ na wando' añmaaⁿ na jndyoteincoo' ñ'oom'ñeeⁿ ndaa jaa.

³⁹ 'Sa^a welooya tiñe'calacandana ñ'oom na

tsoom ndaana. Tiñe'calañ'oom'ndyena jom ndo' l'ana na ñe'c'oolcwee'na ndyuaa Egipto.

⁴⁰ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ xqueⁿ sjo Sinaí jluena nnom Aaron: “Catsa' 'naⁿ na nlat'maaⁿndyo na nnc'oojndyena' jo ndaaya na nntsaalcwaa'a Egipto ee ticaliuuya ljo' tjom Moisés ts'aⁿ na tjei' jaa jo' jo'.” ⁴¹ Ndo' l'ana cwii 'naⁿ cha'cwijom quioo'jndyo chjoo. Ndo' nnom juuna' tyola'cwjeena quioo' na tyola't'maaⁿndyena na l'ana xuee. Jeeⁿ neiiⁿna ñequio juuna', ndo' cwe' 'naⁿ na l'a nquieena. ⁴² Jo' chii 'ndii Ty'oots'om jooa. 'Ndiitoom na calat'maaⁿndyetona meiiⁿ cwe' cancjuu na m'aⁿ tsjo'luee. Ee naquii' libro na teiljeii ñ'oom ndyuee profetas, matsona':

'O nn'aⁿ Israel, ¿aa nooⁿya tyoñequia'yo' quioo' na tyolacwje'yo'

wen'aaⁿ ntyu'ñeeⁿ na tyom'aⁿyo' ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom?

⁴³ Nchii jo' l'a'yo' ee ñejleiñ'om'yo' w'aaliaa na ndii' juu na tyolat'maaⁿndyo' na jndyu Moloc.

Ndo' ñejleiñ'om'yo' caxjuu cwentaa' juu na tyolat'maaⁿndyo' na jndyu Renfán.

Ñequii'cheⁿ 'naⁿ na ñel'a' ncjo'yo' ñejlat'maaⁿndyo'.

Jo' chii je' nncwjiia 'o ndyuaa tsjom'yo', nntsa'yo' hasta cwiicheⁿ na ntyjaa' tsjoom Babilonia.

⁴⁴ Tsoti Esteban:

—Juu ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom, tyoleiñ'om welooya w'aaliaa yuu tyolawena ljo' lcaa' na chuu' ljeii na tqueⁿ Ty'oots'om na matsa'ntjomna'. W'aaliaa'ñeeⁿ tuiina' cha'xjeⁿ na sa'ntjom Ty'oots'om Moisés na cats'aaⁿ juuna' cha'xjeⁿ na jnda t'mooⁿ nnom. ⁴⁵ Juuna' tquioñ'om

ndacantyjo welooya quia na jndyochuu Josué jona ndyuaameiiⁿñe, ndyuaa na seijndaaⁿñe Ty'oots'om na ndaana. Jo' chii tjeiiⁿeⁿ nn'aⁿ na ñet'om ndyuaameiiⁿñe cha ljoo'ndye welooya juuna'. Ndo' ljooñe tyoleiñ'omtina w'aaliaaⁿñeeⁿ hasta quia na tyom'aaⁿ David. ⁴⁶ Tjawee' ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿ David. Ñe'cats'aaⁿ w'aa yuu na nnc'oom Ty'oots'om na tyotseit'maaⁿñe weloom'm Jacob tsaⁿ na ñet'oom teiyocheⁿ. ⁴⁷ Saā jnaaⁿ Salomón juu s'aa w'aaⁿñeeⁿ cwentaa' Ty'oots'om. ⁴⁸ Saā nquii Ty'oots'om na m'aaⁿ na ndyeticheⁿ, nchii cwe' naquii' l'aa na cwil'a nn'aⁿ mac'eeⁿ. Ee luaa' tyotso profeta. Seineiⁿ tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na seijnqoⁿqⁿ ts'om. Matsoom:

⁴⁹ Cañoom'luee matseixmaⁿna' ndio 'naⁿya yuu na mawacatyāⁿ na matsā'ntjoⁿya.

Ndo' tsjoomnancue matseixmaⁿna' cwe' cha'na 'naⁿ yuu na cwiquie' nc'a.

Nc'e na ljo', ¿cwaaⁿ w'aa na nl'a'yo' cwentaya?

Ndo' ¿yuu waa cwii joo na ya na nncwajndyaya?

⁵⁰ ¿Aa nchii nncq s'aa cañoom'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue?

⁵¹ Tsoti Esteban:

—O maxjeⁿ quie' n'om'yo'. Matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na tyoolat'maaⁿndye Ty'oots'om ee tiñe'candyeyo' meiⁿ tiñe'calacanda'yo'. Ñequii' na cwitsa'yo' nacjoo' Espíritu Santo. Cha'na tyol'a welo'yo' na ñet'om teiyo majo'ti cwil'a' 'o.

⁵² Welo'yo' na ñet'om teiyo, ¿Aa tyom'aaⁿ 'ñeeⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'oots'om na tícata'wi'na juu? Maxjeⁿ tjaa'naⁿ. Jla'cwjee welo'yo' nn'aⁿ na tyola'candii na ndyo nquii Cristo na cwiluiñe na maty'iomyana'. Ndo' 'o je' jnda' tquia'yo' cwenta

jom ndo' jnda jla'cue'yo' jom. ⁵³ Mancjo'to'yo' na to'ñoom'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés na tquia ángeles. Saa ticalacanda'yo' juuna'.

Jla'cuee'na Esteban

⁵⁴ Jnda na jndye naⁿñeeⁿ ñ'loommeiⁿ jla'jmeiⁿndyena. Tyoteinquiena ndei'n'omna na jeeⁿ lioona Esteban. ⁵⁵ Saa jom na too' naquii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo, jlundaañê nty'iaaⁿaⁿ cañoom'luee. Nty'iaaⁿaⁿ na nei'coo' caxuee yuu na m'aaⁿ nquii Ty'oots'om ndo' nty'iaaⁿaⁿ Jesús na meintyjee' jo ntyjaa' Ty'oots'om ntyjaya. ⁵⁶ Ndo' matsoom:

—Canty'ia'yo'. Manty'iaaya na jnda jnaaⁿ cañoom'luee, ndo' nquii Jesús na jna' jo' jo', meintyjee' ntyjaa' Ty'oots'om ntyjaya.

⁵⁷ Quia jo' jndei tyolaxuaana na jmeiⁿndyena. Jlacu'na lua'quina ndo' ñejom ty'enomna nacjoom'm. ⁵⁸ Ndo' jndei ty'entquieena jom nnom tsjoom. Jnda chii nn'aⁿ na tyolue na waa jnaaⁿaⁿ tjeii'na liaa na teincoo na cwee'na. Tsá'na joona', ndo' cwii ts'aⁿ na titquieñe na jndyu Saulo jom s'aaⁿ cwenta joona'. Jnda chii tyotmeiiⁿna ljo' Esteban. ⁵⁹ Ndo' yocheⁿ na cwitmeiiⁿna ljo' jom, seineiⁿ nnom Ty'oots'om, matsoom:

—Ta Jesús, coñom' añmaⁿ 'naⁿya.

⁶⁰ Jnda chii tcoom'm xtyeeⁿ. Jndei seixuaⁿ, matsoom:

—Ta, tincwjaa'ndyu' cwenta jnaaⁿna na cwila'cuee'na ja.

Jnda tsoom na luaa' mana tueeⁿeⁿ.

8

1 Ndo' tyom'aaⁿ Saulo jo' jo', seijomñê na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban.

Tyoco'wi' Saulo nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om

Majuu xuee na jlacuee'na Esteban jnaⁿna' cwajndii tyontyjo nn'aⁿ Jerusalén tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ jo' jo'. Jo' chii cha'tsondyena tyot'oom'ndyena cha'waa ts'ondaa Judea ñequio ts'ondaa Samaria. Macanda nquiee apóstoles tîcat'oom'ndyena. 2 Nt'om naⁿnom na jeeⁿ xcwee' n'om ñ'eⁿ Ty'oots'om ty'ecat'iuuna Esteban. Jeeⁿ tyotyueena na jnda nquiuna jom. 3 Ndo' Saulo cwajndii tyoco'weeⁿeⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. Tyojaaqueⁿeⁿ meiⁿ quii' l'aa ndo' ñequio na jndei'na' tyocwjeeⁿeⁿ naⁿnom ndo' naⁿlcu. Tyocjaachom joona. Tyotioom joona w'aancjo.

Tyoñe'quia nn'aⁿ ñ'oom naya ndyuua Samaria

4 Saa naⁿñeeⁿ na t'oom'ndye tyoma'nomna. Meiⁿyuucheⁿ na tquiena tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'oots'om ndaa nn'aⁿ. 5 Cwii joona, ts'aⁿ na jndyu Felipe, tjacueeⁿ cwii tsjoom ts'ondaa Samaria. Tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo ndaa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. 6 Cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ ya tqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ ndo' nty'iaana 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ na xocandaⁿ nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii' ts'aⁿ. 7 Jndye nn'aⁿ na tyoleichuu jndyeta n'maaⁿna s'aaⁿ. Quia na jlui' jndyeta'ñeeⁿ quii' n'omna jndeiⁿ jla'xuaana'. Ndo' jndye nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee' ndo' ntjeiⁿ luee

tco'yana' jooa s'aa Felipe. ⁸ Nc'e na ljo', jndye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyom'aⁿna na jeeⁿ neiiⁿna.

⁹ Jnda jaach'ee xuee m'aaⁿ cwii ts'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na calua'ñe na jndyu Simón. Tyonquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Samaria, na tyotsoom ndaana na jom jeeⁿ t'maⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁰ Cha'tsondye nn'aⁿ meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindyee meiiⁿ nn'aⁿ na cje laxmaⁿ jeeⁿ tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ. Tyoluena:

—Simónm'aaⁿl, juu najndeii na matseixmaⁿ Ty'oots'om, t'maⁿ matseixmaaⁿ jo'.

¹¹ Nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ ee teiyo manquiu'nn'aaⁿ jooa ñequio ts'iaaⁿ calua' na mach'eeⁿ. ¹² Saa quia na jnda jla'yu'na ñ'oom na tyotseineiⁿ Felipe cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om ndo' cantyja 'naaⁿl xuee' Jesucristo, quia jo' naⁿnom ndo' naⁿlcu teits'oomndyena. ¹³ Ndo' manquiiti Simón seiyoom'm ndo' teits'oomñê. Ndo' ñequii'cheⁿ na ñ'eⁿñ'eeⁿ ñ'eⁿ Felipe. Jeeⁿ tyocjaawee' ts'oom 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'ee Felipe na xocandaa nnts'aa na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ meiⁿ xocjaantyjo' ts'om ts'aⁿ chiuu tuiiyuu.

¹⁴ Ndo' Jerusalén m'aⁿ apóstoles, jnda na jndyena na mati nn'aⁿ ts'ondaa Samaria macwila'yu'na ñ'oom' Ty'oots'om, jo' chii jñoomna we x'iaana, Pedro ñ'eⁿ Juan, na c'oo naⁿñeeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuaa Samaria. ¹⁵ Ndo' jnda na tquie naⁿñeeⁿ jo' jo', tyola'neiⁿna nnom Ty'oots'om. Taⁿna nnoom na quiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Ee meiⁿcwiindyee naⁿñeeⁿ tyooto'ñoomna Espíritu Santo, macanda na jnda teits'oomndyena

ñequio xuee' Ta Jesús. ¹⁷ Quia jo' Pedro ñ'eⁿ Juan tioonaa lueena nacjoo naⁿñeeⁿ. Mana to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna.

¹⁸ Jnda na nty'iaa' Simón na joo nn'aⁿ na jñom Ty'oots'om tioonaa lueena nacjoo naⁿñeeⁿ, to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna, quia jo' seiqueeⁿna' ts'oom na mati jom ñe'cats'aaⁿ na ljo'. Jo' chii tsoom ndaana na s'om nñequiaaⁿ.

¹⁹ Matsoom:

—Quia'yo' na ntseixmaⁿya najndei na cwilaxmaⁿyo' cha mati ja meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntioo l'oo nacjoo' maxjeⁿ nnc'oñom Espíritu Santo naquii' ts'om.

²⁰ Saã matso Pedro nnoom:

—S'om 'naⁿ catuuna' ñ'eⁿndyu', 'u matsei'tiuu' na cwe' ñequio s'om nnc'oñom' naya na mañequiaa Ty'oots'om na cwicandaa nn'aⁿ na cwe'yu.

²¹ 'Ū ticatsona' na nntseijomndyu' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om na cwil'aayâ ee tiyuu' na xcwee' ts'om' jo nnoom. ²² Calcwe' ts'om' jnaⁿ luaa', ndo' catseity'oondyu' nnom Ty'oots'om nts'aacheⁿndyo ndya' nntseit'maⁿ ts'oom 'u na luaa' m'aaⁿ ts'om'. ²³ Ee manty'iaya juu jnaⁿ matseijomna' cha'cwijom 'naⁿ ja na nnc'uu ts'aⁿ ndo' cha'cwijom l'uaancjo na chu'tyeⁿndyu'.

²⁴ Quia jo' tso Simón ndaana:

—Cataⁿyo' nnom Ty'oots'om na meiⁿcwii ticatjoⁿya cha'na cwindu'yo'.

²⁵ Pedro ñ'eⁿ Juan jla'neiⁿna ñ'oom' Ty'oots'om ndo' tjei'yuⁿndyena cantyja 'naaⁿ Jesús. Jnda chii jnaⁿna tsjoom'ñeeⁿ ndyuaa Samaria na nnc'oolcwee'na Jerusalén. Jndye njoom nch'uu

tyo'oowi'nomna ndyuaa'ñeeⁿ. Tyoñequiana ñ'oom naya ndaꞗ nn'aⁿ.

Felipe ñequio ts'aⁿ ndyuaa Etiopía

²⁶ Ndo' seineiⁿ ángel 'naaⁿl Ty'oo^ots'om nnom Felipe. Tso: “Cja' nato Jerusalén na wjaana' tsjoom Gaza jo ntyja na macalui' caxjuu tsoom'naaⁿ.” Juu nato'ñeeⁿ mawinomna' ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. ²⁷ Quia jo' teicantyjaaⁿ tjaaⁿ. Ndo' nato'ñeeⁿ teincwiñê ñ'eⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ ndyuaa Etiopía. Tsaⁿl'ñeeⁿ tsaⁿs'a eunuco na mandi'ntjom nnom Candace tsaⁿscu na matsa'ntjom ndyuaa Etiopía. Tyom'aaⁿ ts'iaaⁿ na tyotseiweeⁿ s'om naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿl tsaⁿscu'ñeeⁿ. Tjatseit'maaⁿl'ñê Ty'oo^ots'om Jerusalén. ²⁸ Ndo' je' majaalcweeⁿeⁿ. Ñjoom ts'om tornom 'naaⁿaⁿ. Matsei'naⁿaⁿ tsoom na chuu' ñ'oom' Ty'oo^ots'om na seiljeii Isaías. ²⁹ Ndo' tso Espiritu nnom Felipe:

—Catseicandyoo'ndyu' nacañoom' tornomwaa'. Catseijomndyu' ñ'eⁿ ts'aⁿ na maleiñ'oom juuna'.

³⁰ Quia jo' tjantyjaa' Felipe tsaⁿl'ñeeⁿ. Jñeeⁿ na matsei'naaⁿl tsaⁿl'ñeeⁿ ñ'oom' Ty'oo^ots'om na seiljeii Isaías. Tax'eeñê nnom, matsoom:

—¿Aa matsei'noⁿl ñ'oom na matsei'naⁿl?

³¹ Matso tsaⁿl'ñeeⁿ nnoom:

—¿Chiuu nnts'aayo na nntsei'noⁿa ee tjaa 'ñeeⁿ juu m'moⁿ nooⁿ?

Ndo' tcaⁿ tsaⁿl'ñeeⁿ na cjawa Felipe tornom 'naaⁿaⁿ na nncwacatyeeⁿ na cañoom'm.

³² Luaa matso ñ'oom' Ty'oo^ots'om na matsei'naaⁿl tsaⁿl'ñeeⁿ:
Quia na wjaañ'oom ts'aⁿ catsmaⁿ na nntseicueⁿeⁿ
juuyo' meiⁿchjoo ticatseixuaayo'.

Mati cha'na catsmaⁿ chjoo quia na matyjee ts'aⁿ
som'm ñemaa^{nl} 'ñom,
malaa'ti' tjaa ljo' tso ts'aⁿ na cwiluiiñe catsmaⁿ
cwentaa' Ty'o^oots'om meiiⁿ na wi' tyotjoom.

³³ Jla'jnaa^{nl} nn'aⁿ jom meiⁿ tícatu'xe^{ny}yana ñ'oom
cantyja 'naa^{nl}aⁿ.

Ndo' 'ñeeⁿ juu nnda^{aa} nntseineiⁿ cantyja 'naaⁿ
nn'aa^{nl}aⁿ na tjawicantyyoo',
maxjeⁿ tjaa'naⁿ ee tyuaa' jla'cuee'na jom.

³⁴ Quia jo' tax'ee ts'aⁿ Etiopía nnom Felipe, mat-
soom:

—Cwii naya'ñeeⁿ, catsu'ya' no^oⁿ, ts'aⁿ na
tyoñequiaa ñ'oommeiiⁿñe ¿aa matseineiⁿ cantyja
'naa^{nl} nqueⁿ oo aa cantyja 'naa^{nl} cwiicheⁿ?

³⁵ Quia jo' Felipe too^{nl}oⁿ na tyotseineiⁿ cantyja
'naa^{nl} juu ñ'oom'ñeeⁿ na teiljeii naquii' ñ'oom'
Ty'o^oots'om na sei'naa^{nl} tsa^{nl}ñeeⁿ. Tyotseineiⁿ
nnom tsa^{nl}ñeeⁿ ñ'oom naya cantyja 'naa^{nl} Jesús.

³⁶ Ndo' yocheⁿ na cwi'oona nato, tquiena cwii joo
yuu waa ndaatioo. Quia jo' matso ts'aⁿ Etiopía
nnoom:

—Canty'ia', ñjaaⁿ waa ndaatioo. ¿Aa waa na
nntseicu'na' na nnleits'oomndyo?

³⁷ Quia jo' matso Felipe nnoom:

—Xeⁿ matsei'yuu' ñequio na xcwee' ts'om' nnda^{aa}
nleits'oomndyu'.

T'o tsa^{nl}ñeeⁿ matsoom:

—Matseyiu'a na Jesucristo cwiluiiñê Jnda
Ty'o^oots'om.

³⁸ Quia jo' ts'aⁿ Etiopía sa'ntjoom na cjaamein-
tyjee' tornom. Jnda^{aa} chii wendyena tquiocuena,
ty'ecuona quii' ndaatioo, mana seits'oomñe Fe-
lipe jom. ³⁹ Jnda^{aa} na jlui'na quii' ndaatioo, nquii

Espíritu na cwiluiñe Ty'oots'om tjañ'oom Felipe. Ndo' ts'aⁿ Etiopía'ñeeⁿ taticanty'iaa'tyeeⁿ Felipe, saa tjaaⁿ nato na mawjaⁿ ñequio na neiiⁿ ts'oom. ⁴⁰ Ndo' Felipe je', teitquioo'ñê tsjoom Azoto, ndo' jndye njoom tyomanoom tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya hasta tuee'nnaaⁿ'aⁿ tsjoom Cesarea.

9

Lcwe' ts'om Saulo jnaaⁿ'aⁿ
(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Ndo' Saulo ticando' nncjaameintyjeeⁿ'eⁿ na matseicyaty'ueeⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' ñequio Ta Jesús. Ndicwaⁿ macantyjaa'ñê na nntseicwjeⁿ joona. Jo' chii tjaaⁿ na m'aaⁿ tyee na cwiluiitquieñe. ² Tcaaⁿ ljeii nnom juu na nncjaañ'oom tsjoom Damasco na m'aⁿ nn'aⁿ judíos lan'om 'naaⁿna. Ljeii'ñeeⁿ tquiaana' najneiⁿ na nncjaacwjaaⁿ naⁿnom ndo' naⁿlcu nn'aⁿ na m'aⁿ natoo' Jesús, na nncjaachom joona praso Jerusalén. ³ Njoom nato na jnda jaawinoom'm tsjoom Damasco ndo' mats'ia jo' tioo cwii chom ndiocheⁿ nacañom'm na jnaⁿna' cañoom'luee. ⁴ Ndo' tiooñê nomtyuaa ndo' jñeeⁿ na seineiⁿ ts'aⁿ. Matso nnoom:

—Aa ndi', Saulo, ¿chiiu na jeeⁿ mantyjjo' ja?

⁵ Ndo' t'ooⁿ:

—¿'Ñeeⁿ 'u Ta?

Matso nnoom:

—Ja Jesús ts'aⁿ na mantyjjo'.

⁶ Ndo' Saulo cwiteiñê na macaty'ueeⁿ. Matsoom:

—¿Chiiu l'ue ts'om' Ta na cats'aa?

Quia jo' matso Jesús nnoom:

—Quicantyja', cja' quie' quii' tsjoom. Jo' jo' nntso ts'aⁿ njom' ljo' macaⁿna' na nntsa'.

7 Ndo' naⁿnom na cwi'oo ñ'eⁿ Saulo, s'aana' na jeeⁿ tyuena ee jndyena na seineiⁿ ts'aⁿ sāa titquioo'ñe. 8 Quia jo' teicantyja Saulo nomtyuaa. Sein'meiiⁿeⁿ lua'nnoom sāa tileicanty'iaaⁿaⁿ. Jo' chii t'uena ts'o^oⁿ ty'eñ'omna jom tsjoom Damasco. 9 Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii ndyee xuee na tileicanty'iaaⁿaⁿ, ndo' tîcwaaⁿaⁿ meiⁿ na nnc'om ndaa tjaa'naⁿ.

10 Tsjoom'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na matseyiu' na jndyu Ananías. Tsaⁿñeeⁿ tco'na' nty'iaaⁿaⁿ Ta Jesús. Seineiⁿ matso:

—Ananías.

T'o^oⁿ, matsoom:

—Luaa ja Ta.

11 Quia jo' matso Ta Jesús nnoom:

—Quicantyja' cja' nataa na jndyuna' na Ndyeyu tja. Waa' Judas cal'ue' ts'aⁿ na jndyu Saulo, ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Tarso. Tsaⁿñeeⁿ mamatseineiiⁿ no^oⁿ. 12 Ndo' jnda tco'na' nty'iaaⁿaⁿ na 'u Ananías jnda jndyo'quie' na m'aaⁿ ndo' jndyo'catioo' l'o' nacjoom'm cha ndāa nnty'iaa'nnaaⁿaⁿ.

13 Jnda na jndii Ananías na luaa', tsoom:

—Jndye ñ'oom jnda mandiiya, Ta, na cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿm'aaⁿ cwanti nawil mach'eeⁿ nn'aⁿ cwenta' na m'aⁿ Jerusalén. 14 Ndo' je' ñ'jaaⁿ jnda tyjeeⁿeⁿ ñequio ljeii na tquia ntyee na cwiluitquiendye na mañequiaana' najneiⁿ cha na cha'tso nn'aⁿ na cwilcwii' xue' nncjaachom joona na chu'tyeⁿndyena na nntioom joona w'aancjo.

15 Sāa matso Jesús nnoom:

—Cja' ee jnda tjeii'ndyo jom na nntseineiin cantyja 'na^{ya} jo ndaa nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuua ñequio nn'aⁿ na cwitsa'ntjom jona, ndo' mati ndaa nn'aⁿ Israel. ¹⁶ Ndo' nnts'aa na nncjaaljeiiⁿ na maxjeⁿ jndye nawi' macaⁿna' na nncwinoom cantyja na matseyoom'm ñ'eⁿndyo.

¹⁷ Quia jo' tja Ananías w'aa na m'aaⁿ Saulo'ñeeⁿ. Jnda na tjaqueⁿeⁿ, tioom l'o^on nacjoo' tsaⁿñeeⁿ. Matsoom:

—'U re nn'a^{ya} Saulo, nquii Ta Jesús na teitquioo'ñê njom' nato na jndyo', jñoom ja na m'aaⁿ!. L'ue ts'oom na nnty'ia'nnda' ndo' na too' nntseixmaⁿ Espíritu Santo naquii' ts'om'.

¹⁸ Mañoom' tquiaa cha'cwijom lua'tsja n'om nnom Saulo. Jnda na nty'iaa'nnaaⁿaⁿ. Quia jo' teicantyjaaⁿ, teits'oomñê. ¹⁹ Jnda chii tcwaaⁿaⁿ ndo' tquiaannda'na' najneiⁿ. Ljoo'ñê cwantindyo xuee ñequio nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Damasco.

Saulo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om Damasco

²⁰ Mantlyja to^on^o na tyoñequiaaⁿ ñ'oom quii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos na nquii Jesús cwiluiiñê Jnda Ty'o^ots'om. ²¹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tyondye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ seitsaⁿna' jona. Tyoluena:

—¿Aa nchii tsaⁿm'aaⁿ ts'aⁿ na tyoma'nom Jerusalén na tyoco'weeⁿeⁿ nn'aⁿ na cwilcwii' xuee' Jesús? Ndo' ¿aa nchii mati jnda jñoom ñjaaⁿ na nncjaachom nn'aⁿ na cwilayu' na chu'tyeⁿndye jo ndaa ntyee na cwiluiitquiendye?

²² Ndo' Saulo tjanaⁿjndeiityeeⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om. Tyo'mo^on na mayuu' na Jesús cwiluiiñê Cristo. Jo' na tjatseiñ'eeⁿñena' nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Damasco.

Jlui'n'maañe Saulo luee nn'a'n judíos

²³ Jnda jaach'ee xuee na ma'moⁿ Saulo ndo' jnda chii tjoom' ñ'oom t'maⁿ nn'a'n judíos na nlacuee'na jom. ²⁴ Saa jñeeⁿ na ljo'. Ndo' naⁿñeeⁿ naxuee ndo' natsjom tyondoona jom ndyueel'a tatiom nnom tsjoomna na nlacuee'na jom. ²⁵ Saa nn'a'n na cwilayu' teijndeina jom natsjom. Tuooⁿ ts'om cwii tsquiee l'oo. Jlac'oⁿna jom mantana na waa na ndye 'ndyoo tatiom nnom tsjoom. Chii tjacueeⁿ cwiicheⁿ na ntyja, mana tjaaⁿ.

Saulo tyoñequiaaⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om tsjoom Jerusalén

²⁶ Quia na jnda tueⁿeⁿ Jerusalén ñe'catseijomñe ñ'eⁿ nn'a'n na cwilayu', saa cha'tsondye naⁿñeeⁿ nquiaana jom ee tiñe'calayu'na na ts'aⁿ na matseyiu' jom. ²⁷ Saa tjañ'oom Bernabé jom na m'aⁿ apóstoles. Tso tsaⁿñeeⁿ ndaa naⁿñeeⁿ chiuu waa na nty'iaa' Saulo Ta Jesús na njoom nato, ndo' na seineiⁿ Ta Jesús nnoom ndo' chiuu waa na meiⁿchjoo tinquiaⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom ñequio xuee' Jesús Damasco. ²⁸ Ndo' ljooñe Saulo Jerusalén na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ²⁹ Meiⁿchjoo ti'maaⁿ ts'oom na tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Ta Jesús. Tyotseineiⁿ ñ'eⁿ nn'a'n judíos na cwila'neiⁿ ñ'oom griego, saa joona tyol'ueena chiuu ya nl'ana na nlacuee'na jom. ³⁰ Saa jnda na jndye nn'a'n na cwilayu' na ljo', ty'eñ'omna jom Cesarea, ndo' jo' jo' jla'cwanomtina jom tsjoom Tarso.

³¹ Quia jo' ntmaaⁿ nn'a'n na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿ na m'aⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ñequio Galilea ñequio Samaria ya tyom'aⁿna. Tjaa

na cwit'uuitina' jooṇa l'a nn'aⁿ ndo' ty'enajndana. Tyom'aⁿna na nquiaana Ty'oṱots'om ndo' ñequio na tyoteijndeii Espíritu Santo tjawijndyendyetina.

Cantyja na n'maⁿ Eneas

³² Pedro tyomanoom tyojaacanoom'm nn'aⁿ na cwilayu'. Mati tsjoom Lida tjacanoom'm nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaa' Ty'oṱots'om. ³³ Jo' jo' ljeiiⁿ cwii tsa^{ns}'a na jndyu Eneas. Jnda ñeeⁿ chu na ljo tsaⁿñeeⁿ cjoo' jnduu na wii' na ntjeiⁿ nc'ee.

³⁴ Matso Pedro nnom:

—'U re Eneas, Jesucristo matsein'maaⁿ 'u. Quicantyja'. Tseijndaa'ndyu'ya' jndu'.

Quia jo' mantyja teicantyja tsaⁿñeeⁿ. Jnda na tco'yana' jom. ³⁵ Ndo' cha'tso nn'aⁿ tsjoom Lida ñequio ndyuuaa su Sarón tyonty'iaana tsaⁿñeeⁿ ndo' lcwe' n'omna, jlayu'na ñequio Ta Jesús.

Tando'nnda' Dorcas na tueeⁿeⁿ

³⁶ Tsjoom Jope tyom'aaⁿ cwii tsa^{ns}cu na matseiyu' na jndyu Tabita. Ñequio ñ'oom griego cwiluenena jom Dorcas. Tsaⁿñeeⁿ ñequii'cheⁿ na ya tyoch'eeⁿ ndo' tyoteijneiⁿ ndyeñeeⁿ!. ³⁷ Ncuee'ñeeⁿ teiweeⁿeⁿ ndo' tueeⁿeⁿ. Jnda tueeⁿeⁿ chii jlacanda^a'na jom, ndo' tqueⁿna jom w'aa na nda we teicantyjoo'. ³⁸ Tsjoom Jope'ñeeⁿ manndyoo' m'aaⁿna' ñequio tsjoom Lida. Ndo' nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Jope'ñeeⁿ jndyena na tsjoom Lida m'aaⁿ Pedro. Jo' chii jñoomna we tsa^{ns}'a na c'oocataⁿna nnom Pedro na ntyjantyja cjaⁿ na m'aⁿna.

³⁹ Ndo' tjañ'eⁿ Pedro ñ'eⁿndyena. Ndo' jnda na tueⁿeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na meindoo' jom chii ty'eñ'omna jom w'aa na jnda we

teicantyjoo'. Cha'tso yolcu na jnda ljondye na tja noom tjaa'ndyena tsei jom. Tyotyueena ndo' tyot'mooⁿna nchuee ñequio cotom na tyoch'ee Dorcas xjeⁿ na ñetanoom'm. ⁴⁰ Saa Pedro jñoom cha'tso naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. Jnda chii tcoom'm xtyeeⁿ, seineiiⁿ nnom Ty'oots'om. Jnda jo' taqueeⁿ jo ndo' yuu m'aaⁿ ts'oo, nty'iaaⁿaⁿ juu. Matsoom:

—Tabita, quicantyja'.

Quia jo' tsaⁿñeeⁿ sein'meiiⁿeⁿ lua'nnom. Nty'iaaⁿaⁿ Pedro, mana tacatyeeⁿ. ⁴¹ Ndo' Pedro t'ueeⁿ ts'o tsaⁿñeeⁿ seiweeⁿ juu. Jnda chii t'maaⁿ yolcu na jnda ljondye ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu'. T'moⁿ Pedro yuscu'ñeeⁿ ndaana na mawando'. ⁴² Cha'tso nn'aⁿ tsjoom Jope jndyena na luaa' tuii, ndo' jndyendyena tyolayu'na ñequio Ta Jesús. ⁴³ Ndo' Pedro majndye xuee ljoo'ñê tsjoom'ñeeⁿ waa' ts'aⁿ na jndyu Simón ts'aⁿ na matseitoo'ñe ntjaⁿ.

10

Pedro ñequio Cornelio

¹ Tsjoom Cesarea tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Cornelio. Tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na matsa'ntjom cwii tmaaⁿ sondaro na jndyuna' Italiano. ² Tsaⁿñeeⁿ jeeⁿ xcwee' ts'oom tyotseit'maaⁿñê Ty'oots'om ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ. M'aaⁿ na nquiaⁿaⁿ Ty'oots'om. Mati jndye waa na tyoteijneiⁿ nn'aⁿ judíos na jñeeⁿndye. Ndo' ñequii'cheⁿ tyotseineiⁿ nnom Ty'oots'om. ³ Cwii xuee cha'na na ndyee na matmaaⁿ tco'na' ángel cwentaa' Ty'oots'om nnoom. Ndo'yaaⁿ na jndyoquiee' ángel'ñeeⁿ na m'aaⁿ. Matso nnoom:

—Aa ndi', Cornelio.

4 Ndo' jom cwe' nty'iaa'toom ángel na jeeⁿ nioom ty'ueeⁿ hasta seiqueeⁿñena' jom. Jndā chii matsoom:

—¿Ljo' nntsa' Ta?

T'o ángel nnoom matso:

—Mandii Ty'o^oots'om na matsei'neiⁿ nnoom. Ndo' maqueeⁿ cwenta na mateijndei' ndyeñeeⁿ ndo' macañjom ts'oom 'u. 5 Jo'chii cajñom' nn'aⁿ na c'oona tsjoom Jope na c'ooqueeⁿndyena Simón tsaⁿ na mati jndyu Pedro. 6 Tsaⁿñeeⁿ nntsoom ljo' catsa'. Jom cwe' mac'eⁿyaaⁿ waa' tcayoom'm Simón ts'aⁿ na matseicatoo' ntjaⁿ. Nndyoo' 'ndyoo ndaaluee waa waa' tsaⁿñeeⁿ.

7 Ndo' Cornelio quia na jndā tja ángel na seineiⁿ ñ'eⁿñê tcwaaⁿ we mosoom'm ndo' cwii sondaro. Sondaro'ñeeⁿ matseit'maaⁿñê Ty'o^oots'om ndo' mandiantjoom nnom Cornelio. 8 Cornelio tsoñ'eeⁿ ndaā naⁿñeeⁿ chiuu waa na tco'na na nty'iaaⁿ'aⁿ. Jndā chii jñoom naⁿñeeⁿ tsjoom Jope.

9 Ndo' cwiicheⁿ xuee manjomndye naⁿñeeⁿ nato. Cha'na manndyoo' quiajmeiⁿ 'oowindyoona tsjoom Jope. Majuu xjeⁿñeeⁿ tjawa Pedro xqueⁿ w'aa yuu su na nntseineiⁿ nnom Ty'o^oots'om. 10 M'aaⁿ jo' jo' ndo' tyjee' na ñel'joom'm, sāā yocheⁿ na cwila'ñ'oom'ndyena na nlcwaaⁿ'aⁿ waa na tco'na' nty'iaaⁿ'aⁿ. 11 Nty'iaaⁿ'aⁿ na jnaaⁿ cañoom'luee. Jndyocue cwii 'naⁿ cha'cwijom cwii liaa tsca'ndyu' tmeiⁿ na chu'tyeⁿ ñequiee nguina'. Tioona' xjeⁿ yuu na m'aaⁿcheⁿ. 12 Liaa'ñeeⁿ ñjom cha'tso nnom quioo' na cwilooca' ñequio quioo' na cwilootscoo'ndye ñequio cantsaa. 13 Ndo' jndii Pedro na teic'uaa, seineiⁿ, matso:

—Quicantyja' Pedro. Catseicue' quioo' na nlqui'.

14 Ndo' t'q Pedro, matsoom:

—Xoquia Ta. Ee meiⁿjom tyooquia cwii nnom na cwe' cwantindyo oo na tilju' tseixmaⁿ'na' jo njom' nncu'.

15 Teic'uaannda', matso nnoom:

—'Naⁿ na jnda tqueⁿ Ty'o_ots'om na lju' tseixmaⁿ'na', 'u tintsu' na cwe' na cwantindyo juuna'.

16 Ndyee ndii' teic'uaa seineiⁿ. Jnda chii juu 'naⁿ'ñeeⁿ tjalcwe'nnda'na' cañoom'luee. 17 Ndo' xcwe na m'aaⁿ' ts'om Pedro ljo' ñe'ca'moⁿ 'naaⁿ na tco'na' nty'iaaⁿ'aⁿ, ndo' nn'aⁿ na jñom Cornelio jnda tquiena tsjoom'ñeeⁿ, na tax'eendyena yuu waa waa' Simón na cwe' mac'eⁿya Pedro. 18 Jnda na tquiena 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ, jluena:

—¿Aa ljoo m'aaⁿ Simón ts'aⁿ na mati jndyu Pedro?

19 Xjeⁿ'ñeeⁿ ndicwaⁿ m'aaⁿ' ts'om Pedro cantyja na tco'na' nty'iaaⁿ'aⁿ ndo' matso Espíritu Santo nnoom:

—Ndyee naⁿnom cwil'uee 'u. 20 Jo' chii quicantyja', cja'cue'. Cja' ñ'eⁿndyena. Tinc'oom' ñomtiuu' ee ja jñooⁿ'ya joona.

21 Quia jo' Pedro tjacueeⁿ na m'aⁿ'na. Matsoom ndaana:

—Ja ts'aⁿ na cwil'ue'yo'. ¿Aa waa na nl'a'yo' ja?

22 Jluena nnoom:

—Jâ tquiqoyâ ts'iaaⁿ 'naaⁿ' ts'aⁿ na jndyu Cornelio, ts'aⁿ na matsa'ntjom cwii tmaaⁿ' sondaro. Jom ts'aⁿ na mach'ee yuu na maty'iomyana' ndo' na matseit'maaⁿ'ñê Ty'o_ots'om. Cha'tsondye nn'aⁿ judíos ya ñ'oom cwilaneiⁿ'na cantyja 'naaⁿ'aⁿ ndo'

jnda nquiuna jom. Cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om tso nnoom na catseicañeeⁿ 'u na cja' waⁿ'aⁿ ndo' na nñeeⁿ ñ'oom na nntseineiⁿ.

23 Quia jo' seiñ'oom'ñe Pedro jona na caljoo'ndyena jo' jo'. Ndo' teincoo cwiicheⁿ xuee tjaaⁿ ñ'eⁿndyena. Ndo' nt'om nn'aⁿ tsjoom Jope na cwilayu' ty'ena ñ'eⁿñê.

24 Cwiicheⁿ xuee tqiuna tsjoom Cesarea. Mameindoo' Cornelio jona. Jnda seitjoom nn'aaⁿ'aⁿ ñequio nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye.

25 Jom jlui'noom naquii' waⁿ'aⁿ quia na ljeiiⁿ na jnda tyjee'cañoom Pedro, tjacatjomñê juu. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom na seit'maaⁿ'ñê juu.

26 Saa seiwe tsaⁿ'ñeeⁿ jom. Matso nnoom:

—Quicantyja' sa, ee mats'aⁿ ja cha'na 'u.

27 Ndo' yocheⁿ na cwila'neiⁿ'na 'ooquie'na naquii' w'aa. Jo' jo' ljeii Pedro cwa jndye nn'aⁿ jnda tjomndye. 28 Quia jo' matsoom ndaana:

—'O nquiyo' juu ljeii na cwileiñ'ooⁿya matsona' na ticaty'iomyana' na cwii ts'aⁿ judío nncjaantyyaa' meiⁿ'nquia ts'aⁿ na nchii ts'aⁿ judío oo meiⁿ na nncjaaqueⁿ'eⁿ quii' waa'. Saa Ty'oots'om jnda t'mooⁿ nooⁿ na meiⁿ'cwii ts'aⁿ tantsjooⁿ na cwe' cwantindyo juu oo na tilju' tseixmaⁿ. 29 Jo' chii quia na tqueⁿ'yo' ja tjaa na seitsaaⁿ'ndyo, maxjeⁿ jndyoo. Saa je' ñecaljeiya chiuu na tqueⁿ'yo' ja.

30 Ndo' t'o Cornelio matsoom:

—Xuee je' jnda ñequiee xuee maxjeⁿ'meiiⁿ tyom'aaⁿya naquii' w'aya. Matseicwejndo'ndyo ndo' matseinaⁿ'ya nnom Ty'oots'om cha'na quil'a' 'o nn'aⁿ judíos na ticwii xuee na ndyee na matmaaⁿ. Juu xjeⁿ'ñeeⁿ teitquioo'ñe cwii ts'aⁿ nooⁿ na jeeⁿ caxuee liaa'. 31 Matso tsaⁿ'ñeeⁿ nooⁿ:

“U re Cornelio, mandii Ty'oots'om ñ'oom na matsei'neiⁿ nnoom ndo' macañjom ts'oom na mateijndeⁱ nn'aⁿ ljo' na matseitjooⁿa' jooⁿa. ³² Jo' chii cajñomⁱ nn'aⁿ na c'oona tsjoom Jope na nnc'ooqueeⁿndyena Simón ts'aⁿ na mati jndyu Pedro. Jom cwe' mac'eⁿyaaⁿ waa' tcayoom'm Simón ts'aⁿ na matseicatoo'ñe ntjaⁿ, ts'aⁿ na waa waa' 'ndyoo ndaaluee.” ³³ Jo' chii mantya jañooⁿ nn'aⁿ na c'ooc'omna 'u. Ndo' 'u quianl'ua' na jndyo'. Je' je' cha'tsondyô ljoo m'aaⁿyâ jo nnom Ty'oots'om na nndyaayâ cha'tso na l'ue ts'oom na nntsu'ndaayâ.

Ñ'oom na seineiⁿ Pedro waa' Cornelio

³⁴ Quia jo' to' Pedro na matseineiⁿ, matsoom ndaana:

—Je' quia matsei'noⁿchaⁿya, na mayuu' Ty'oots'om tiquich'eeⁿ na cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na candya' ts'oom. ³⁵ Ee meiⁿquia ndyuaa na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye jom ndo' na cwil'a yuu na maty'iomyana' maxjeⁿ macjaawee' ts'oom ñ'eⁿndyena. ³⁶ Tyoñequiaaⁿ ñ'oom'm ndaa jaⁿ nn'aⁿ Israel. Tyotseicañeeⁿ jaⁿ ñ'oom naya na mañequiaana' na meiⁿcwii ñ'omtiuu tic'oom naquii' n'ooⁿyâ nc'e Jesucristo tsaⁿ na cwiluiiñe na matsaⁿntjom cha'tsondye nn'aⁿ. ³⁷ 'O manquiuyoy' ñ'oom cantya 'naaⁿ Jesús. Jnda teinom na tyotseineiⁿ Juan ñ'oom na nleits'oomndye nn'aⁿ, to' Jesús tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ ts'ondaa Galilea ndo' t'oom'na' cha'waa ts'ondaa Judea. ³⁸ Cantya 'naaⁿ Jesús'ñeeⁿ na jnaⁿ Nazaret, tquiaa Ty'oots'om na jom matseixmaaⁿ najndei Espíritu Santo. Tyomanoom, tyoch'eeⁿ naya

ndo' tyotsein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿ na ñenchje tsa'jndii ee maxjeⁿ ñ'eⁿñ'eⁿ Ty'o^oots'om ñ'eⁿñê.
³⁹ Já cwitjei'yuundyô cantyja 'naaⁿ cha'tso na tyoch'eeⁿ ts'ondaa Judea, ndo' mati naquii' tsjoom Jerusalén. Jla'cuee' naⁿñeeⁿ jom na ty'ioomna jom cjoo' ts'oom'naaⁿ, ⁴⁰ saa xuee jnda ndyee na tueeⁿeⁿ s'aa Ty'o^oots'om na tando'xcoom, ndo' na teitquioo'ñennaⁿaⁿ ndaa já. ⁴¹ Ticwitquioo'ñê ndaa cha'tsondye nn'aⁿ, macanda ndaa já. Ee jnda tjeii'ñe Ty'o^oots'om já na cwilaxmaaⁿyâ na catjei'yuu'ndyô cantyja 'naaⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ. Já tyocwaa'â ndo' tyowaayâ ñ'eⁿñê jnda na tando'xcoom. ⁴² Sa'ntjom Ty'o^oots'om já na ññequiaayâ ñ'oom ndaa nn'aⁿ ndo' na catjei'yuu'ndyô na tqueeⁿ Jesús na cu'xeⁿ nn'aⁿ na ta'ndo' ñequio nn'aⁿ na jnda tja. ⁴³ Mati profetas tyola'neiⁿna cantyja 'naaⁿ Jesús. Tyoluena na cha'tsondye nn'aⁿ na nlayu' ñ'eⁿñê maxjeⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^oots'om jnaaⁿna nc'e xuee' jom.

Nn'aⁿ na nchii judíos cwito'ñoomna Espíritu Santo

⁴⁴ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Pedro ndaana ndo' to'ñoom naⁿñeeⁿ Espíritu Santo naquii' n'om.
⁴⁵ Ndo' nn'aⁿ judíos na cwilayu' na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ Pedro jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' jona na mati nn'aⁿ na nchii judíos to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'om. ⁴⁶ Ee nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ jndyena na xuii' ñ'oom jla'neiⁿ naⁿñeeⁿ na lcwii'na Ty'o^oots'om. ⁴⁷ Jo' chii matso Pedro:

—Aa tiyuu' tjaa 'ñeeⁿ nntso na ticwits'oomndye naⁿm'aⁿ ee jnda to'ñoomna Espíritu Santo naquii'

n'omna majo'ti cha'xjeⁿ to'ñooⁿ jaa jom naquii' n'ooⁿya.

⁴⁸ Quia jo' seijndaa'ñê na cwits'oomndye naⁿñeeⁿ ñequio xuee' Jesucristo. Jnda chii taⁿ naⁿñeeⁿ nnoom na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena cwantindyo xuee.

11

Tso Pedro chiuu s'aaⁿ

¹ Nquiee apóstoles ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' ts'onⁿdaa Judea, jndyena na mati nn'aⁿ na nchii judíos jnda to'ñoomna ñ'oom' Ty'oⁿots'om.

² Saa jnda na tjalcwe' Pedro Jerusalén, nt'om nn'aⁿ judíos na cwilayu' jla'tia'na jom. ³ Tyoluena nnoom:

—¿Chiuu na tja' na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos ndo' chiuu na tcwa' ñ'eⁿndyena?

⁴ Quia jo' Pedro toⁿooⁿ na tcuu tcuu tsoom ndaana cha'tso na tuii. ⁵ Tsoom:

—Tyom'aaⁿya tsjoom Jope. Yocheⁿ na matseināⁿya nnom Ty'oⁿots'om waa na tco'na' nooⁿya. Nty'iaya cwii 'naⁿ cha'cwijom cwii liaa tsa'ndyu' tmeiⁿ na chu'tyeⁿ ñequiee nquina'. Cañoom'luee jnaⁿna', tioona' xjeⁿ yuu na m'aaⁿya.

⁶ Quia na nty'iayaya ljo' njom, jo' na ndoo'a na njom quioo' xiom' ñequio quioo' jndaa ndo' quioo' na cwi'ootscoo'ndye ñequio cantsaa. ⁷ Ndo' jndii na seineiⁿ Ty'oⁿots'om nooⁿ, matsoom:

“Quicantyja' Pedro. Catseicue' quioo' nlqui'.”

⁸ Saa tsjoo: “Xoquia Ta, ee ja tijoom ñetquiaa meiⁿnquia nnom na cwe' cwantindyo oo na tilju' tseixmaⁿna'.” ⁹ Na jnda we t'onnda' Ty'oⁿots'om na m'aaⁿ cañoom'luee, matsoom

nooⁿya: “Naⁿ na jnda tquaaⁿya na lju' tseixmaⁿna' 'u tintsu' na cwajndiina'.” ¹⁰ Cwii ndyee ndii' seineiⁿ Ty'ooots'om. Jnda chii cha'waa juuna' tjalcwe'nnda'na' cañoom'luee. ¹¹ Majuu xjeⁿñeeⁿ tyjee' ndyee ts'aⁿ w'aa yuu na tyom'aaⁿyaya. Jnaⁿ naⁿñeeⁿ tsjoom Cesarea na jñom ts'aⁿ jooa na quiocal'ueena ja. ¹² Ndo' tso Espíritu nooⁿ na cjo ñ'eⁿndyena na meiⁿcwii ñomtiuu tic'ooⁿ. Mati yom nn'aaⁿya nmeiiⁿ na cwilayu' ty'eñ'eeⁿna ñ'eⁿndyo. Cha'tsondyô saquiaa'â naquii' waa' tsaⁿñeeⁿ. ¹³ Ndo' tso tsaⁿñeeⁿ ndaayâ na nty'iaaⁿaⁿ cwii ángel na meintyjee' quii' waⁿaⁿ. Matso nnoom: “Cajñom' nn'aⁿ na c'oona Jope na nnc'ooc'omna Simón tsaⁿ na mati jndyu Pedro. ¹⁴ Jom nntsoom njom' chiuu waa na nntsa' cha nluin'maaⁿndyu' nncu' ndo' mati cha'tso nn'aⁿ wa'.” ¹⁵ Ndo' quia jnda to'a na matseinaⁿya ndaana to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna cha'xjeⁿ na to'ñooⁿ jaa jom xuee'ñeeⁿcheⁿ. ¹⁶ Xjeⁿñeeⁿ tjañjoom' ts'ooⁿ ñ'oom na seineiⁿ Ta Jesús na matsoom: “Juan tyotseits'oomñê nn'aⁿ ñequio ndaatioo saa 'o xuii' na nleits'oomndyo'. Ee njñom Ty'ooots'om Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Luaa' waa na nleits'oomndyo'.” ¹⁷ Quia jo' mañecwii xjeⁿ tquiaa Ty'ooots'om na to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna cha'xjeⁿ tquiaaⁿ na to'ñooⁿ jaa jom quia na jlayuu'a ñequio Ta Jesucristo. Quia jo' ¿ñeeⁿ cwiluiindyō ja na nntseitsaaⁿndyo Ty'ooots'om?

¹⁸ Nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Jerusalén quia na jndyena ñ'oommeiⁿ jla'cheⁿna. Tyolat'maaⁿndyena Ty'ooots'om. Tyoluena:

—Cwa mati nn'aⁿ na nchii judíos mañequiaa

Ty'oots'om na ticantycwii na cwitando' añmaaⁿna quia cwilcwe' n'omna.

Tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Antioquía

¹⁹ Jnda na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban jnaⁿna' na tyoco'wi'na' nn'aⁿ na cwilayu'. Jo' chii jndyendye naⁿñeeⁿ t'oom'ndyena, jleinomna. Nt'om ty'e hasta ndyuaa Fenicia ñequio ndyuaaxeⁿncwe Chipre ñequio tsjoom Antioquía. Jo' jo' tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'oots'om saa ñequii'cheⁿ ndaa nc'iaana nn'aⁿ judíos, ²⁰ quii'ntaaⁿna ñ'eeⁿndye nt'om nn'aⁿ na jnaⁿ ndyuaaxeⁿncwe Chipre ñequio nn'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Cirene. Naⁿñeeⁿ jnda na tqiiena tsjoom Antioquía, mati tyola'neiⁿna ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Ta Jesús ndaa nn'aⁿ na nchii judíos. ²¹ Tyoteijndei Ty'oots'om joona. Jo' chii jndye nn'aⁿ lcwe' n'om, jlayu' ñequio Ta Jesús.

²² Ndo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ Jerusalén, jnda na jndyena na ljo', jñoomna Bernabé tsjoom Antioquía. ²³ Jnda na tueⁿeⁿ nty'iaaⁿaⁿ na t'maⁿ matio'naaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na jnda jlayu'. Quia jo' s'aana' na jeeⁿ neiiⁿeⁿ. Ndo' cha'tsondyena tyotseijnooⁿoⁿ n'omna na ñe'cwii cala'tiuuna na caljoo'ndyetyeⁿna cantyja 'naaⁿ Ta Jesús. ²⁴ Jeeⁿ ya ts'aⁿñe Bernabé, too' naquii ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo ndo' na matseyu'ya ts'oom. Jo' chii majndyendyeti nn'aⁿ tyolayu' ñequio Ta Jesús.

²⁵ Jnda jo' tjaaⁿ tsjoom Tarso na tjacal'ueeⁿ Saulo. ²⁶ Jnda na ljeiiⁿ tsaⁿñeeⁿ jndyoñ'oom juu Antioquía. Cha'waa cwii chu tyotjomndyena jo'

jo' ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ. Jndye nn'aⁿ tyot'mooⁿna ndaa. Ndo' nn'aⁿ tsjoom Antioquíañeeⁿ, joona najndyee jla'cajndyuuna cristianos joo nn'aⁿ na cwilayu' ñequio Cristo.

²⁷ Ncuee'ñeeⁿ nt'om nn'aⁿ na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'o^ots'om jlui'na Jerusalén, ty'ena Antioquíañeeⁿ.
²⁸ Cwiindyee joona, ts'aⁿ na jndyu Agabo, teicantyjaaⁿ ndo' nc'e na seijndo' Espíritu ts'oom tsoom na cwajndii nleijndo' cha'waa ndyuuaañeeⁿ. Ndo' ñ'oom na tsoom seicandaa'ñena' quia tyom'aaⁿ Claudio tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. ²⁹ Jo' chii nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Antioquíañeeⁿ jla'jndaa'ndyena na nl'ana naya tsjo'ñjeeⁿ nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ ndyuua Judea nc'e na matseitjoona' naⁿñeeⁿ. Cwii cwii ts'aⁿ nnteijneiⁿ cantyjati na nndaⁿ nnts'aaⁿ. ³⁰ Luaa' tyol'ana. Ndo' tsjo'ñjeeⁿ na tyola'tjomna tquiana joona' l'o Bernabé ñ'eⁿ Saulo. Ty'echo naⁿñeeⁿ s'om'ñeeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' ts'ondaa Judea.

12

Tue' Jacobo ndo' na tyocanjom Pedro w'aancjo

¹ Ncuee'ñeeⁿ nquii rey Herodes, cwajndii tyoco'weeⁿeⁿ nt'om nn'aⁿ na cwilaxmaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ.
² Sa'ntjoom na cue' Jacobo xio Juan ñ'eⁿ xjo espada. ³ Ndo' quia na nty'iaaⁿaⁿ na tjawee' n'om nn'aⁿ judíos na tue' Jacobo mati t'ueeⁿ Pedro. Luaa' tuii xcwe ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa'naⁿ ndaaljo' tjaquiee'.

4 Ndo' jndā na t'ueeⁿ Pedro tjoom'm tsaⁿñeeⁿ w'aancjo. Tquiaaⁿ cwenta tsaⁿñeeⁿ luee quin'oom nchoo' cwii sondaro na jom jom ndii' ñequiee ñequieendye naⁿñeeⁿ na cal'ana cwenta tsaⁿñeeⁿ. Ee seitioom xeⁿ jndā teinom ncuee pascua nncwjeeⁿeⁿ juu na nntu'xeⁿñe joo ndaaⁿ nn'aⁿ.
 5 Jo' chii tyol'ana cwenta tsaⁿñeeⁿ naquii' w'aancjo, saaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ tic'oomeintyjee'na na tyola'neiⁿna nnom Ty'o^oots'om na cateijneiⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Ty'o^oots'om tjei'n'maaⁿñê Pedro

6 Ndo' Pedro, majuu tsjom'ñeeⁿ na nneiⁿncoo nncwji' Herodes jom jo ndaaⁿ nn'aⁿ, watsom quii'ntaaⁿ we sondaro na chu'tyeⁿñê we l'uaancjo. Ndo' nt'om sondaro m'aⁿ 'ndyoots'a na cwil'a cwenta. 7 Mats'ia jo' tyjee' cwii ángel cwentaa' Ta Ty'o^oots'om ndo' teixueeñe naquii' w'aancjo. Ángel'ñeeⁿ tii' l'o^on tsei'ntsquiee' Pedro, seilcweeⁿ juu. Matsoom nnom:

—Maje' maje'ndyo quicantyja'.

Quia jo' mana tquiaa l'uaancjo na chu'tyeⁿ l'o Pedro. 8 Tso ángel'ñeeⁿ nnoom:

—Cwe' lia' ndo' cañjom' lcom'.

Jndā s'aaⁿ na ljo' tso ángel nnoom:

—Cwe' liaatco 'naⁿ ndo' candyo'ntyjo' naxaⁿa.

9 Jlui' Pedro, tjantyjo^on naxeⁿl' ángel, saaⁿ ticaljeiiⁿ aa mayuu'cheⁿ na jndyaañê s'aa ángel. Ndo' s'aana' ntyjeeⁿ na cwe' tsoom'm ndaa.
 10 Tei'nomna yuu m'aaⁿ sondaro najndyee. Jndā chii yuu m'aaⁿ sondaro na jndā we. Mana tquiena 'ndyoots'a xjo yuu na nlui' ts'aⁿ na nncuo^on nataa quii' tsjoom. 'Ndyoots'a'ñeeⁿ jnaaⁿ cheⁿnquiina'.

Jo' chii tei'nomna. Ty'ena cwii nataa, mana 'ndii ángel jom na ñeⁿnqueⁿ. ¹¹ Quia jo' sei'noⁿ'yaaⁿ, matsoom:

—Cwa mayuu'cheⁿ na Ty'o^oots'om jñoom ángel 'naaⁿ'aⁿ na catseicandyaañe ja l'o Herodes ñequio luee nn'aⁿ judíos cha'tso na cwiqueⁿ n'omna na nl'ana ñ'eⁿndyo.

¹² Jnda na ljeiiyaaⁿ na mayuu' na jndyaañê, tjaaⁿ waa' María tsondyee Juan ts'aⁿ na mati jndyu Marcos. Ee jo' jo' jndye nn'aⁿ jnda tjomndye na cwila'neiⁿ nnom Ty'o^oots'om cwentaaⁿ'aⁿ.

¹³ Tjo' Pedro 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ. Cwii yuscu na mandi'ntjom na jndyu Rode tjacanty'iaa' 'ñeeⁿ cacjo'. ¹⁴ Tajnaⁿ'aⁿ na jndyee' Pedro, jo' na tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿ'eⁿ. Meiⁿ na nntseicanaaⁿñê 'ndyoots'a tîcatseicanaaⁿñê. Seityuaa'toom tjaaⁿ naquii' w'aa' tjatseicañeeⁿ nn'aⁿ cwa Pedro luaa' jnda tyjee', macjo' 'ndyoots'a.

¹⁵ Saa jluena nnoom:

—Jeeⁿcheⁿ ntjeiⁿ xqueⁿ'.

Saa jom ñe'cwii ñ'o^oom matsoom na mayuu'cheⁿ na Pedro luaa'. Quia jo' jluena:

—Luaa' ángel na mach'ee cwenta jom. Cwe' na mach'eeyana' ntyji' na jom.

¹⁶ Yocheⁿ na luaa', tîcjaameiⁿntyjee' Pedro na macjo^o'oⁿ 'ndyoots'a hasta quia na jlacanaaⁿndyena. Ndo' quia nty'iaana jom jeeⁿ seicaty'ueneiiⁿ'na' jona. ¹⁷ Saa s'o^o l'o^o'na na calacheⁿna. Tsoom ndaana chiuu s'aa Ta Ty'o^oots'om na tjei' jom naquii' w'aancjo. Ndo' matsoom:

—Ñ'o^oomwaa' calacandii'yo' Jacobo ñequio nt'omcheⁿ nn'aaⁿ'ya na cwilayu'.

Jndā jo' jlueeⁿeⁿ, tjaaⁿ cwiicheⁿ joo.

¹⁸ Jndā teixuee jeeⁿ ndyaa' tyolañ'eeⁿ ndyuee sondaro ee tîleicaliuna ljo' tuii ñequio Pedro.

¹⁹ Herodes tcuu tcuu tyol'ueeⁿ tsaⁿñeeⁿ sãã tîcaljeiiⁿ juu, Jndā jo' chii tyowajndooñê sondaro ndo' sã'ntjoom na cwje naⁿñeeⁿ. Jndā jo' jlueeⁿeⁿ ndyuaa Judea. Tjaaⁿ Cesarea na nnc'oomñê jo' jo'.

Tue' Herodes

²⁰ Herodes jeeⁿ lioom'm nn'aⁿ tsjoom Tiro ñequio tsjoom Sidón. Jo' chii joona jlajndaa'ndyena na nnc'oona na m'aaⁿ. Sãã ty'ecal'ueendye jndyena ñ'oom nnom Blastō ts'aⁿ na wjaañoom'ñe nacañom'm. Tyol'ana ty'oo nnom tsaⁿñeeⁿ na cateijneiⁿ joona na cantycwii tia'ñeeⁿ na lioo' Herodes ñ'eⁿndyena ee nantquie na macaⁿna' joona cwinaⁿna' yuu na matsa'ntjom tsaⁿñeeⁿ.

²¹ Quia jo' tqeeⁿ Herodes cwii xuee ndo' quia na tue'ntyjo xuee'ñeeⁿ tcweeⁿ liaa na ya cantyja na matsa'ntjoom ndo' tjawacatyeeⁿ sulā yuu na maxjeⁿ mawacatyeeⁿ quia na matseijndaa'ñê ñ'oom. Jndā jo' tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndãã nn'aⁿ.

²² Quia jo' jlat'maaⁿndye nn'aⁿ jom. Jlaxuaana, jluena:

—Luaa' cwii ty'oots'om matseineiⁿ nchii cwe' ts'aⁿ.

²³ Ndo' ángel cwentaa' nquii Ty'oots'om mañoom' s'aa na teiwii' Herodes ee tîcatseit'maaⁿñê Ty'oots'om. Tueeⁿeⁿ na tcwa' canti jom.

²⁴ Sãã ñ'oom' Ty'oots'om tjanty'eetina', tjawi-jndyendyeti nn'aⁿ tyolayu'.

²⁵ Ndo' Bernabé ñ'eⁿ Saulo, jnda na jndaa' ts'iaaⁿ na ty'ena Jerusalén, quia jo' ty'elcwee'na Antioquía. Ty'eñ'omna Juan ts'aⁿ na mati jndyu Marcos.

13

Bernabé ñ'eⁿ Saulo cwi'oonquiana ñ'oom' Ty'oqts'om

¹ Tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqts'om cwen-taaⁿaⁿ tsjoom Antioquía, quii'ntaaⁿna tyom'aⁿ profetas ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tyot'mooⁿ. Joo naⁿñeeⁿ Bernabé ñ'eⁿ Simón, tsaⁿ na cwiluena negro juu, ndo' Lucio ts'aⁿ tsjoom Cirene ñ'eⁿ Manaén ndo' Saulo. Ndo' juu Manaén ñecwii ty'ewijndana ñ'eⁿ Herodes tsaⁿ na tyotsa'ntjom ts'ondaa Galilea. ² Cwii xuee na cwila't'maaⁿndye naⁿñeeⁿ Ty'oqts'om, ndo' cwilacwe'jndo'ndyena, juu xjeⁿñeeⁿ tso Espíritu Santo ndaana:

—Catjeii'ndyo'yo' Bernabé ñ'eⁿ Saulo na nnc'oona ts'iaaⁿ na t'ioⁿya joona.

³ Quia jo' jlacwejndo'ndyetina, ndo' tyola'neiⁿtina nnom Ty'oqts'om. Jnda chii tioona lueena nacjoo naⁿñeeⁿ ndo' jñoomna joo na c'oo ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqts'om.

Bernabé ñ'eⁿ Saulo cwiñe'quiana ñ'oom Chipre

⁴ Jo' chii Bernabé ñ'eⁿ Saulo ty'ena yuu na jñom Espíritu Santo joona. Ty'ecuena tsjoom Seleucia. Jo' jo' jnaⁿna ty'ena ñ'eⁿ w'aandaa na nlquiana ndyuaaxeⁿncwe Chipre. ⁵ Ndo' jnda na tqiuna tsjoom Salamina, quia jo' tyoñe'quiana ñ'oom' Ty'oqts'om naquii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Ndo' Juan, ts'aⁿ na mati jndyu Marcos, tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena na tyoteijneiⁿ joona. ⁶ Tei'nomna

cha'waa ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ. Tquiera hasta tsjoom Pafos. Jo' jo' jliuna cwii tsaⁿcalua', ts'aⁿ judío na tyoch'ee na profeta juu saꞗ tiyuu' ñ'oom tyoñequiaa. Jndyu tsaⁿñeeⁿ Barjesús. ⁷ Tyocañ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿ tsaⁿ na tyotsaⁿntjom na jndyu Sergio Paulo ts'aⁿ na jeeⁿ jndꞗ' ts'om. Ndo' Sergio'ñeeⁿ tqueeⁿñê Bernabé ñ'eⁿ Saulo ee ñe'cañeeⁿ ñ'oom' Ty'ꞗots'om. ⁸ Tsaⁿcalua'ñeeⁿ waa cwiicheⁿ xueⁿeⁿ na jñoom Elimas. Jom ñe'catseitsaaⁿñê naⁿñeeⁿ na tacala'neiⁿna nnom ts'aⁿ na matsaⁿntjom ndo' seijneiⁿ na tintseiñ'oom'ñe tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na cwit'mꞗꞗⁿ naⁿñeeⁿ, ee tical'ue ts'oom na nnt-seiyu' juu. ⁹ Jo' chii Saulo na mati jndyu Pablo, cha'waañ'eⁿ naquii' ts'oom too' Espíritu Santo, nquiee nty'iaaⁿaⁿ tsaⁿcalua'ñeeⁿ. ¹⁰ Matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—'U ts'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ manquiu'nn'aⁿ ndo' na jeeⁿ tia ts'aⁿndyu', 'u jnda tsaⁿjndii. 'U na jndoo' cha'tso nnom na ya, ¿Aa tixocja'meintyje' na matsei'cu' na nnc'ooquie' nn'aⁿ nato na yuu cantyja 'naaⁿ Ty'ꞗots'om? ¹¹ Na nmeiiⁿ mache' m'aaⁿ Ty'ꞗots'om nacjo'. Jo' chii nnc'oom' na nchjaⁿ!. Ndo' cwantindyo xuee taxocanty'ia' nax-ueeñe ñe'quoom'!

Ndo' mañoom' s'aana' cha'cwijom tiao nchquiuts'o nacjoom'm ndo' s'aana' ntyjeeⁿ najaañe. Tyol'ueeⁿ ts'aⁿ na nnt'uii ts'ꞗꞗⁿ na wjaañ'oom jom ee na titquoom'm. ¹² Ndo' ts'aⁿ na matsaⁿntjom, quia na nty'iaaⁿaⁿ na luaa' tuii seiyoom'm ee jeeⁿ tjawee' ts'oom ñ'oom na cwit'mꞗꞗⁿna cantyja 'naaⁿ Ta Ty'ꞗots'om.

Pablo ñ'eⁿ Bernabé cwiñequiana ñ'oom'

Ty'oots'om tsjoom Antioquía ndyuaa Pisidia

13 Quia jo' Pablo ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê jlui'na tsjoom Pafos. Tuona w'aandaa. Ty'ena, tquiena tsjoom Perge ndyuaa Panfilia. Jo' jo' 'ndii Juan joona, tjalcweeⁿeⁿ Jerusalén. 14 Jnda jo' jlui'na Perge, ty'ety'etina. Tquiena tsjoom Antioquía ndyuaa Pisidia. Ndo' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos ty'equie'na naquii' wats'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ ndo' ty'emeindyuaandyena. 15 Jnda jo' sei'naaⁿ ts'aⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio ñ'oom na tyola'ljeii profetas, jnda chii nn'aⁿ na cwiluitquiendye cantyja 'naaⁿ wats'om'ñeeⁿ jluena nnom Pablo ñ'eⁿ Bernabé:

—'O nn'aaⁿya xeⁿ waa na ñe'calajndo'yo' n'ooⁿyâ, candu'yo' ndyaayâ.

16 Jo' chii teicantya Pablo, seintyjaaⁿ ts'ooⁿ na cala'cheⁿna. Matsoom:

—'O nn'aaⁿya tsjaaⁿ Israel ñ'eⁿ nt'omndyo' 'o na mati cwila't'maaⁿndyo' Ty'oots'om, candye'yo' ñ'oom na nntsjoo: 17 Nquii Ty'oots'om cwentaa jaa nn'aⁿ Israel tjeii'ñê welooya na ñet'om teiyo cwentaaⁿaⁿ. S'aaⁿ na teit'maⁿ tmaaⁿ joona yocheⁿ na tyom'aⁿyana ndyuaa Egipto, ndo' jndanquiacheⁿ ñequio najneiⁿ tañom'm joona, tjeiiⁿeⁿ joona ndyuaa'ñeeⁿ. 18 Tyotseiquii ts'oom ñ'eⁿndyena cha'na wen'aaⁿ ntyu quia tyom'aⁿna ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. 19 Jnda chii tquiaaⁿ na jndaana ndyuaa Canaán ee seityueeⁿeⁿ ntquiee' ntmaaⁿ nn'aⁿ na ñet'om ndyuaa'ñeeⁿ cha jo' jo' nnc'om joona. 20 Jnda jo' tqueeⁿ na tyotsa'ntjom jwe joona cha'na cwii ñequiee siaⁿnto waljoo' wen'aaⁿ nchoo' qui ntyu. Tyotsa'ntjom naⁿñeeⁿ joona hasta na

macandā cwii t'oom profeta Samuel. ²¹ Xjeⁿñeeⁿ tyotaⁿna nnom Ty'o^ots'om na ñnequiaaⁿ cwii rey na nntsa'ntjom joona. Ndo' ty'ioom ts'iaaⁿñeeⁿ Saúl jnda Cis, tsjaaⁿ 'naaⁿ Benjamín, na tsaⁿñeeⁿ sa'ntjom joona cwii wen'aaⁿ ntyu. ²² Jnda jo' tjeiiⁿeⁿ tsaⁿñeeⁿ ndo' ty'ioom ts'iaaⁿñeeⁿ David. Tyotsoom cantyja 'naaⁿ juu: “Juu David jnda Isaí, nts'aaⁿ cha'xjeⁿ cjaawee' ts'o^o. Cha'tso na l'ue ts'o^o nntseicanaaⁿ.” ²³ Nquii David'ñeeⁿ, matsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ Jesús, tsaⁿ na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ Israel cha'xjeⁿ ñ'oom na tso Ty'o^ots'om na nnts'aaⁿ. ²⁴ Cwii tjo^ocheⁿ na nnto' Jesús ts'iaaⁿ na ty'iom Ty'o^ots'om jom tyom'aaⁿ Juan, tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaa cha'tso nn'aⁿ Israel. Tyotsoom ndaana na calcwe' n'omna ndo' cwits'oomndyena. ²⁵ Quia na jnda majaatseicandaa'ñe Juan ts'iaaⁿ na tyotseixmaaⁿ, tsoom: “'O m'aaⁿ n'om'yo' na ja ts'aⁿ na nndyocwji'n'maaⁿñe 'o saa nchii jom ja. Jom manncwjeeⁿeⁿ ndo' t'maⁿ tseixmaaⁿ. Ja meiⁿ cwe' l'oom'm ticatseixmaⁿya na nntseicanaⁿa.”

²⁶ Tsoti Pablo ndaana:

—'O nn'aaⁿya, nt'omndyo jaa cwiluiindyō tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham ndo' nt'omndyo' 'o nchii jo' saa mati cwila't'maaⁿndyo' Ty'o^ots'om. Ndaa jaa na cha'tsondyō seicwanom Ty'o^ots'om ñ'oomwaa na ma'moⁿna' ndaaya chiuu cal'aaya cha nlui'n'maaⁿndyo. ²⁷ Nn'aⁿ na m'aⁿ Jerusalén ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye jo ndaana ticala'n^ona 'ñeeⁿ cwiluiiñe Jesús. Ee meiiⁿ ticwii cwii xuee na cwita'jndyena cwila'naaⁿna ñ'oom na tyola'ljeii profetas saa ticala'n^ona na matseineiⁿ ñ'oom'ñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús.

Jo' na manquieetona tquiana jnaaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ tso ñ'oom'ñeeⁿ na nntjoom. ²⁸ Meiⁿ tîcatseixmaaⁿ na nncueeⁿ'eⁿ ee meiⁿcwii jnaaⁿ'aⁿ tjaa'naⁿ, saa tyotaⁿna nnom Pilato na cueeⁿ'eⁿ. ²⁹ Jnda' na jlacandaa'ndyeñ'eⁿna cha'tso ñ'oom cha'xjeⁿ na matso ljeii 'naaⁿ' Ty'o^oots'om na nntjom Jesús, tyjeendye nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ. Chii ty'ecat'iuuna jom quii' tsei'tsuaa. ³⁰ Saa' s'aa Ty'o^oots'om na tando'xcoom. Je' tac'oomñê quii'ntaaⁿ l'oo. ³¹ Ndo' nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿñê na jnaⁿna Galilea na ty'ewana Jerusalén jndye xuee tyonty'iaatina jom jnda' na wando'xcoom. Je' majoona cwitjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿ'aⁿ ndaa' nn'aⁿ.

³² 'Jo' chii cwiñequiaayâ ñ'oom naya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ' ñ'oom na tso Ty'o^oots'om ndaa' welooya na ñet'om teiyo na nnts'aaⁿ. ³³ Ndo' je' ndaa' jaa nn'aⁿ tsjaaⁿ joona jnda' seicandaa'ñê ñ'oom'ñeeⁿ ee wando'xco Jesús jnda' na tue'. Teiyo teiljeii ñ'oom naquii' salmo jnda' we na matsona': "U cwiluiindyu' ti'jndaaya ndo' xuee je' ma'mooⁿya ndaa' nn'aⁿ na cwiluiindyo tso-tye'." ³⁴ Jnda' t'moⁿ Ty'o^oots'om na nnts'aaⁿ na nncwando'xco Jesús jnda' na tueeⁿ'eⁿ, meiⁿ xocatoo' sei'ts'o 'naaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ matso salmo jnda' we. Matsona': "Nntio'naaⁿndyo 'o cha'xjeⁿ ñ'om na tsjo^o nnom David na nnts'aa'." ³⁵ Mati teiljeii ñ'oom naquii' cwiicheⁿ salmo na ndoo' matseineiⁿ nquii Jesús. Matsona': "U xonquiaa' na nnto'ndyo ee na cwiluiindyo ti'jnda' na lju' ts'ooⁿya jo njom'." ³⁶ David, tsaⁿ na seiljeii ñ'oom'ñeeⁿ ñejndi'ntjoom ndaa' nn'aⁿ cha'xjeⁿ na l'ue ts'om

Ty'o_ots'om. Jnda chii tueeⁿeⁿ. Ty'ecat'iuu nn'aⁿ jom yuu tjacant'iuu'ndye weloom'm na ñet'om teiyocheⁿ ndo' to'ñê. ³⁷ Sa_a Jesús tícat_oo'ñê. S'aa Ty'o_ots'om na tando'xcoom. ³⁸ Jo' chii 'o nn'aaⁿya, cala'noⁿ'yo' ñ'oom na cwiñequiaayâ ndaa'yo', ee cantyja 'naaⁿ jom jo' na matseit'maⁿ ts'om Ty'o_ots'om jnaⁿ'yo'. ³⁹ Cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés xocalui'n'maaⁿñe ts'aⁿ. Sa_a cantyja 'naaⁿ Jesús meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseyu' ñ'eⁿñê nlui'n'maaⁿñe. ⁴⁰ Jo' chii queⁿ queⁿ'yo' cwenta cha tintjom'yo' cha'xjeⁿ matso ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ⁴¹ Tyoluena:

Queⁿ'yo' cwenta 'o nn'aⁿ na ticuee' n'om'yo' ñ'oom na mayuu'.

Catseicaty'uena' 'o. Ndo' na nntsuundy'o'.

Ee ncuee na cwitando'yo' ja Ty'o_ots'om nnts'aa ts'iaaⁿ t'maⁿ na nntseicaty'uena' 'o,

na xocala'yu'yo' ñ'eⁿndyo_o meiiⁿ na nntso ts'aⁿ ndaa'yo' na cal'a'yo' na ljo'.

⁴² Jnda na seineiⁿ Pablo jlueeⁿeⁿ naquii' wats'om'ñeeⁿ ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos tyol'ana ty'oo ndaa_a naⁿñeeⁿ na cala'neiⁿtina ñ'oom'ñeeⁿ ndaana cwiicheⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos. ⁴³ Quia na jnda t'oom'ndye nn'aⁿ na tyotjomndye wats'om'ñeeⁿ jndye nn'aⁿ ty'elajomndyena ñ'eⁿ Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ judíos ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na nchii judíos sa_a ñequio na xcwee' n'omna cwila't'maaⁿndyena Ty'o_ots'om cha'xjeⁿ nn'aⁿ judíos. Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolajndo_a na n'om naⁿñeeⁿ na tyeⁿ c'omna na quit'maⁿ n'omna Ty'o_ots'om ee jom matseixmaaⁿ naya.

44 Quia na tue'ntyjonnda' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos manndyo ndyuendye nn'aⁿ quii' tsjoom tjomndyena na nndyena ñ'oom' Ty'oots'om. 45 Saa nn'aⁿ judíos, quia na nty'iaana na jndyendye nn'aⁿ jnda tjomndye, tyola'taa' n'omna. Tyoluena na tiyuu' ñ'oom na tyotseineiⁿ Pablo ndo' tyoluena ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm. 46 Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolaneiⁿna ñequio na t'maⁿya n'omna. Jluena:

—Matsa'ntjomna' na nleineiⁿjndyee ñ'oom' Ty'oots'om ndaa' 'o nn'aⁿ judíos, saa tiñe'cato'ñoom'yo' juuna'. Cwil'a'yo' cha'cwijom ticalaxmaⁿ'yo' na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'. Jo' chii je' ññequiaayâ ñ'oom nayawaa ndaa nn'aⁿ na nchii judíos. 47 Ee luaa sa'ntjom Ta Ty'oots'om já, tsoom:

Ja jnda tquaaⁿya 'o na nlaxmaⁿ'yo' cha'cwijom chom na nntseixueeña' ndaa nn'aⁿ na nchii judíos.

Hasta cha'waa nnom tsjoomnancue ññequia'yo' ñ'oom ndaa nn'aⁿ cantyja na nlui'n'maaⁿndyena.

48 Quia na jndye nn'aⁿ na nchii judíos ñ'oomwaa' tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿ n'omna. Tyolat'maaⁿndyena ñ'oom' Ty'oots'om. Ndo' jlayu' cha'tsondye nn'aⁿ na maxjeⁿ ntyjii Ty'oots'om na nnto'ñoomna na ticantycwii na nntando'na. 49 Ndo' t'oom' ñ'oom' Ta Ty'oots'om cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. 50 Saa nn'aⁿ judíos tyolajndo'na n'om naⁿlcu na t'maⁿ cwilaxmaⁿ ndo' na cwilacanda cantyja na cw'oo wats'om 'naaⁿna. Mati tyolajndo'na n'om naⁿnom na cwiluitquiendye tsjoom Antioquíañeeⁿ. Jo'

na jla'jomndye nn'aⁿ na tyota'wi'na Pablo ñ'eⁿ Bernabé hasta tjeii'na naⁿñeeⁿ ndyuaana. ⁵¹ Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé jla'teincwii'na nc'ee'na chii tquiaa ts'ojndaā na chuu' na t'moⁿna' na tis'a l'a nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Jnda chii ty'ena tsjoom Iconio. ⁵² Saa nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Antioquíá'ñeeⁿ neiiⁿna ndo' too' naquii' n'omna m'aaⁿ Espíritu Santo.

14

Cwiñequiana ñ'oom' Ty'oqts'om tsjoom Iconio

¹ Ndo' Pablo ñ'eⁿ Bernabé majo'ti l'ana tsjoom Iconio. Ty'equie'na naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyoñequiana ñ'oom' Ty'oqts'om. Jeeⁿ ya tyola'neiⁿna. Jo' chii jndyendye nn'aⁿ judíos jlayu' ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ² Saa nn'aⁿ judíos na tyoolayu' tyola'ndaa'na n'om nn'aⁿ na nchii judíos. Tyol'ana na calancjoo'ndye naⁿñeeⁿ nacjoo nn'aⁿ na cwilayu'. ³ Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé majndye xuee ljoo'ndyena tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' ñequio na t'maⁿya n'omna tyoñequiana ñ'oom cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oqts'om ee nquiuna na ñ'eⁿñ'eeⁿ ñ'eⁿndyena. Ndo' jom t'moqⁿ na mayuu' ñ'oom na tyoñequiana ee s'aaⁿ na tyol'ana 'naaⁿ t'maⁿ na xocandaā nnts'aa na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ meiⁿ xocatsei'nqoⁿ ts'aⁿ chiuu tuiiyuu. ⁴ Saa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ toⁿna' joona. Ee nt'omndyena tyola'jomndyena ñequio nn'aⁿ judíos ndo' nt'omcheⁿ tyola'jomndye ñequio apóstoles. ⁵ Quia jo' nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii jo' jla'jomndyena ñequio naⁿmaⁿn'iaaⁿ tsjoomna na

tyol'ueendyena chiuu nnta'wi'na naⁿñeeⁿ ndo' na njñomna ljo'. ⁶ Saꞗ Pablo ñ'eⁿ Bernabé jndyena na ljo'. Jo' chii jleinomna. Ty'ena tsjoom Litra ñequio tsjoom Derbe, jo' jo' ndyuaa Licaonia. Ndo' ty'ena ndyuaa na mat'uiina' ñ'eⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. ⁷ Jo' jo' tyoñequiana ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oꞗts'om.

Nn'aⁿ tsjoom Litra cwijñomna ljo' Pablo

⁸ Tsjoom Litra tyowacatyeeⁿ cwii tsa^{ns}'a na tile-icjaaca ee maxjeⁿ ntjeiⁿ nc'eeⁿ tuiiñê. Meiⁿjom ndii' tyoojaacaⁿ. ⁹ Jndii tsaⁿñeeⁿ na seineiⁿ Pablo. Ndo' nquiee nty'iaaⁿ'aⁿ juu, ee sei'noꞗⁿoⁿ na tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ na matseyu'ya ts'om na nlco'yana' juu. ¹⁰ Quia jo' jndeiⁿ seineiⁿ, matsoom:
—Quintya', cwintyje'.

Quia jo' mañoom' teintyjee', to' tjaca. ¹¹ Ndo' nn'aⁿ ndyuaa Licaonia, quia na nty'iaana na luaa' s'a Pablo, to'na tyola'xuaana ñequio ñ'oomna. Tyoluena:

—Cwa we nty'oꞗ cha'na nn'aⁿ jnda tquiecañomna jaa.

¹² Jo' chii jluena na Bernabé ty'oꞗ Júpiter jom, ndo' Pablo je' jluena na jom ty'oꞗ Mercurio ee jom mañequiaaⁿ ñ'oom ndaꞗana. ¹³ Nnom tsjoom meintyjee' wats'om cwentaa' ty'oꞗ Júpiter. Ndo' tyee cwentaa' Júpiter'ñeeⁿ jndyochom quioo'ndyo na ta'njoom' l'uaaljaa' cantyo'yo' hasta 'ndyoots'atoom' tsjoom ee jom ñequio nn'aⁿ quii' tsjoom ñe'cala'cwjeena quioo'ñeeⁿ na nla't'maaⁿndyena Bernabé ñ'eⁿ Pablo. ¹⁴ Saꞗ apóstoles, quia na nty'iaana na luaa' nl'a nn'aⁿ, to'na tyojndii'ndyena liaana na matsei'ndaa'na' nquiuna na luaa' cwil'a naⁿñeeⁿ. Jndeiⁿ

ty'equie'na quii'ntaaⁿ nn'aⁿ. 15 Tyolaxuaana tyoluena:

—Chiuu sa 'o nn'aⁿ na luaa' ñe'cal'a'yo'. Mann'aⁿ já cha'na 'o. Tquioñ'o^oyâ ñ'oom naya na ndye'yo' cha ca'ndye'yo' nmeiⁿ na cwe' ts'iaaⁿndyo. Calat'maaⁿndyo' nquii Ty'o^ots'om na wando' ee jom tqueeⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue ñequio ndaaluee ndo' cha'tso nnom na cwilaxmaⁿna'. 16 Ncuae na ñejndyowaana' ñe'ndiitoom na cal'a cha'tso nn'aⁿ meiⁿljo'cheⁿ na l'ue n'omna. 17 Saā tîca'ñeeⁿ na ticwji'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ nqueⁿ, ee mach'eeⁿ naya cha'tsondye nn'aⁿ. Mañequiaaⁿ ndaaluaa' na cwinaⁿna' tsjo'luee. Ndo' mach'eeⁿ na cwiquie ntjom. Mach'eeⁿ na cwijaacjooya ñ'eⁿ nantquie na mañequiaaⁿ ndo' mach'eena' na neiiⁿya.

18 Saā meiiⁿ na jluena ñ'oommeiⁿ jeeⁿ nc'uaa' tjawitsaaⁿ na ñe'calacwjee nn'aⁿ quioo' jo ndaana na nlat'maaⁿndye naⁿñeeⁿ joona.

19 Juu xjeⁿñeeⁿ tquiecañom nn'aⁿ judíos na jnaⁿ tsjoom Antioquía ñequio Iconio. L'ana na ñe'cwii ñ'oom t'maⁿna ñequio nn'aⁿ tsjoom Listra. Jo' chii tyojñomna ljo' Pablo. Jnda chii ty'eñ'omtsco^ondyena jom nnom tsjoom ee jla'tiuuna na jnda tueeⁿeⁿ. 20 Saā nn'aⁿ na cwilayu' ty'ecwintyjee'na ndiocheⁿ nacañom'm. Quia jo' teicantyyaaⁿ, tjaquie'nnaaⁿaⁿ quii' tsjoom. Ndo' teincoo cwiicheⁿ xuee jlueeⁿeⁿ tjaaⁿ ñ'eⁿ Bernabé tsjoom Derbe.

21 Tyoñequiana ñ'oom naya ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, ndo' jndye nn'aⁿ jlayu'. Jnda chii ty'elcwee'nnda'na Listra ñequio Iconio ñequio Antioquía. 22 Njoom'ñeeⁿ tyoteijndeitina nn'aⁿ na

cwilayu' na c'omt'maaⁿndyeti naⁿñeeⁿ n'omna. Tyola'jndo'na n'om naⁿñeeⁿ na cwintyjee'tyeⁿna na cwilayu'na. Ndo' tyoluena:

—Maxjeⁿ cwilaxmaaⁿya na jndye nawi' nntjooⁿya na cwitsaaquia^a'a cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'o^oots'om.

²³ Mati tjeii'ndyena nn'aⁿ na nntioona ts'iaaⁿ na nluiitquiendye cwentaa' cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿ'aⁿ. Tyola'neiⁿna nnoom Ty'o^oots'om ndo' tyola'cwejndo'ndyena. Ndo' tioona naⁿñeeⁿ l'o^o ee na ñ'eⁿ jom jnda jlayu'na.

Cwi'oolcwee'nnda'na tsjoom Antioquía ndyuaa Siria

²⁴ Jnda jo' tei'nomna ndyuaa Pisidia, tquiena ndyuaa Panfilia. ²⁵ Jo' jo' tyoñequiana ñ'oom tsjoom Perge. Jnda chii ty'ena tsjoom Atalia. ²⁶ Tsjoom'ñeeⁿ tuona w'aandaa. Ty'elcwee'nnda'na tsjoom Antioquía yuu na jnaⁿna jnda na tiao nn'aⁿ joona l'o Ty'o^oots'om ndo' je' jnda jlacandana ts'iaaⁿñeeⁿ. ²⁷ Ndo' jnda na tquiena Antioquía jla'tjomna nn'aⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿ'aⁿ. Tyoluena ndaa naⁿñeeⁿ cha'tso na tyoteijndei Ty'o^oots'om na tyol'ana ndo' na mati s'aaⁿ na cwilayu' nn'aⁿ na nchii judíos. ²⁸ Jndye xuee ljoo'ndyena ñequio nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo'.

15

Tjomndye nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Jerusalén

¹ Xjeⁿñeeⁿ nt'om nn'aⁿ jnaⁿna ts'ondaa Judea, tquiocuena Antioquía. Tyot'mooⁿna ndaa nn'aⁿ

na cwilayu' jo' jo'. Tyoluena na jndei'na' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre cha'xjeⁿ ñ'oom na sa'ntjom Moisés na cal'a nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na naⁿnom. Ee xeⁿ ticalacandaⁿ naⁿñeeⁿ jo', jluena na xocalui'n'maaⁿndye naⁿñeeⁿ. ² Ndo' Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolañ'eeⁿ ndyueena ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ na tquie Antioquía. Tyoluena na tiyuu' na macaⁿna' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre'ñeeⁿ. Jndaⁿ chii tei-jndaa' na wendye joona ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' nnc'oona Jerusalén. Nnc'oontyjaa'na nquie apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Jo ndaaⁿ naⁿñeeⁿ nleijn-daa' ñ'oomwaa'.

³ Quia jo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Antioquía ty'ioomna ts'iaaⁿ naⁿñeeⁿ. Jo' chii ty'ena. Teinomna ndyuua Fenicia ñequio Samaria. Tyolacandiina nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo' na mati nn'aⁿ na nchii judíos macwilcwe' n'om, macwilayu'na. Ndo' quia na jndye naⁿñeeⁿ na ljo', cha'tsondyena tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿna.

⁴ Quia tuee' Pablo ñ'eⁿ Bernabé Jerusalén, cha'waa tmaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo' ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii'ntaaⁿna ñequio apóstoles to'ñoomna naⁿñeeⁿ ñequio na neiiⁿna. Quia jo' naⁿñeeⁿ tyoluena cha'tso na jndaⁿ s'aa Ty'o^oots'om ñ'eⁿndyena. ⁵ Saa nt'om nn'aⁿ na cwilayu' na cwilaxmaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ judíos na jndyu fariseos teicantjanya. Tyoluena:

—Jndei'na' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre na cwil'aa jaa nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na naⁿnom ndo' cal'uuya ndaana na calacandaⁿndyena cha'tso ljeii na tqueⁿ Moisés.

6 Ndo' apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwilui-itquiendye tjomndyena na m'ma^{na} ñ'oomwaa'.
 7 Mayo tyol'uee'ndyena chiuu nl'ayoona na nlajndaa'ndyena ñ'oom'ñeeⁿ. Jnda_̄ chii teicantyja Pedro. Tsoom ndaana:

—O re nn'a^{nya} na cwilayu'yo' manquiu'yo' na jaach'ee xuee tjeii'ñe Ty'o_oots'om ja quii'ntaa^{nyo}' na ññequiaya ñ'oom naya chiuu na nlui'n'maa^{ndye} nn'aⁿ na nchii judíos cha nlayu'na. 8 Ee nqueⁿ mantyjeeⁿ chiuu cwila'xmaⁿ nn'aⁿ naquii' n'om. Ndo' jnda_̄ t'moqⁿ na mati maco'ñoom nn'aⁿ na nchii judíos laxmaⁿ ee tquiaaⁿ Espíritu Santo na nnc'oomñe naquii' n'omna cha'xjeⁿ tquiaaⁿ juu na nnc'oomñe naquii' n'o_oⁿ jaa. 9 Meiⁿ tiquich'eeⁿ na we waa ñ'e^{ndye} joona ndo' ñ'e^{ndyo} jaa ee seiljoom'm n'omna nc'e na cwilayu'ya n'omna ñ'e^{nñê}. 10 Quia jo' je' je' ¿chiuu na ñe'cal'a'yo' xjeⁿ Ty'o_oots'om? 'O cwil'a'yo' na jndei'na' na joo nn'aⁿ na cwilayu' na nchii judíos calacandana ñ'oom na matsa'ntjomna' jaa nn'aⁿ judíos na juuna' matseijomna' cwii xuu, ndo' xuu'ñeeⁿ meiⁿ welooya na ñet'om teiyo tîcana^{ndyena} meiⁿ jaa. 11 Sa_̄ tiyuu' na ljo' maca^{na}' ee cwilayuu'a na macand_̄ juu naya na matseixmaⁿ Ta Jesús na cwe' yu jo' na cwilui'n'maa^{ndyo} jaa ndo' mati joona.

12 Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye jla'che^{na}. Tyoque^{na} na cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ Bernabé ñequio Pablo cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ ñequio 'naaⁿ na tyol'ana quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na xocandaa_̄ nluiina' na cwe' najndeiⁿ nquii' ts'aⁿ. 13 Jnda_̄ na jla'neiⁿ naⁿñeeⁿ quia jo' t'o_o Jacobo, matsoom:

—O re nn'a^{nya} na cwilayu'yo' candye'yo' ñ'oom na nntsjo̯. ¹⁴ Juu Simón Pedro jnda̯ tsoom nda̯aya chiuu waa na jnaⁿjndyeena' na tio'naaⁿñe Ty'o̯ots'om nn'aⁿ na nchii judíos na macwjii'ñê nn'aⁿ quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ na nlaxmaⁿ tmaaⁿ cwentaⁿaⁿ. ¹⁵ Juu ñ'oomwaa' ljo'yu tseixmaⁿna' ñequio ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ¹⁶ Luaa matsona': Quia na jnda̯ tuii cha'tso nmeiⁿ, nnc'o̯oⁿnnda'a na wi' ts'o̯oⁿya tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndyowicantjoo'.

Matseijndaa'ndy̯ na cwii joona nnts̄a'ntjom.

¹⁷ Luaa' matseijndaa'ndy̯ cha mati nn'aⁿ na nchii judíos nl'ueena ja na cwiluiindy̯ na mats̄a'ntjoⁿya.

Cha'tsondye naⁿñeeⁿ na quia nlaxmaⁿ cwentaya nl'ueena ja.

¹⁸ Ñ'oom'ñeeⁿ tsotina':

Luaa' ñ'oom na teiyo t'moⁿ Ty'o̯ots'om nda̯aya ñequio ts'iaaⁿmeiiⁿ na mach'eeⁿ.

¹⁹ Tsoti Jacobo:

—Nc'e ñ'oom'ñeeⁿ, jo' chii matseitiuuya cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na cwilcwe' n'om na cwilayu', meiⁿ ticatsona' na nlacachuuya xuu joona joo ñ'oom na mats̄a'ntjomna' jaa.

²⁰ Malei'tyeⁿ xeⁿ cwe' nlaljeiia ñ'oom na nlacwanooⁿya na m'aⁿna na tacwa'na nantquie na jnda̯ tsa' nn'aⁿjo ndaā 'naⁿ na cwila't'maaⁿndyena na nchii Ty'o̯ots'om. Ndo' tanc'omna na cwe' nnc'omyana ñ'eⁿ nc'iaana. Tantquiina seii quioo' na cwe' cwi'uoo cantyo'. Ndo' tantquiina niom'.

²¹ Ee teiyo maxjeⁿ cwit'mooⁿ nn'aⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Ndo' cha'tso njoom cwila'naaⁿ nn'aⁿ

judíos ñ'oom'ñeeⁿ naquii' lan'om 'naaⁿna ticwii cwii xuee na cwita'jndyeena.

Carta na tja na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos

²² Quia jo' apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio cha'waa tmaaⁿl' nn'aⁿ na macwji' Ty'oo^ots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Jerusalén t'maⁿna na ya na nntjeii'ndyena nn'aⁿ quii'ntaaⁿna na nnc'oo tsjoom Antioquía ñequio Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Ty'ioomna ts'iaaⁿl'ñeeⁿ Judas ts'aⁿ na jnda^o we xuee' Barsabás, ñequio Silas. Naⁿnomm'aⁿl' cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿna.

²³ Ndo' jla'cwanomna cwii carta ñequio naⁿñeeⁿ. Carta'ñeeⁿ matsona':

“Jâ apóstoles ñequiondyo^o já nn'aⁿ na cwiluiitquiendyô quii'ntaaⁿ tmaaⁿl' nn'aⁿ na macwji' Ty'oo^ots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Jerusalén, cwilacwanoo^onyâ cartawaa na m'aⁿl' 'o nn'aⁿ na nchii judíos na m'aⁿyo' tsjoom Antioquía ñequio ndyuaa Siria ñ'eⁿ Cilicia. Cwil'uuyâ na xmaⁿndyo' 'o nn'aaⁿya na cwilayu'yo'. ²⁴ Já jnda^o jndyaayâ na ljoo jnaⁿ nt'om nn'aⁿ na ty'e na m'aⁿyo' ndo' tyolañ'eeⁿndyena 'o ñ'eⁿ ñ'oom na tyoluena. Tyola'ndaa'na n'om'yo' ñequio ñ'oom'ñeeⁿ. Saã nchii já l'uuyâ na caluena na ljo'.

²⁵ Jo' chii já tjomndyô ndo' ñe'cwii jnda^o t'maaⁿya na ya na nntjeii'ndyô nt'om nn'aⁿ quii'ntaaⁿya na nnc'oona na m'aⁿyo' ñequio Bernabé ñ'eⁿ Pablo, nquiee nn'aaⁿya na jeeⁿ jnda nquiuuya.

²⁶ Ee naⁿm'aⁿl' ti'maaⁿl' n'omna meiⁿ cwjena na m'aⁿna cantyja 'naaⁿl' Taya Jesucristo. ²⁷ Jo' chii cwijñoo^onyâ Judas ñequio Silas na m'aⁿyo'. Joon na lue jndaa'ndyena ndaa^oyo' ñ'oom na

cwil'uuyâ. ²⁸ Ee nquii Espíritu Santo jndâ t'mooⁿ ndaayâ na tilacachuutyayâ xuu 'o, macandâ nmeiiⁿ laxmaⁿ'yo' na calacandâ'yo': ²⁹ Tacwa'yo' nantquie na jndâ tsâ' nn'aⁿ jo ndaa 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a. Tantquie'yo' niom' meiiⁿ seii quioo' na cwe' cwi'uoo cantyo'. Ndo' meiⁿ tanc'om'yo' na cwe' nnc'om'ya'yo' ñ'eⁿ nn'aⁿ. Xeⁿ cwilacandâ'yo' nmeiⁿ quia jo' malei'tyeⁿ, ya cwil'a'yo'. Macandâ ñ'oommeiiⁿ cwil'uuyâ ndaa'yo'. Xmaⁿndyo' na cha'tsondyo'."

³⁰ Quia jo' jlui' Judas ñ'eⁿ Silas. Ty'ena tsjoom Antioquía ñ'eⁿ Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Quia na tquiena jo' jo' jla'tjomna nn'aⁿ na cwilayu' ndo' tquiana carta na cwileiñ'omna ndaa naⁿñeeⁿ. ³¹ Ndo' jndâ na jla'naaⁿ naⁿñeeⁿ juuna' tquiaana' na neiiⁿna, ty'omt'maaⁿndyena n'omna. ³² Ndo' Judas ñequio Silas, mati cwiluiindyena profetas. Jo' chii jndye ñ'oom tyola'neiⁿna ndaa naⁿñeeⁿ, tquiana na t'maⁿ n'om naⁿñeeⁿ ndo' ty'enajndana na cwilayu'na. ³³ Judas ñ'eⁿ Silas tyom'aⁿna jo' jo' cwantindyo xuee. Xjeⁿ na macwi'oolcwee'na Jerusalén yuu m'aⁿ nn'aⁿ na jñoom joona, nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Antioquía tío joona l'o Ty'oots'om na c'oona na tjaa ñomtiuu c'omna. ³⁴ Saa Silas seitioom na nljoo'ñetyeeⁿ jo' jo'. ³⁵ Mati Pablo ñ'eⁿ Bernabé ljoo'ndyena. Joona ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyot'mooⁿna ndo' tyoñequiana ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om ndaa nn'aⁿ.

Pablo na ndâ we ndii' wjaanquiaaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om

³⁶ Jnda na teinom cwanti xuee na ñet'omna jo' jo', tso Pablo nnom Bernabé:

—Cwa nntsaalcwaa'nndaa'a nntsacanty'iaaya chiuu cwi'oom'aⁿ nn'aaⁿya na cwilayu' cwii cwii tsjoom yuu na tyoñequiaaya ñ'oom 'naaⁿ Ta Ty'oqots'om.

³⁷ Ndo' Bernabé l'ue ts'oom na nncjaañ'eⁿ Juan ñ'eⁿndyena, ts'aⁿ na nda we xuee' Marcos. ³⁸ Saa Pablo tiljoya ts'oom na nncjaa tsaⁿñeeⁿ ee 'ñeeⁿ joona ndyuaa Panfilia ts'iaaⁿ na ty'ena. ³⁹ Jo' chii Pablo ñequio Bernabé ticjaañjoom' t'maⁿna hasta toⁿndyena. Bernabé tjañ'oom Marcos. Tuona ts'om w'aandaa. Ty'ena ndyuaaxeⁿncwe Chipre. ⁴⁰ Saa Pablo, tjeii'ñê Silas. Cwii tjocheⁿ na nnc'oona tiao nn'aⁿ na cwilayu' joona l'o Ty'oqots'om na catio'naaⁿñê joona. Jnda chii ty'ena. ⁴¹ Tyowi'nomna ndyuaa Siria ñequio Cilia. Tyotei'jndeiina na ty'enajnda ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ.

16

Pablo ñequio Silas ty'eñ'omna Timoteo

¹ Quia jo' Pablo ñ'eⁿ Silas tquiena tsjoom Derbe. Jnda chii ty'ena tsjoom Listra. Jo' jo' tajnaaⁿna cwii ts'aⁿ na matseyu' na jndyu Timoteo. Jom jnda yuscu ts'aⁿ judía na matseyu' saa tsotyeeⁿ nchii ts'aⁿ judío juu. ² Nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Listra ñ'eⁿ tsjoom Iconio tyotjeii'yana Timoteo. ³ L'ue ts'om Pablo na nncjaañ'eⁿ Timoteo ñ'eⁿñê. Jo' chii seijndaa'ñê na tuii ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ cha'xjeⁿ costumbre na cwil'a nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na naⁿnom.

S'aaⁿ na ljo' cha nn'aⁿ judíos na m'aⁿ ndyuaa na cwi'oona til'ana na tilañoom'ndyena ñ'oom na cwiñequiana ee nquiu naⁿñeeⁿ na Timoteo nchii ts'aⁿ judío tsotyeeⁿ. ⁴ Pablo ñequio Silas ñ'eⁿ Timoteo tyoma'nomna. Ndo' ticwii cwii tsjoom yuu na tyoquiena tyola'candiina nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'oom na jla'jndaa'ndye apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Jerusalén. ⁵ Jo' chii cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ tyo'oonajndana na cwila'yu'ya n'omna ndo' 'io ndii 'io ty'ewijndyendyetina.

Tco'na' nnom Pablo cwii ts'aⁿ ndyuaa Macedonia

⁶ Pablo ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê, seicu' Espíritu Santo na nnc'oola'neiⁿna ñ'oom' Ty'oqots'om ndyuaa Asia. Jo' chii tei'nomna ndyuaa Frigia ñequio ndyuaa Galacia. ⁷ Quia na tquiena tyeⁿncoo ndyuaa Misia jla'tiuuna na nnc'ooquie'na ndyuaa Bitinia saꞗ tinquiaa Espíritu Santo na nnc'oona jo'. ⁸ Jo' chii cwe' tei'nomna ndyuaa Misia. Ty'ecuenta hasta tquiena tsjoom Troas, nndyoo' 'ndyoo ndaaluae. ⁹ Jo' jo' waa na tco'na' nty'iaa' Pablo natsjom. Nty'iaaⁿaⁿ meintyjee' cwii tsaⁿs'a ts'aⁿ ndyuaa Macedonia. S'aa tsaⁿñeeⁿ ty'oo nnoom, tso: “Cwinoom' ntyjawaa ndyuaa Macedonia. Candyo'tei'jndei' já.” ¹⁰ Jnda na nty'iaa' Pablo na tco'na' nnoom, mantya jla'jndaa'ndyô na nncwit'ioqôâ ndaaluae nntsaayâ ndyuaa Macedonia. Ee jla'nqo^mâ na

majñom Ty'oots'om jâ na nntsaanquiaayâ ñ'oom naya ndaꞗ nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ.

Tyjee' Pablo ñ'eⁿ Silas tsjoom Filipos

¹¹ Jo' chii tuoꞗyâ ts'om w'aandaa tsjoom Troas. Saandyeyuuyâ squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe Samotracia. Teincoo cwiicheⁿ xuee saayâ squiaayâ tsjoom Neápolis. ¹² Jo' jluii'â ñ'eⁿ w'aandaa, saayâ squiaayâ tsjoom Filipos. Tsjoom'ñeeⁿ m'aaⁿna' nacje 'naaⁿ nn'aⁿ romanos ndo' t'maⁿti matseixmaⁿna' na cha'tso njoom cha'waa ndyuaa Macedonia. Tsjoom Filipos'ñeeⁿ ljoo'ndyoyaayâ cwantindyo xuee. ¹³ Xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos jluii'â nnom tsjoom 'ndyoo jndaa. Ee jla'tiuuyâ aa nchii nliuuyâ yuu cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om, nlajomndyô ñ'eⁿndyena. Jo' jo' jliuuyâ nt'om yolcu. Saacwindyuaandyô jlanaꞗnyâ ñ'oom' Ty'oots'om ndaꞗ naⁿñeeⁿ. ¹⁴ Quii'ntaaⁿ yolcu'ñeeⁿ ñ'eⁿ ts'aⁿ na jndyu Lidia. Jom ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Tiatira na majndaꞗ liaa ya, liaa colo catsioo'. Jom ts'aⁿ na matseit'maaⁿñê Ty'oots'om. S'aa Ta Ty'oots'om naquii' ts'oom na ya tqueeⁿ cwenta ñ'oom na tyoñeeⁿ na seineiⁿ Pablo. ¹⁵ Ndo' teits'oomñê ñ'eⁿ nn'aⁿ waⁿaⁿ. Jndaꞗ chii seity'ooñê ndaꞗyâ, tsoom:

—Xeⁿ cwinty'ia'yo' na matseicandaya na matseyu'a ñequio Ta Jesús cwa caljoo'ndyo' w'aya.

Ndo' s'aaⁿ na caljoo'ndyô waⁿaⁿ.

Pablo ñ'eⁿ Silas ñjomndyena w'aancjo tsjoom Filipos

¹⁶ Cwii xuee'ñeeⁿ saayâ yuu cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om ndo' tjomndyô cwii yuscuchjoo

na macjawee' 'ndyoo nc'e na m'aaⁿ jndyeta
 naquii' ts'om. Tsaⁿñeeⁿ m'aaⁿtyeeⁿ luee nn'aⁿ
 na cwita'ntjom cantyja 'naaⁿaⁿ. T'maaⁿ s'om
 cwiquioo luee naⁿñeeⁿ nc'e na macjawee' 'ñom.
 17 Tooⁿoⁿ na tyojaantyjoⁿ nanquaⁿâⁿ ñ'eⁿ Pablo.
 Tacwaxua 'ñom, tyotsoom:

—Naⁿnomm'aⁿ cwindye'ntjomna nnom
 Ty'oⁿots'om na m'aaⁿ nandyetichēⁿ.
 Cwila'candiina 'o cantyja nato na
 cwicalui'n'maaⁿndye nn'aⁿ.

18 Jndye xuee tyoch'ee yuscuchjoo'ñeeⁿ na ljo'.
 Jo' chii seiloo'ñe Pablo, taqueeⁿ seineiⁿ nnom
 jndyeta na m'aaⁿ naquii' ts'om yuscuchjoo'ñeeⁿ.
 Tsoom:

—'U jndyeta, ñequio xuee' Jesucristo
 matsa'ntjoⁿya, calui' naquii' ts'om yus-
 cuchjoom'aⁿ!

Ndo' mantyjacheⁿ jlui' jndyeta'ñeeⁿ.

19 Ndo' nn'aⁿ na cwita'ntjom cantyja 'naaⁿ
 juu, quia na nty'iaana na jndaⁿ jlui' jndyeta'ñeeⁿ
 naquii' ts'oom jla'noⁿna na jndaⁿ tsuundyena s'om
 na cwiquioo lueena cantyja na macjawee' 'ñom.
 Jo' chii t'uena Pablo ñ'eⁿ Silas. Ty'echona naⁿñeeⁿ
 jo ndaaⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ naquii' ts'ua t'maⁿ. 20 Quia
 na tquiena ndaaⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ jluea:

—Nn'aⁿ judíos m'aⁿ, cwtjaa'ndyena tia' nn'aⁿ
 tsjoomya. 21 Ee cwit'mooⁿna ñ'oom na jaa na
 cwilaxmaaⁿya nn'aⁿ romanos, ticaty'iomna' na
 nnto'ñooⁿya meiⁿ na nl'aaya chiuu na cwiluena.

22 Quia jo' jla'wendye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ nacjoo'
 Pablo ñ'eⁿ Silas ndo' naⁿmaⁿn'iaaⁿ sa'ntjomna
 na calui' liaa naⁿñeeⁿ ndo' cacho'na n'oomjneiⁿ.

23 Jndye tjaa'na naⁿñeeⁿ. Jndaⁿ chii tiomna joo

w'aancjo. Jluena nnom ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo na ya ya cats'aaⁿ cwenta joona. ²⁴ Ndo' tsaⁿñeeⁿ, jnda na jñeeⁿ ñ'oomwaa' tjaa'ñê naⁿñeeⁿ w'aancjo naquii'cheⁿ ndo' seityeeⁿ joona na tyeⁿ ñjoom' nc'ee'na ts'oom tscaa'.

²⁵ Ndo' Pablo ñ'eⁿ Silas, cha'na xcwe tsjom to'na tyola'neiⁿna nnom Ty'ooots'om, tyotana luantsa, ndo' praso na too'ndye ñ'eⁿndyena naquii' w'aancjo, tyondyeendye naⁿñeeⁿ. ²⁶ Ndo' mats'ia jo' jndei s'eii, teincwii' tsiaⁿtsjo' w'aancjo. Xjeⁿñeeⁿ cha'tso ndyueel'a w'aancjo'ñeeⁿ jnaaⁿ cheⁿnqueieena' ndo' mati l'uaancjo na ñjoom cha'tso praso jnaⁿ'na'. ²⁷ Ndo' juu ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo lcweeⁿ, nty'iaaⁿ'aⁿ na meiⁿnaaⁿ ndyueel'a w'aancjo. Jo' chii tjeii'ñê espada 'naaⁿ'aⁿ na nntseicuee'ñe cheⁿnqueⁿ ee seitoom na jnda jleinom praso. ²⁸ Saa Pablo jndei seixuaⁿ nnom tsaⁿñeeⁿ tsoom:

—Aa ndi' re, tintseicuee'ndyu' ee cha'tsondyô ndi m'aaⁿyâ.

²⁹ Quia jo' tcaⁿ tsaⁿñeeⁿ chom. Jndei tjaqueⁿ'eⁿ naquii' w'aancjo. Cwiteiñê na ty'ueeⁿ. Cwe' seiquiooñetoom jo nnom Pablo ñ'eⁿ Silas. ³⁰ Jnda chii tjeiiⁿ'eⁿ joona ch'eⁿ. Matsoom ndaana:

—'O ta, ¿jo' macaⁿ'na' na cats'aaya cha nlui'n'maaⁿndyo?

³¹ Jluena nnoom:

—Catseyu' ñequio Ta Jesucristo, quia jo' nlui'n'maaⁿndyu' 'u ndo' mati nn'aⁿ wa'.

³² Quia jo' tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'ooots'om nnom tsaⁿñeeⁿ ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿ'aⁿ. ³³ Juu xjeⁿñeeⁿ na ndicwaⁿ jaaⁿcheⁿ tjachom joona ndo' tmaaⁿ yuu na tquee'ndyena na cho'na. Jnda chii

teits'oomñê ndo' mati cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ. ³⁴ Jnda jo' tjañ'oom Pablo ñequio Silas waⁿaⁿ, tquiaaⁿ na tcwa'na. Jom ndo' ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ neiiⁿna na jnda macwilayu'na ñequio Ty'o^ots'om.

³⁵ Quia na jnda teixuee, naⁿmaⁿn'iaaⁿ jñoomna policia na m'aaⁿ tsaⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo na candyaañe Pablo ñ'eⁿ Silas. ³⁶ Jo' chii ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo seicañeeⁿ Pablo, matsoom nnom:

—Naⁿmaⁿn'iaaⁿ jnda jla'cwanomna ñ'oom na nndyaandyo'. Wanaaⁿ na nlui'yo'. Catsa'yo', meiⁿcwii ñomtiuu tac'om'yo'.

³⁷ Saa Pablo matsoom ndaa policia:

—Jâ cwilaxmaaⁿyâ cantyja 'naaⁿ tsjoom Roma. Saa meiiⁿ na ljo' tjaa'na jâ na jndoo' cha'tso nn'aⁿ meiiⁿ na tyoowijndaa' aa waa na jla'tjoondyô. Jnda chii tiomna jâ w'aancjo. Nmeiiⁿ l'ana jâ meiiⁿ na meiⁿchjoo ticatsona' na nl'ana na ljo' nn'aⁿ romanos. Ndo' je' ¿aa cwe' nt'iu nntjeii'na jâ? Xoya na ljo'. Nquieena quiocatjeii'na jâ.

³⁸ Quia jo' policia'ñeeⁿ ty'elacandiina naⁿmaⁿn'iaaⁿñeeⁿ ñ'oommeiⁿ. Ndo' naⁿñeeⁿ quia jndyena na Pablo ñequio Silas cwilaxmaⁿna nn'aⁿ romanos, jeeⁿ tyuena. ³⁹ Jo' chii naⁿmaⁿn'iaaⁿ ty'ecataⁿna ñ'oom t'maⁿ ts'om ndaa naⁿñeeⁿ. Jnda chii tjeii'na joo w'aancjo. Jla'ty'oondyena na calui' naⁿñeeⁿ tsjoomna. ⁴⁰ Quia jo' jlui'na w'aancjo, ty'ena waa' Lidia. Jo' jo' tyola'neiⁿna ñequio nn'aⁿ na cwila'yu'. Tyoñequiana na t'maⁿ n'om naⁿñeeⁿ. Jnda jo' jlui'na tsjoom Filipos'ñeeⁿ.

17

Jlajmei'ndye nn'aⁿ tsjoom Tesalónica

1 Pablo ñ'eⁿ Silas ty'ena tei'nomna tsjoom Anfípolis ñ'eⁿ tsjoom Apolonia. Jnda chii tquiena tsjoom Tesalónica yuu waa cwii wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. 2 Ndyee sma^{na} tyom'a^{na} na tsjoom'ñeeⁿ. Ñequii' quia xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, Pablo s'aaⁿ cha'xjeⁿ quich'eeⁿ. Tjatseijomñê ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ na cwitjomndyena wats'om 'naa^{na}. Tyotseineiⁿ ndaana. 3 T'mooⁿ na juu ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii matsona' na maxjeⁿ jndei'na' na cwajndii nntjom Cristo. Nnty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ, maxjeⁿ nncueeⁿeⁿ jnda chii nncwando'xcoom. Tsoti Pablo:

—Jndyocwji'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿ Jesús ndaa'yo', jom cwiluiñê Cristo.

4 Quia jo' nt'om nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ jla'yu'na, jla'jomndyena ñequio Pablo ñ'eⁿ Silas. Mati nn'aⁿ na nchii judíos na cwila't'maaⁿ'ndye Ty'oots'om jndyendyena jla'yu'na. Mati jndye yolcu na cwiluiitquiendye jla'yu'na. 5 Saa joo nn'aⁿ judíos na tyoola'yu' jeeⁿ ndya' taa' n'omna nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'oom na mañequiaa Pablo. Jo' chii jla'tjomna cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye. Jnda chii jla'jmeiⁿ'na nn'aⁿ tsjoomna. Ndo' ty'ena waa' ts'aⁿ na jndyu Jasón. Ty'equie'na w'aa'ñeeⁿ ñequio na jndei'na' na cwil'ueena Pablo ñequio Silas ee ñe'catsa'na naⁿñeeⁿ jo ndaa nn'aⁿ tsjoomna. 6 Saa ticaliuna naⁿñeeⁿ, jo' chii ty'eñ'omna Jasón ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Ñequio na jndei'na' ty'echona naⁿñeeⁿ jo ndaa naⁿmaⁿ'iaaⁿ tsjoomna. Jndei tyolaxuaana, jluena:

—Joo naⁿnom na cwila'ñ'eeⁿ'ndyena nn'aⁿ na

cha'waa tsjoomnancue, mati ñjaaⁿ jnda tquiena. ⁷Ndo' Jasónm'aaⁿ jnda seiljoom joona waⁿaⁿ. Ndo' cha'tso naⁿm'aⁿl cwil'ana na tjaa yuu l'ue ñ'oom na maqueⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, ee cwiluena cwiicheⁿ ts'aⁿ m'aaⁿ na matsaⁿntjom na jndyu Jesús.

⁸ Ndo' naⁿmaⁿn'iaaⁿ ñequio nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, quia jndyena ñ'oommeiⁿl jla'jmeiⁿndyena. ⁹ Saa Jasón ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yul, jnda na tioomna s'om, quia jo' jla'candyaandye naⁿñeeⁿ joona.

Pablo ñ'eⁿ Silas cwiñequiana ñ'oom' Ty'o^ots'om tsjoom Berea

¹⁰ Jnda na teijaaⁿ xuee'ñeeⁿ nn'aⁿ na cwila'yul mañoom' jñoomna Pablo ñ'eⁿ Silas na c'oo naⁿñeeⁿ tsjoom Berea. Quia na jnda tquiena tsjoom'ñeeⁿ ty'ena wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. ¹¹ Nn'aⁿ judíos tsjoom Berea'ñeeⁿ ya nn'aⁿndyeta nchiiti nc'iaana na m'aⁿ tsjoom Tesalónica. Ñequio na xcwee' n'omna tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyolue naⁿñeeⁿ. Ndo' 'io ndi 'io tyola'naaⁿna ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiyo teiljei na tyol'ueena aa mayuu' ñ'oom na cwilue naⁿñeeⁿ ndaana. ¹² Jo' chii jndyendye nn'aⁿ judíos jla'yuna. Mati nn'aⁿ na cwilaneiⁿ ñ'oom griego, jndye yolcu na t'maⁿti cwiluiitquiendye ndo' mati naⁿnom na cwilaneiⁿ griego jndyendyena jla'yuna. ¹³ Saa nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Tesalónica jndyena na mañequiaa Pablo ñ'oom' Ty'o^ots'om ndaa nn'aⁿ Berea. Jo' chii ty'ena tsjoom'ñeeⁿ, ty'ela'jmeiⁿna naⁿñeeⁿ. ¹⁴ Jo' chii nn'aⁿ na cwila'yul jla'tyuaa'na jñoomna Pablo na cjaⁿ 'ndyoo ndaaluee. Saa Silas

ñequio Timoteo ljoo'ndyena Berea'ñeeⁿ. ¹⁵ Nn'aⁿ na ty'ela'jomndye ñ'eⁿ Pablo ty'eca'ndyena jom tsjoom Atenas. Jnda chii ty'elcwee'na tsjoomna Berea. Ty'eñ'omna ñ'oom na seintyjaañe Pablo ndaana na catseyuua' Silas ñ'eⁿ Timoteo na nnc'oontyjoⁿa naxeeⁿeⁿ. Tila'yoo'ndyena.

Pablo matseineiⁿ ndaa nn'aⁿ tsjoom Atenas

¹⁶ Yocheⁿ na meindoo' Pablo joona tsjoom Atenas seilioo'ñê na nty'iaaⁿaⁿ na cha'waa quii' tsjoom'ñeeⁿ too' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a. ¹⁷ Jo' chii tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ judíos naquii' wats'om 'naaⁿna ñequio ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwitjomndye jo' jo' na cwila't'maaⁿndye Ty'o^ots'om. Mati 'io ndi 'io tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ua t'maⁿ. ¹⁸ Tyom'aⁿ nt'om nn'aⁿ naquii' tsjoom'ñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ epicúreos ndo' tyom'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ estoicos. To' naⁿñeeⁿ na cwila'neiⁿna ñ'eⁿ Pablo. Nt'omndye joona jluena:

—¿Ljo' ñ'oom matseineiⁿ tsaⁿm'aaⁿ na jeeⁿ jndye ñ'oom ntyjeeⁿ?

Ndo' nt'omndyena jluena:

—Ndoo' ntyjii matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nty'o^ots'om xcondye.

Luaa' jluena ee tyotseineiⁿ Pablo ndaana cantyja 'naaⁿ Jesús ndo' cantyja na nncwando'xco ts'aⁿ xeⁿ jnda tue'. ¹⁹ Quia jo' ty'eñ'omna jom cwii joo na jndyu Areópago yuu cwitjomndye nn'aⁿ na cwi'oocandye ñ'oom. Jluena nnoom:

—Cwa catsu' ndaayâ chiuu waa ñ'oom xco na ma'mooⁿ ndaa nn'aⁿ. ²⁰ Ee tijoom ñejndyaayâ

ñ'oom na mañequiaa', jeeⁿ xuii' juuna'. Jo' chii ñe'caliuuyâ chiuu cwit'moqⁿ ñ'oommeiⁿ'.

²¹ Ee nn'aⁿ tsjoom Atenas ñequio nn'aⁿ na jnaⁿ nt'omcheⁿ njoom na cwic'eeⁿya tsjoom'ñeeⁿ jeeⁿ ntyjaa' n'omna na ñe'candyena ndo' ñe'cala'neiⁿna meiⁿnquia nnom ñ'oom na xcoti.

²² Quia jo' tjameintyjee' Pablo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ yuu cwiwijndaa' ñ'oom. Tsoom:

—O re nn'aⁿ tsjoom Atenas, ndiocheⁿ na manty'iaya, jnda ljeiya na 'o jeeⁿ cwila't'maaⁿndyo'. ²³ Ee quia na tjo^tseicaandyo quii' tsjom'yo', jndye joo nty'iaya yuu cwila't'maaⁿndyo'. Jo' ljeiya cwii tio na chuna' ljeii: “Tiowaa' cwentaa' Ty'oots'om na ticata'jnaaⁿa.” Majuu Ty'oots'om na cwe' cwila't'maaⁿndyo'to'yo' meiⁿ ticata'jnaaⁿyo' jom, majom na matseinaⁿya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ.

²⁴ 'Jom s'aaⁿ tsjoomnancue ñequio cha'tso 'naⁿ na niom nnomna'. Cwiluiñê na matsa'ntjoom cha'waa cañoom'luee ñequio tsjoomnancue. Jo' chii ticaⁿna' w'aa na nl'a nn'aⁿ yuu na nnc'oomñê. ²⁵ Meiⁿ ticaⁿna' nn'aⁿ na nntel'x'ee jom ee tjaa'naⁿ ljo' na matsei'tjoona' jom. Ee nqueⁿ mañequiaaⁿ na cha'tsondyo cwitandoo'a, cwitjaaya jndye ñequio cha'tsoti 'naⁿ na macaⁿna' jaa.

²⁶ Ñequio ñe'cwii ts'aⁿ s'aaⁿ tsjaaⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue meiⁿ na meinch'o ndyuaa na m'aaⁿya ee nqueⁿ s'aaⁿ na jnda t'oom'ndyo cha'waa nnom tsjoomnancue. Ndo' seijndaa'ñê cwaaⁿ xjeⁿ nncue'ntyjo na nnc'oom ts'aⁿ ndo' yuu na cwii cwii joo. ²⁷ Luaa' s'aaⁿ cha cha'tsondyo jaa cal'uaaya jom, cal'aanc'uaa'ndyo

na calacandyoo'ndyo na nnta'jnaaⁿa jom, meiiⁿ na mayuu' titquia m'aaⁿ ñequio cwii cwiindyō. ²⁸ Ee cantyja 'naaⁿ jom cwitandōō'a, cwima'noōⁿya ndo' cwic'aaⁿya cha'xjeⁿ tyolue nt'om nn'aⁿyo' na jndo' n'om. Tyoluena: “Jaa laxmaaⁿya ntseinda Ty'oōts'om.” ²⁹ Jo' chii nc'e na cwilaxmaaⁿya ntseinda Ty'oōts'om ticaty'iomna' na nlajoom'ndyo jom cwe' cwii 'naⁿ na tuina' ñequio s'om cajaⁿ, oo s'om xuee, oo ljo' na cwil'a nn'aⁿ cwe' cantyja na cwila'tiuu cheⁿnquieena. ³⁰ Ncuae na jnda teinom, Ty'oōts'om seiquii ts'oom ñequio nn'aⁿ cantyja na tijndo' n'omna, saa je' je' cha'tso nn'aⁿ meiⁿyuucheⁿ joo na m'aⁿna matsa'ntjoom na calcwe' n'omna. ³¹ Ee jnda seijndaa'ñê xuee na nncu'xeeⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue cantyja na maty'iomyana'. Jnda tqueeⁿ na nquii Jesús nncu'xeⁿ jaa. Ndo' jnda t'mōōⁿ na mayuu' na nluii na ljo' ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ ee s'aaⁿ na tando'xco juu jnda na tue'.

³² Ndo' nn'aⁿ tsjoom Atenas quia jndyena na matseineiⁿ Pablo cantyja na nntando'xco nn'aⁿ na jnda tja, cwantindye jona cwe' tyoncona. Saa nt'omndye jona tyoluena:

—Io cha luaa' ndyaayaayâ ñ'oomwaa'.

³³ Quia jo' jlui' Pablo quii'ntaaⁿna. ³⁴ Saa cwantindye nn'aⁿ jla'jomndyena ñequio Pablo ndo' jla'yu'na, mandíñ'eⁿ Dionisio. Jom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe Areópago yuu cwiwijndaa' ñ'oom. Mati yuscu na jndyu Dámaris ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ jla'yu'na.

Pablo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om tsjoom Cor-into

¹ Jnda tuii na nmeii^{n'} jlui' Pablo Atenas, tjaaⁿ tsjoom Corinto. ² Jo' jo' ljeiiⁿ cwii ts'aⁿ judío na jndyu Aquila. Tsa^{n'}ñeeⁿ tuiiñê ndyuaa Ponto. Nmeiiⁿndyo ñejnaaⁿ ndyuaa Italia ñequio scoom'm Priscila. Saa jlui'na jo' jo' ee Claudio, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma na matsaⁿ'ntjom ndyuaa Italia tqeⁿ ñ'oom na calui' cha'tso nn'aⁿ judíos tsjoom'ñeeⁿ. Jo' na tja Aquila ñequio scoom'm jlui'na jo' jo', ty'ena tsjoom Corinto. Tjacando' Pablo joona. ³ Ndo' na ñe'cwii ts'iaaⁿ 'naaⁿna ñ'eⁿ Pablo na cwil'ana l'aaliaa, jo' chii ljoo'ñê ñ'eⁿndyena. Ñe'naa^{n'} tyol'ana ts'iaa^{n'}ñeeⁿ. ⁴ Ticwii cwii xuee na cwitaⁿ'jndyee nn'aⁿ judíos tyocaa Pablo wats'om 'naaⁿ na^{n'}ñeeⁿ. Tyotseineiⁿ ndaana ñequio ndaa nn'aⁿ na nchii judíos ee na l'ue ts'oom na nlaⁿ'yu'na ñ'eⁿ Cristo.

⁵ Silas ñequio Timoteo jnda tquiena na m'aaⁿ Pablo na jnaⁿna ndyuaa Macedonia. Quia jo' Pablo, macanda ts'iaaⁿ 'naa^{n'} Ty'o^ots'om na tyoqueⁿñê. Tyocwji'yuu'ñê ndaa nn'aⁿ judíos na Jesús cwiluiiñê Cristo tsaⁿ na meindoo'na na nndyocwji'n'maaⁿñe joona. ⁶ Saa joona ty'ena nacjoom'm, tyolaⁿ'jmei^{n'}ndyena nnoom. Jo' chii seitei'ncwee^{n'}eⁿ lia^{n'}aⁿ ndaana na ma'mooⁿ na nts'o^ojoⁿ joona, je' nncjaⁿ cwiiⁿcheⁿ ntyja. Matsoom ndaana:

—Je' meiiⁿ na nntsuundyoy' saa jna^{n'} ncjo'yo' nchii jnaⁿ ja. Na je' xuee na cwii wjaana' nncjoⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii laxmaⁿna nn'aⁿ judíos.

⁷ Quia jo' jluee^{n'}eⁿ quii' wats'om'ñeeⁿ, tjaaⁿ waa' ts'aⁿ na jndyu Justo, tsaⁿ na matseit'maa^{n'}ñe

Ty'oots'om. Waa' tsaⁿñeeⁿ ñe'cwii t'uui' ñequio wats'om'ñeeⁿ. ⁸ Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Crispo na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ wats'om'ñeeⁿ. Jom ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ jla'yu'na ñequio Ta Jesús. Ndo' jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tsjoom Corinto, quia na jndyena ñ'oom na tyoñequiaa Pablo, jla'yu'na ndo' teits'oomndyena. ⁹ Pablo waa na tco'na' nnoom cwii teijaaⁿ. Jñeeⁿ na seineiⁿ Ta Jesús. Matso nnoom:

—Tinty'ue'. Tincjaameintyje' na matsei'neiⁿ ñ'oom 'naⁿya. Tintseicheⁿ. ¹⁰ Ee ja m'aaⁿya ñ'eⁿndyu' ndo' meiⁿcwii ts'aⁿ tixocats'aa wi' ñ'eⁿndyu'. Ee ja jndye nn'aⁿ m'aⁿ tsjoomwaañe quia nla'xmaⁿ cwentaya.

¹¹ Jo' chii ljoo'ñe Pablo tsjoom Corinto cwii chu waljoo' xcwe na tyo'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ naⁿñeeⁿ.

¹² Jndaⁿ chii t'oom Galión gobiernom tsjoom Corinto na matsaⁿntjoom cha'waa ndyuaa Acaya. Quia jo' nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ñe'cwii jla'jomndyena na jla'wendyena nacjoo' Pablo. Ty'eñ'omna jom wats'iaaⁿ. ¹³ Ty'enquiana jnaaⁿaⁿ nnom gobiernom. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ matseijnooⁿoⁿ n'om nn'aⁿ na xuii' calat'maaⁿndyena Ty'oots'om, tachii cha'xjeⁿ na matso ljeii na tqueⁿ Moisés.

¹⁴ Xjeⁿ na manntseineiⁿ Pablo, seityuaa'ti Galión. Tso tsaⁿñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ judíos:

—O nn'aⁿ judíos, xeⁿ waa ljo' mach'ee tsaⁿm'aaⁿ oo xeⁿ t'maⁿ jnaaⁿaⁿ waa quia jo' maty'iomna' na nntseicachjuundyō na nndii ñ'oom na cwindu'yo'. ¹⁵ Saaⁿ 'o cwe' jnaaⁿ ñ'oom na mañequiaa tsaⁿm'aaⁿ ndo' xuee' ts'aⁿ na maleiñ'oom, jo'

cwilancjoo'ndyo', ndo' cwe' cantyja 'naaⁿ ljeii na cwileiñ'om' 'o nn'aⁿ judíos nchii ljeii cantyja 'naaⁿ wats'iaaⁿ. Jo' chii cajndo'to' ncjo'yo', ee ja tiñe'cu'xaⁿya ñ'oommeiⁿ!

16 Ndo' tjeiiⁿeⁿ naⁿñeeⁿ naquii' wats'iaaⁿ.
17 Quia jo' cha'tso nn'aⁿ na tyoolayu' na nchii judíos t'uena Sóstenes, ts'aⁿ na cwiluitquieñe wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyotjaa'na jom tach'eⁿ wats'iaaⁿ. Saꞗ Galión tîcatseiñ'oom'ñê naⁿñeeⁿ.

Tjalcwe' Pablo Antioquía, jndaꞗ chii wjaanquiaaⁿ ñ'oom' Ty'oꞗts'om na jndaꞗ ndyee ndii'

18 Pablo, jndyetei xuee tyoljoo'ñetyeeⁿ Corinto. Jndaꞗ jo' tsoom ndaꞗ nn'aⁿ na cwila'yu' na mawjaⁿ. Jndaꞗ chii mana tjaaⁿ. Ndo' Priscila ñ'eⁿ Aquila ty'ena ñ'eⁿñê. Tquiena tsjoom Cencrea. Jo' jo' teinqui' xqueeⁿ na ma'moⁿna' na matseicandaꞗ'ñê ñ'oom na jndaꞗ tsoom nnom Ty'oꞗts'om na nnts'aaⁿ. Jndaꞗ jo' tuona w'aandaa na wjaana' ndyuaa Siria. 19 Tquiena tsjoom Éfeso. Priscila ñ'eⁿ Aquila ljoo'ndyena jo' jo'. Pablo tjaaⁿ wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, tjaqueⁿeⁿ tyotseineiⁿ ndaꞗ naⁿñeeⁿ. 20 Ndo' naⁿñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnoom na majndyetei xuee caljoo'ñê ñ'eⁿndyena, saꞗ ticwancueⁿeⁿ. 21 Jndaꞗ chii t'maaⁿ joona na mawjaⁿ. Tsoom ndaꞗana:

—Jndei'na' na jo Jerusalén na manndyoo' na nncuee' xuee saꞗ xeⁿ Ty'oꞗts'om l'ue ts'oom nndyõnnda'a na m'aⁿ'yo'.

Jndaꞗ jo' jlueeⁿeⁿ Éfeso ñ'eⁿ w'aandaa. 22 Ndo' quia na jndaꞗ tueⁿeⁿ tsjoom Cesarea, tjawaaⁿ Jerusalén yuu na tjanquiaaⁿ na xmaⁿndye tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oꞗts'om cwentaaⁿaⁿ. Jndaꞗ

chii jlueeⁿeⁿ jo' tueⁿeⁿ tsjoom Antioquía. ²³ Ndo' quia na jnda teinom cwantindyo xuee na tyom'aaⁿ tsjoom'ñeeⁿ jlueeⁿeⁿ jo' jo'. Tcuu tcuu tyomanoom ndyuaa Galacia ñequio ndyuaa Frigia, ndo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, tquiaana' na ty'enajndaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu'.

Apolos mañe'quiaaⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om tsjoom Éfeso

²⁴ Tsjoom Éfeso tuee' cwii ts'aⁿ judío na jndyu Apolos, ts'aⁿ tsjoom Alejandría. Jom ts'aⁿ na mawajnaaⁿya ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiyo teiljeii, ndo' jeeⁿ ya matseineiiⁿ cantyja 'naaⁿna'. ²⁵ Jnda ñet'mooⁿ nn'aⁿ nnoom cantyja 'naaⁿ natoo' nquii na nndyocwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. Jo' chii ñequio na ntyjaa' ts'oom tyotseineiiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Xcwe tyo'mooⁿ cha'waa na ntyjiityeeⁿ cantyja 'naaⁿ na nndyocwji'n'maaⁿñe Jesús nn'aⁿ, saⁿ cantyja 'naaⁿ na nleits'oomndye nn'aⁿ, macanda ntyjeeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyoñequia Juan. ²⁶ To^on^o na tyotseineiiⁿ naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Meiⁿchjoo tî'maaⁿ ts'oom. Ndo' Priscila ñ'eⁿ Aquila, quia na jndyena ñ'oom na seineiiⁿ, quia jo' ty'eñ'omna jom w'aana. T'mooⁿtina nnoom cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'o^ots'om. ²⁷ Ndo' quia s'aana' ts'oom na ñe'cjaⁿ ndyuaa Acaya, quia jo' nn'aⁿ na cwila'yu' tyoluena na ya. Tyola'ljeiina ñ'oom na tjañ'oom na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' ndyuaa'ñeeⁿ na cala'ljo naⁿñeeⁿ jom. Naⁿñeeⁿ jnda jla'yu'na nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'o^ots'om. Jo' chii quia na tuee' Apolos na m'aⁿna t'maⁿ tyoteijndeii tsaⁿñeeⁿ joona. ²⁸ Ndo' tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ judíos chiuu waa na tixcwe

cwila'yuna. Ndo' na jeeⁿ jnda ñ'oom tyotseineiⁿ tîcandaã nluena na tiyuu'. Ee ñequio ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiyo teiljeii tyo'mo^ondaãna na Jesús tseixmaⁿ Cristo tsaⁿ na meindoo'na na nndyocwji'n'maaⁿñe joona.

19

Pablo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om tsjoom Éfeso

¹Yocheⁿ na m'aaⁿ Apolos tsjoom Corinto ndyuaa Acaya, Pablo tyomanoom njoom nch'u quii' ntsjo. Jnda chii tueⁿeⁿ tsjoom Éfeso yuu na ljeiiⁿ cwanti nn'aⁿ na jla'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan.

²Matsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—¿Aa tjaquiee' Espíritu Santo naquii' n'om'yo' quia na jlayu'yo'?

Jluena nnoom:

—Tjaa'naⁿ. Meiⁿchjoo tyoondyaayâ aa m'aaⁿ Espíritu Santo.

³Quia jo' matsoom ndaãna:

—¿Cwaaⁿ ñ'oom t'mo^onn'aⁿ ndaa'yo' na teits'oomndyo'?

Jluena nnoom:

—Aa já cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyo'moⁿ Juan, jo' na teits'oomndyô.

⁴Quia jo' tsoom ndaãna:

—Juan tyotseits'oomñê nn'aⁿ quia na tyolcwe' n'omna. Ndo' tyotsoom ndaa naⁿñeeⁿ na cala'yuna ñequio Jesús tsaⁿ na nndyontyjo naxeeⁿeⁿ. Juu tseixmaⁿ Cristo.

⁵Ndo' jnda na jndyena ñ'oommeiⁿ quia jo' teits'oomndyena ñequio xuee' Ta Jesús. ⁶Ndo' quia na jnda tio Pablo l'o^on nacjoona quia jo' tjaquiee'

Espíritu Santo naquii' n'omna. Mana to'na tyola'nei^{na} na nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na nchii ñ'oom na maxjeⁿ cwila'nei^{na}. Tyoñe'quiána ñ'oom na t'moⁿ Ty'ooots'om ndaana. ⁷ Naⁿ nom'ñeeⁿ cha'na canchoo'wendyena.

⁸ Cha'na ndyee chi' tyom'aaⁿñe Pablo tsjoom Éfeso ndo' ñequii'cheⁿ tyocaⁿ wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyotseineiⁿ ndaa naⁿñeeⁿ ñequio na t'maⁿ ts'oom. Tyoqueⁿñê tyo'mooⁿ ndaana cantyja na matsaⁿntjom Ty'ooots'om na mal'uee'ñê na nla'yuna. ⁹ Saa cwantindye naⁿñeeⁿ tyola'quie' n'omna, tiñe'cala'yuna. Ndo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndaⁿ tjomndye tyoluena ñ'oom ntjeiⁿ cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'ooots'om. Quia jo' Pablo 'ñeeⁿ joona, tjachom nn'aⁿ na cwila'yua' w'aa scwela cwentaa' ts'aⁿ na jndyu Tirano. Jo' jo' ticwii xuee tyo'mooⁿ ndaana. ¹⁰ We chu tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ hasta cha'tsondye nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos na tyom'aⁿ ndyuua Asia jndyena ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Ta Jesús. ¹¹ S'aa Ty'ooots'om na tyoch'ee Pablo 'naaⁿ t'maⁿ na xocandaa nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii' ts'aⁿ. ¹² Ee liaa ñequio payom 'naaⁿ nn'aⁿwii, jndaⁿ na ty'ioom nn'aⁿ joona' Pablo, n'maaⁿ naⁿwii'ñeeⁿ. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ jndyeta naquii' n'om tjei'na' jndyeta'ñeeⁿ.

¹³ Nt'om nn'aⁿ judíos na calua'ndye tyoma'nomna, tyotjeii'na jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ. Jndaⁿ chii jla'tiuuna na nntjeii'na jndyeta ñequio xuee' Ta Jesús. Jo' chii cwii cwiindyena tyoluena ndaa jndyeta:

—Matsaⁿntjoⁿya na calui'yo' ñequio xuee' Jesús, tsaⁿ na matseineiⁿ Pablo cantyja 'naaⁿ.

14 Maljo' tyol'a cha'tso ntquiee' ntseinda cwii ts'aⁿ judío na jndyu Esceva. Tsaⁿñeeⁿ tyee na cwiluiitquieñe. 15 Saa t'o jndyeta, matsoom ndaana:

—Jesús mawajnaⁿa, ndo' mati Pablo, saa 'o je' ğ'ñeeⁿ cwiluiindyo'?

16 Ndo' juu tsaⁿs'a'ñeeⁿ na maleiñ'oom jndyeta, tju'ñê nacjoona. Jnaaⁿ joona. Cwajndii s'aaⁿ hasta 'ñeeⁿ joona na ñecantsei'ndyena ndo' tquiee'ndyena. Jndei jlui'na naquii' w'aa na jlei'nomna jom. 17 Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos na tyom'aⁿ tsjoom Éfeso'ñeeⁿ jliuna na ljo' tuii. Jo' chii cha'tsondyena tyuena, ndo' tyola't'maaⁿndyena xuee' Ta Jesús.

18 Mati nn'aⁿ na jnda jla'yu' jndyendyena tquionquiana jnaaⁿna, tjei'yuu'ndyena ljo' ñel'ana na ticatsa'ntjomna'. 19 Jndye nn'aⁿ na ñet'om na calua'ndye, tquiochona nom 'naaⁿna na quio cwil'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. Jla'cona joona' jo ndaa cha'tso nn'aⁿ. Ndo' quia na tjeii'na cwenta cwanti na jnda nom'ñeeⁿ jliuna na jdana' wen'aaⁿ nchoo' qui meiⁿ s'om xuee. 20 Maxjeⁿ tjawit'maaⁿñ'oom 'naaⁿ Ta Ty'oqts'om. Tjawijndyendyeti nn'aⁿ tyola'yu'.

21 Jndañquia seitiuu Pablo na nncjaawinoom ndyuaa Macedonia ñequio ndyuaa Acaya. Jnda chii nncjaⁿ tsjoom Jerusalén. Xeⁿ jnda tjaaⁿ Jerusalén maxjeⁿ jndei'na' na cjaⁿ tsjoom Roma.

22 Quia jo' we nn'aⁿ na cwitei'jndei jom, juu Timoteo ñequio Erasto, jñoom joona, ty'eñetina ndyuaa Macedonia, saa nqueⁿ ljoo'ñetyeeⁿ ndyuaa Asia.

Jla'jmeiⁿndye nn'aⁿ tsjoom Éfeso

23 Ncuee'ñeeⁿ jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom s'aana' tsjoom Éfeso na tyotseineiⁿ Pablo cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'o^ots'om. 24 Ee jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Demetrio na tyotseindo s'om. Ñequio s'om xuee tyoch'eeⁿ na jlui'tsjaaⁿ wats'om cwentaa' ndyoo Diana. T'maaⁿ tantjoom ñequio nc'iaaⁿaⁿ na tyol'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. 25 Seitjoom naⁿñeeⁿ ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na majo' ts'iaaⁿ cwil'a. Matsoom ndaana:

—O re nn'aⁿya manquiu'yo' cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿwaa jeeⁿ ya cwitantjooⁿya. 26 Sa^a cwindye'yo' ndo' cwinty'ia'yo' na manom Pablo. Matsoom ts'iaaⁿ na cwil'a nn'aⁿ ñequio lueena, tiyuu' na Ty'o^ots'om joona'. Ndo' nchii macanda nn'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ Éfeso sa^a manntycwii ndyuaa Asia jnda s'aaⁿ na cwiñequiandye nn'aⁿ ñequio ñ'oomwaa' na matseineiⁿ. 27 Jo' na jeeⁿ teincuu' ee ts'iaaⁿ na cwil'aaya jaach'eetona' na cwe' ts'iaaⁿndyo. Ndo' mati wats'om t'maⁿ na ndii' Diana, ndyoo na nquiu cha'tso nn'aⁿ na t'manti ñ'oom tseixmaⁿ, jaach'eetona' tjaa 'ñeeⁿ cwitjooñe wats'om'ñeeⁿ. Je' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ndyuaa Asia ñequio cha'waa tsjoomnancue cwila't'maaⁿndyena juu sa^a cwe' ts'iaaⁿ na mach'ee Pablo nntycwii na jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom juu nquiuna.

28 Quia jndyena ñ'oommeiⁿ jeeⁿcheⁿ ndya' jla'wjeena. Indei tyola'xuaana, tyoluena:

—Nquii Diana cwentaa jaa nn'aⁿ Éfeso, jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom.

29 Quia jo' cwe' seiñ'eeⁿtona' nn'aⁿ cha'waa naquii' tsjoom'ñeeⁿ. Mantyja t'uena Gayo

ñequio Aristarco, nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ Pablo na jnaⁿ ndyuua Macedonia. Ty'eⁿchona naⁿñeeⁿ, ty'eⁿquieⁿna naquii' w'aa yuu cwitjomndye nn'aⁿ quia na waa jomta. ³⁰ Pablo ñe'ⁿcjaaqueⁿeⁿ w'aa'ñeeⁿ saaⁿ tinquia nn'aⁿ na cwila'yⁿ' na nncjaⁿ. ³¹ Mati cwanti nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ ndyuua Asia na ya ñ'oom ñ'eⁿ Pablo, jla'ⁿcwanomna ñ'oom na m'aaⁿ na tincjaaqueⁿeⁿ w'aa'ñeeⁿ. ³² Nn'aⁿ na jndaⁿ tjomndye naquii' w'aa'ñeeⁿ nchii na nndi' ljo' cwiluena, cwe' c'uaato m'aⁿna. Nt'omndye naⁿñeeⁿ cwii ñ'oom cwila'xuaana, ndo' nt'omndyena cwiicheⁿ ñ'oom cwila'xuaana. Ee majndyendyetina ticaliuⁿna ljo ts'iaaⁿ' na tjomndyena. ³³ Saaⁿ nn'aⁿ judíos l'ana na cjaatseineiⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Alejandro ndaaⁿ nn'aⁿ. Ee nt'om nn'aⁿ majndaⁿ jluena nnoom ljo' ts'iaaⁿ' na tjomndyena. Jo' chii seiweeⁿ ts'ooⁿ na cala'cheⁿ nn'aⁿ ee na ñe'ⁿcatseineiⁿ ñ'oom ndaaⁿna ñ'oom na ncwañoom'na' nn'aⁿ judíos. ³⁴ Saaⁿ quia na tqueⁿna cwenta na jom ts'aⁿ judío, cha'tsondyena jla'tjoom'na jndyena. Cha'na cwii we hora ñe'ⁿcwii tyola'xuaana, tyoluena:

—Jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom tseixmaⁿ Diana cwentaa jaa nn'aⁿ Éfeso.

³⁵ Quia jo' tsaⁿtseiljeii tsjoom'ñeeⁿ, quia na jndaⁿ jndaⁿ s'aaⁿ na seicheeⁿ joona, tsoom:

—O nn'aⁿ Éfeso, nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue manquiuna na jaa nn'aⁿ tsjoomwaa teijnoomya na nntei'x'aⁿaya wats'oom' ndyoo Diana na nquiuyaya na t'maⁿti ñ'oom tseixmaⁿ. Mati cwitei'x'aⁿaya tsjo' na tuiina' cha'xjeⁿ nqueⁿ na jnaⁿna' cañoom'luee jndyocuenta' na m'aaⁿya.

³⁶ Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ nntso na tiyuu' na ljo'. Jo'

chii cala'cheⁿndyo'. Tacal'a'yo' na ñoomñoom ljo' nl'a'yo'. ³⁷ Ee ti'm'aⁿ na tquio'cho'yo' ñjaaⁿ chaa' l'uu jndā nty'ueena 'naⁿ na tseixmaⁿ ndyoo Diana na cwila't'maaⁿndyo, meiⁿ tyooluena ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm. ³⁸ Jo' chii Demetrio ñequio nn'aⁿ na ñe'cwii ts'iaaⁿ cwil'ana ñ'eⁿñê, xeⁿ waa ñ'oom na ñe'queⁿna nacjoo' ts'aⁿ quia jo' c'oona na m'aaⁿ jwe. Ee na m'aaⁿ jom cwiwijndaa' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ nacjoo nc'iaana. ³⁹ Ndo' xeⁿ waa cwiicheⁿ ñ'oom na l'ue n'om'yo' na nleijndaa', nleijndaa'na' quia na nncuaa jomta. ⁴⁰ Ee teincuu' na luaa' cwil'a'yo' xuee je' ee nndaā nntso gobiernom na cwilawendyo nacjoom'm ee xeⁿ nncwax'eeⁿ ndaāya tjaa'naⁿ ljo' ñ'oom ya nnt'ooya nnoom.

⁴¹ Quia na jndā seineiiⁿ ñ'oomwaa', tsoom na cat'oom'ndyena.

20

Tja Pablo ndyuaa Macedonia ñ'eⁿ ndyuaa Grecia

¹ Jndā na teicheⁿ tia' t'maⁿñeeⁿ, Pablo tqueeⁿeⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Tyotseineiiⁿ ndaāna ñ'oom na ññequiaana' na t'maⁿ n'omna. Ndo' t'maⁿndye nty-jeena. Jndā chii jlueeⁿeⁿ tjaaⁿ ndyuaa Macedonia. ² Tyomanoom cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. Tyotseineiiⁿ ndaā nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'oom na tquiaatina' na t'maⁿ n'omna. Jndā chii tjaaⁿ, tueⁿeⁿ ndyuaa Grecia. ³ Ndyee chi' t'oomñê jo' jo'. Jndā chii manncuooⁿ w'aandaa na wjaⁿ ndyuaa Siria, ndo' ljeiiⁿ ñ'oom na cwindoo nn'aⁿ judíos jom. Jo' chii seitioom na nomtyuaa nncjaalweeⁿeⁿ, nncwinomnaaⁿaⁿ ndyuaa Macedonia. ⁴ Tyom'aⁿ

nt'om nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Tyocañ'eⁿ Sópater ts'aⁿ tsjoom Berea. Mati ñ'eⁿ Aristarco ñequio Segundo, jona nn'aⁿ tsjoom Tesalónica. Ndo' tyoñ'eⁿ Gayo ts'aⁿ tsjoom Derbe. Tyoñ'eⁿ Timoteo. Mati Tíquico ñequio Trófimo nn'aⁿ ndyuaa Asia tyocañ'eeⁿna ñ'eⁿ Pablo. ⁵ Joo naⁿñeeⁿ ty'eñetina. Tquiena tsjoom Troas. Jo' jo' tyomei'ndoo'na Pablo ñ'eⁿ ja Lucas. ⁶ Já tyom'aaⁿyâ tsjoom Filipos ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa'naⁿ ndaaljo' tjaquiee'. Quia na jnda teinom ncuee'ñeeⁿ tuooyâ w'aandaa. Saayâ squiaacañoⁿyâ naⁿñeeⁿ tsjoom Troas xuee jnda 'om. Jo' jo' ljoo'ndyô cwii ntquiee' xuee.

Tyotseineiⁿ Pablo ndaa nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Troas

⁷ Xuee najndyee smaⁿna, nn'aⁿ na cwila'yu' tjomndyena na nl'ana xeⁿntaⁿ tyoo' na nlcwa'na na cwicañjom n'omna Jesús. Ndo' tyotseineiⁿ Pablo ndaana. Na nneiⁿncoo cwicheⁿ xuee mawjaⁿ, jo' chii tyotseineiⁿ tyotseineiⁿ ndaana hasta tuee' xcwe tsjom. ⁸ Jeeⁿ jndye ncjocandi na niom chom cuarto nandye yuu tyom'aⁿna. ⁹ Ndo' cwii tsaⁿs'a na titquieñe na jndyu Eutico wacatyeeⁿ mantana cuarto'ñeeⁿ na jnda ndyee na teicantyjoo'na'. Tyjee' na ñe'catsom ee teincoo ñ'oom tyoñequiaa Pablo. Jo' chii jnaⁿjndeiⁿ tsaⁿtsjom ñ'eⁿñê. Mana tíoñê xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Ty'ela'we nn'aⁿjom, jnda tueeⁿeⁿ. ¹⁰ Quia jo' Pablo tjacueeⁿ. Tcoom'm xtyeeⁿ nacañoom' tsaⁿñeeⁿ, taxcweeñê juu. Matsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'yu':
—C'om't'maaⁿndyo' n'om'yo'. Mawando'nnda' tsaⁿm'aaⁿ.

11 Jnda tsoom na ljo' tjawannaanⁿaⁿ naquii' w'aa. Tyoch'eeⁿ xeⁿntaⁿl tyoo' tcwa'na na tyocañjom n'omna Jesús. Jnda chii tyotseineiⁿtyeeⁿ hasta na tjawixueecheⁿ. Jnda jo' mana tjaaⁿ. 12 Ndo' tsaⁿs'a'ñeeⁿ na titquieñe nchii cwe' cwantindyo tquiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na wando'nnaaⁿaⁿ.

Tjanty'iaa' Pablo nn'aⁿ tsjoom Troas ñ'eⁿ Mileto

13 Já saañetyaayâ ñ'eⁿ w'aandaa hasta tsjoom Asón. Jnda t'maaⁿyâ na jo' jo' nleincwindyô ñ'eⁿ Pablo ee jom nomtyuaa wjaⁿ. 14 Jnda na teincwindyô tsjoom Asón ñe'cwi saayâ ñ'eⁿ w'aandaa. Squiaayâ tsjoom Mitilene. 15 Jluuiâ jo' jo' ndo' cwiicheⁿ xuee tei'nqoⁿyâ ndyuaaxeⁿncwe na jndyu Quío. Cwiicheⁿ xuee squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe Samos. Jnda chii saayâ ta'jndyaayâ ndyuaa Trogilio. Cwiicheⁿ xuee saatyayâ squiaayâ tsjoom Mileto. 16 Ee jnda seitiuu Pablo na ticjaameintyjeeⁿeⁿ tsjoom Éfeso ndyuaa Asia ee ntyjeeⁿ xeⁿ nncwinoom jo' jo' nntseyoo'na' jom ndo' matseytuaaⁿaⁿ cha xeⁿ na aa nndaⁿ mam'aaⁿ Jerusalén ndo' nncuee' xuee Pentecostés.

Seineiⁿ Pablo ndaqⁿ nn'aⁿ na cwiluitquiendye wats'om tsjoom Éfeso

17 M'aaⁿyâ tsjoom Mileto'ñeeⁿ ndo' jñoom nn'aⁿ na nnc'ooqueeⁿndyena nn'aⁿ Éfeso na cwiluitquiendye naquii' tmaaⁿl nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom'ñeeⁿ. 18 Ndo' jnda na tquie'cañom naⁿñeeⁿ, matsoom ndaana:

—O manquiu'yo' chiuu tyom'aaⁿya quii'ntaaⁿyo' cantyjati xuee na tyjajndyaaya

ndyuaa Asiawaa. ¹⁹ Tyondi'ntjōⁿya nnom Ta Ty'oōts'om ñequio na tyoju'ndyōcjaya. Ndo' tyot'ioōya na jnda ntyjiiya ndo' wi' tyotjōⁿya na tyondoō nn'aⁿ judíos ja. ²⁰ Saa tīcjomeintyjaā'a na tyotseinaⁿya ndaa'yo' na tyotsjoo cha'tso ñ'oom na mateijndeina' 'o. Tyo'mooⁿ ndaa'yo' quia na tyotjomndyo' ndo' mati naquii' l'a'yo'. ²¹ Cha'tsondyo' tyocwji'yuu'ndyō ndaa'yo', meiiⁿ nn'aⁿ judíos meiiⁿ nchii nn'aⁿ judíos. Tsjoo na calcwe' n'om'yo' nnom Ty'oōts'om ndo' cala'yū'yo' ñequio Taya Jesucristo. ²² Ndo' je', majo Jerusalén ee luaa' matsā'ntjom Espíritu Santo ja, meiⁿ ticaljeiia ljo' nntjōⁿya la'ñeⁿ. ²³ Macanda ntyjii ticwii cwii tsjoom na mawinooⁿya ma'moⁿ Espíritu Santo nooⁿ na maxjeⁿ nnta'wi' nn'aⁿ ja la'ñeⁿ ndo' nntuee'na ja w'aancjo. ²⁴ Saa tjaa na coch'eena' ja na ljo' catjōⁿ meiⁿ ticajnda ntyjii meiiⁿ xeⁿ na nlacuee' nn'aⁿ ja. Ñe'cwii ntyjaa' ts'oōⁿya na ñequio na neiⁿya nntseicandaā'ndyō ts'iaaⁿ na tquiaa Ta Jesús nooⁿ na nncwji'yuu'ndyō ñ'oom naya cantyja na wi' ts'om Ty'oōts'om nn'aⁿ. Ee jo' na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ na cwila'yū'.

²⁵ 'Ndo' je' je' canty'ia'yo', cha'tsondyo' na tyoñequiaya ñ'oom ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ na matsā'ntjom Ty'oōts'om, ntyjii na taxocanty'ia'nnda'yo' ja. ²⁶ Jo' chii xuee je' macwji'yuu'ndyō ndaa'yo' na meiiⁿ na nntsuuñe cwii ts'aⁿ saa ja tatjaa'naⁿ jnaⁿ cwii cachōoya ndaa'yo'. ²⁷ Ee cha'tso ñ'oom na l'ue ts'om Ty'oōts'om na catsjoo ndaa'yo' jnda tsjoo. Meiⁿcwii ñ'oom tīcat'iuu'ndyō ndaa'yo'. ²⁸ Quia jo' cal'a'ndyo'cheⁿncjo'yo' cwenta ndo' mati cha'tso

nn'aⁿ na cwila'yu', ee jnda ty'iom Espíritu Santo ts'iaaⁿ 'o na catei'x'e'yo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ na tue' Jesús cwentaana. ²⁹ Ee ntyjii quia na tac'o^ondyo ñ'eⁿndyo', nlquie nn'aⁿ naquii' ntaaⁿ'yo' na nla'ndaa'na n'om'yo' na cwilayu'yo' cha'na cwitjoom canmaⁿ. Ee quia na cwiquie lowo quii'ntaaⁿ'yo' cwila'cwjee lowo'ñeeⁿ jooyo'. ³⁰ Hasta quii'ntaaⁿ ncjo'yo' nnto' nt'om nc'iaa'yo' nnt'mo^ona ndaa'yo' saa taxcwe cha'xeⁿ ñ'oom na mayuu'. Laa'ti' nnt'mo^ona cha nt'omndyo' 'o ñequio nc'iaa'yo' na mati cwila'yu' nlajomndyo' ñ'eⁿndyena. ³¹ Jo' chii c'omc'eendyo', ndo' cjaañjoom' n'om'yo' cwii ndyee chu naxuee ndo' natsjom tícjomeintyjaa'a na tyoteijndeityaya 'o cha nntsaala'nqⁿ'ti'yo' ñ'oom' Ty'o^ots'om. Ñes'aa na ljo' ñequio na tyot'io^oya na jnda ntyjiiya.

³² 'Ndo' je' je' 'o nn'aⁿya ma'ndiya 'o ñequio l'o Ty'o^ots'om ñequio juu ñ'oom naya na matseixmaaⁿ. Cantyja 'naaⁿ juuna' nntsaanajnda'yo' ndo' tjom nnto'ñoom'yo' naya na mañequiaaⁿ ndaa' cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyewentaaⁿaⁿ. ³³ Ja tyootseiqueeⁿ ts'o^o meiⁿ s'om xuee, meiⁿ s'om cajaan, meiⁿ liaa' ts'aⁿ. ³⁴ 'O nquiu'yo' nnc^o tyots'aa ts'iaaⁿ ñequio l'o^o na tyowantyjoⁿ 'naⁿ na tyocaa'na' ja ñequio nn'aⁿ na ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿndyo. ³⁵ Cantyja na tyots'aa ñequii'cheⁿ tyo'mo^oya ndaa'yo' na ts'iaaⁿ cal'a'yo' cha nndaa' nntei'jndei'yo' nn'aⁿ na matsei'tjoona'. Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na tyotseineiⁿ Ta Jesús. Tyotsoom: "Mat'maⁿti matio'naaⁿñena' ts'aⁿ na mañequiaa nchiiti ts'aⁿ na maco'ñom."

³⁶ Quia na jnda seineiⁿ Pablo ñ'oommeiⁿ, quia jo' tcoom'm xtyeeⁿ. Ndo' ñequio

cha'tsondye naⁿñeeⁿ tyola'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om. ³⁷ Cha'tsondyena tyotyueena, tyota'xcweendyena Pablo, ndo' tyot'uena ts'o^o. ³⁸ Ee jeeⁿ jnda nquiuna na tsoom ndaana na taxocanty'iaannda'na jom. Jnda chii ty'eca'ndyena jom yuu waa w'aandaa.

21

Tja Pablo Jerusalén

¹ Jnda toⁿndyô ñequio naⁿñeeⁿ, tuooyâ w'aandaa, saandyeyuuyâ, squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe Cos. Cwiicheⁿ xuee saatyayâ hasta tsjoom Rodas. Jluu'â jo' jo' saayâ squiaayâ tsjoom Pátara. ² Jo' jo' jliuuyâ cwii w'aandaa na ncwit'iona' na wjaana' ndyuaa Fenicia. Jo' chii tuooyâ juuna', mana saayâ. ³ Quia na jnda teitquioo' ndyuaaxeⁿncwe Chipre, 'ndyaayâ ndyuaa'ñeeⁿ jo ntyja tymaaⁿ. Saayâ, squiaayâ tsjoom Tiro ndyuaa Siria. Jo' jo' jluu'â w'aandaa ee tsjoom'ñeeⁿ tjameintyjee'na' na nlui' canchuu na ñjom ts'omna'. ⁴ Tyol'uayâ nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom'ñeeⁿ ndo' quia jliuuyâ joona ljoo'ndyô ñ'eⁿndyena cwii ntquiee' xuee. Joona jnda t'moⁿ Espíritu Santo ndaana ljo' nntjom Pablo, jo' chii tyoluena nnoom na tincjaⁿ Jerusalén. ⁵ Jnda na teinom ntquiee' xuee na ljoo'ndyô tsjoom'ñeeⁿ, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñequio lcuuna, ndana ty'eca'ndyena já nnom tsjoom. Squiaayâ su ts'otei' 'ndyoo ndaaluee. Jo' jo' taa'â cantyayâ jlanaayâ nnom Ty'o^ots'om. ⁶ Jnda jo' t'maⁿndyô ntyjaayâ ndo' tyota'xcweendyô. Jnda chii tuooyâ

ts'om w'aandaa. Ndo' naⁿñeeⁿ ty'elcwee'na l'aana.

⁷ Jluui'â tsjoom Tiro'ñeeⁿ, saayâ squiaayâ tsjoom Tolemaida. Jo' jo' jluui'â w'aandaa. Saanquiaayâ na xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom'ñeeⁿ ndo' ljoo'ndyô ñ'eⁿndyena cwii xuee. ⁸ Teincoo cwi-icheⁿ xuee jluui'â tsjoom'ñeeⁿ, saayâ squiaayâ tsjoom Cesarea. Squiaayâ waa' Felipe ts'aⁿ na quijaanquiaa ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesu-cristo. Jom cwii joo nn'aⁿ na ntquiee'ndye na tyoty'oom nn'aⁿ ts'iaaⁿ jooa na nndye'ntjomna naquii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaⁿaⁿ Jerusalén. Jo' ljoo'ndyô na m'aaⁿ jom. ⁹ M'aⁿ ñequiee yolcu ntseinaaⁿ na tyooma'co. Jooa tyoñequiana ñ'oom' Ty'o^oots'om. ¹⁰ Cwantindyo xuee na m'aaⁿyâ jo' jo' ndo' tyjee' cwii ts'aⁿ na jndyu Agabo na jnaⁿ ts'ondaa Judea. Jom profeta. ¹¹ Na m'aaⁿ jâ tyjeeⁿeⁿ. Seityeeⁿ nc'eeⁿ l'o^oñ ñequio 'naⁿ na chu'tyeⁿ tsiaa' Pablo. Matsoom:

—Luaa matso Espíritu Santo na nl'a nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Jerusalén. Malaa'ti' nla'tyeⁿna ts'aⁿ na 'naaⁿ 'naⁿwaa ndo' nntioona jom luee nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos.

¹² Quia na jndyaayâ ñ'oommeiⁿ, jâ ndo' mati nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Cesarea'ñeeⁿ tyola'ty'o^ondyô nnom Pablo na ticjaⁿ Jerusalén.

¹³ Saa matsoom:

—¿Chiuu na cwityuee'yo'? Na nmeiiⁿ cwil'a'yo' yacheⁿ ññe'quia'yo' na chjoo' ts'o^oñya. Ee ja mañequiaandyô ljo'cheⁿ na ñe'cal'a nn'aⁿ Jerusalén ñ'eⁿndyô. Meiiⁿ na nlatyeⁿna ja oo meiiⁿ na nlacuee'na ja cantyja 'naaⁿ xuee' Ta Jesús maxjeⁿ ñecuaato.

14 Tîcandaa n'l'aayâ n'alcwaa'â jom na wjaⁿ Jerusalén. Jo' chii 'ndyaatooyâ, ndo' l'uuyâ:

—Cats'aa Ta Ty'oots'om yuu na l'ue ts'oom ñ'eⁿ Pablo.

15 Jnda jo' mana jla'jndaa'ndyô saawaayâ Jerusalén. 16 Ndo' cwantindye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Cesarea ty'eñ'eeⁿna ñ'eⁿndyô. Squiaayâ na m'aaⁿ Mnasón. Jom ts'aⁿ na jnaⁿ ndyuaaxeⁿncwe Chipre ndo' jaach'ee xuee na matseyoom'm. Waa' jom ljoo'ndyô.

Pablo tjacanoom'm Jacobo

17 Quia na jnda squiaayâ Jerusalén, nn'aⁿ na cwila'yu' to'ñoomna já ñequio na neiiⁿna. 18 Teincoo cwicheⁿ xuee saayâ ñ'eⁿ Pablo na m'aaⁿ Jacobo. Jo' jo' jnda tjomndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. 19 Pablo tquiaaⁿ na xmaⁿndye naⁿñeeⁿ. Jnda chii tcuu tcuu tyotseineiⁿ cha'tso na tyoteijndeiⁿ Ty'oots'om jom ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. 20 Ndo' joona jnda na jndyena na tyotseineiⁿ tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Tyoluena nnoom:

—Mayuu' re nn'aaⁿya saaⁿ mantyji' cwanti meiⁿ nn'aⁿ judíos jnda jla'yu'na tsjoom ñjaaⁿ, ndo' cha'tsondyena cwiluena na jndei'na' na catseicandaⁿ ts'aⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. 21 Saaⁿ jnda jndyena cantyja 'naⁿ na 'u xuii' ma'mooⁿndaⁿ cha'tso nn'aⁿ judíos na cwic'eeⁿ nt'omcheⁿ njoom naquii' ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Jnda jndyena na matsu' na tacalan'oom'ndye naⁿñeeⁿ ñ'oom na tqeⁿ Moisés. Mati jnda jndyena na matseijndo' n'om naⁿñeeⁿ na tacal'ana costumbre

na cwil'aaya ñequio yo'ndaa na naⁿnom, meiⁿ tacalacanda^{aa}'ndyena nt'omcheⁿ costumbre 'naaⁿ welooya na ñet'om teiyo. ²² Quia jo' ¿chiiu ya nl'aayooya? Ee nn'aaⁿya na cwila'yu' na m'aⁿ tsjoomwaa, maxjeⁿ nntjomndyena quia na jnda jndyena na mam'aaⁿndyu'. ²³ Cwa sa luaa catsa' cha'xjeⁿ na nl'uuyâ njom'. Quii'ntaaⁿyâ m'aⁿ ñequiee naⁿnom na jndei'na' na cala'canda^{aa}'ndyena cwii ñ'oomtyeⁿ na jnda tqueⁿna nnom Ty'o^ots'om. ²⁴ Catseijomndyu' ñ'eⁿndyena, na nlqueⁿ lju'na' 'o nnom Ty'o^ots'om. Ndo' cation'l'ua' cantyja na macaⁿna' 'o na nlqueⁿlju'na' 'o. Quia na jnda t'ioo' ñ'oom 'naaⁿna quia jo' ya nnteinqui' nqueⁿna. Luaa' catsa' cha nla'nqⁿ' cha'tso nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na jnda jndyena cantyja 'naⁿ'. Nliuna na mati 'u matseicanda^{aa}'ndyu' ljeii na tqueⁿ Moisés. ²⁵ Saa cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' na nchii nn'aⁿ judíos, jnda jla'cwanooⁿyâ ljeii na m'aⁿna na tanc'oom' n'omna cantyja 'naaⁿ costumbre 'naaⁿ já nn'aⁿ judíos. Macanda t'maaⁿyâ na tacwa'na nantquie na jnda tsa' nn'aⁿ ndaa 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a. Tantquiina niom' meiⁿ sei quioo' na cwe' cwi'uoo cantyo'. Ndo' tanc'omna na cwe' nnc'omyana ñ'eⁿ nc'iaana.

T'uena nawi' Pablo naquii' wats'om t'maⁿ

²⁶ Quia jo' Pablo seijomñê ñequio ñequiee naⁿnom'ñeeⁿ. Teincoo cwicheⁿ xuee s'aaⁿ ts'iaaⁿ na tqueⁿ lju'na' joona jo nnom Ty'o^ots'om. Jnda chii tjaqueⁿ'eⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Tjatseicañeeⁿ ntyee cwaaⁿ xuee na

nla'candaā'ndyena ñ'oom na waa ndaana ndo' na ñnequiana quioo' na nncwje cwentaa' Ty'ooots'om.

²⁷ Quia na wjaacandaā' ntquiee' xuee'ñeeⁿ cantyja na nla'candaā'ndyena, nt'om nn'aⁿ judíos na jnaⁿ ndyuaa Asia nty'iaana Pablo naquii' wats'om t'maⁿ. Jo' chii tyola'jmeiⁿ'na cha'tso nn'aⁿ ndo' t'uena Pablo. ²⁸ Jeeⁿ indeii tyola'xuaana jluena:

—O re nn'aaⁿya Israel catei'jndei'yo' já ee luaa ts'aⁿ na ñetonom cha'tso njoom. Tyotseineiⁿ ñ'oom nacjoo cha'tsondyo ñequio nacjoo' ljeii na tqeⁿ Moisés, ndo' nacjoo' wats'om t'maⁿwaa. Ndo' nchii macanda luaa', mati jnda jndyochom nt'om nn'aⁿ na nchii judíos naquii' wats'om t'maⁿwaa. Jo' na jnda seits'iaaⁿñê juuna' na matseixmaⁿ'na' cwentaa' Ty'ooots'om.

²⁹ Luaa' tyoluena ee cwe' na nty'iaana Pablo naquii' tsjoom ñequio ts'aⁿ na nchii judío na jndyu Trófimo, jom ts'aⁿ Éfeso, jo' chii jla'tiuuna na tjañ'oom Pablo tsaⁿ'ñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ.

³⁰ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ quii' tsjoom jla'jmeiⁿ'ndyena. Maje' maje'ndyo jla'tjomndyena. T'uena Pablo, tyeñ'omtscoo'ndyena jom, tjeii'na jom tach'eⁿ wats'om t'maⁿ. Jnda jo' ntyja ntyja jla'cu'na ndyueel'a juuna'. ³¹ Manla'cuee'na jom saa majuu xjeⁿ'ñeeⁿ tuee' ñ'oom na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaā sondaro na cha'tsondye nn'aⁿ quii' tsjoom Jerusalén cwila'jmeiⁿ'ndyena. ³² Jo' chii tsaⁿ'ñeeⁿ mantya tjachom sondaro ñequio capeitaⁿ na cwitsa'ntjom cwii cwii siaⁿnto sondaro'ñeeⁿ. Jndeiⁿ ty'ena yuu m'aⁿ nn'aⁿ

na cwila'jmeiⁿndye. Quia na nty'iaa naⁿñeeⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ, quia jo' mañoom' ndyena na cwitjaa'na Pablo. ³³ Ndo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaā sondaro, quia na jndā tyjee'cañoom, sā'ntjoom sondaro na cat'uena Pablo, cala'tyeⁿna tsaⁿñeeⁿ ñequio we l'uaancjo. Jndā chii tax'eeⁿ 'ñeeⁿ ts'aⁿ Pablo ndo' ljo' s'aa tsaⁿñeeⁿ. ³⁴ Sāā nn'aⁿ na cwila'jmeiⁿndye tiñe'cwii ñ'oom tyola'xuaana. Cwe' c'uaato ndyueena. Ndo' na luaa' tileicaljeiiⁿ ñ'oom na mayuu'. Yati sā'ntjoom sondaro na c'ooñ'omna Pablo w'aa yuu na cwic'eeⁿna. ³⁵ Quia na jndā tquiena tioo' yuu na jaawa ts'aⁿ na wjaaquiee' naquii' w'aañeeⁿ jla'wena Pablo ee manchjena' jom na cwajndii cwil'a nn'aⁿ na jndyendye. ³⁶ Ee cha'tsondye naⁿñeeⁿ ty'entyjona. Tacwaxua ndyueena, tyoluena:

—Calacue'yo' jom.

Pablo macaaⁿ na nntseineiⁿ ndaā nn'aⁿ

³⁷ Mannc'ooñ'om sondaro Pablo naquii' w'aa ndo' tsoom nnom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaā sondaro:

—¿Aa wanaaⁿ na nntsjōo cwii ñ'oom njom'?

Matso tsaⁿñeeⁿ:

—¿Aa 'naⁿ ñ'oom griego? ³⁸ Quia jo' aa nchii ts'aⁿ egipto 'u na nmeiiⁿndyo ñeseiweñe nacjoo' gobiernom na seitjoom cwii ñequiee meiⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye na tjachom joona ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom.

³⁹ Ndo' t'q̄ Pablo nnom tyo na cwiluiitquieñe:

—Ja ts'aⁿ judío. Ja tuiindyō tsjoom Tarso, tsjoom t'maⁿ na matsā'ntjom ndyuaa Cilicia. Sāā

mats'aaya ty'oo njom' quiaa' ñ'om' na nntseinaⁿ ndaa nn'aⁿ.

⁴⁰ Tquiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom'm. Quia jo' teintyjee' Pablo cjoo' ntioo' yuu na jaawa ts'aⁿ na wjaaquiee' naquii' w'aa'ñeeⁿ. Seiweeⁿ ts'o^on ndaa nn'aⁿ na waa na nntsoom. Quia jo' jla'cheⁿna, seineiiⁿ ndaana ñequio ñ'oomna ñ'oom hebreo.

22

¹ Matsoom:

—'O ta ñequio 'o re nn'aⁿya, candye'yo' nntseinaⁿya ndaa'yo' cantyja 'naⁿya.

² Quia na jndyena na seineiiⁿ ndaana ñequio ñ'oomna ñ'oom hebreo, jla'cheⁿna, tyoqueⁿtina cwenta. ³ Matsoom ndaana:

—Ja ts'aⁿ judío. Tuiindy^o tsjoom Tarso ndyuaa Cilicia, saa tjowijndoya tsjoom Jerusalénwaa na tyotsei'naⁿya na tyo'moⁿ maestro Gamaliel no^on. Jom tcuu tyo'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na toleiñ'om welooya na ñet'om teiyo. Ñequio na xcwee' ts'o^onⁿya mandintjoⁿ nnom Ty'o^ots'om majo'ti cha'xjeⁿ na xcwee' n'om' 'o na cwindye'ntjom'yo' nnoom. ⁴ Ja ñetco'wi'a nn'aⁿ na m'aⁿ natoo' Jesús, hasta s'a na tja joona. Tyowjaya naⁿnom ndo' naⁿlcu, tyotio^onⁿya joona w'aancjo. ⁵ Nquii tyee na cwiluiitquieñe ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa'yo' manquiuna na to'ñ^on carta lueena na nncjoñ'oⁿya na m'aⁿ nn'aaⁿya nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom Damasco. Tjocachoo^oya nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na ññequiona w'aancjo ñjaaⁿñe Jerusalén na nntioomna cantyja na cwila'yu'na ñ'eⁿ Jesús.

Pablo matseineiⁿ cantyja na nlcwe' ts'oom jnaaⁿaⁿ

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Tsoti Pablo:

—Xcwe na wa'njooⁿ nato na jo Damasco na manndyoo' nncuaya, ndo' cha'na quiajmeiⁿ ñejomto tioo chom ndiocheⁿ nacañomya. Jnaⁿna' cañoom'luee ndo' jeeⁿ ndya' xueena'. ⁷ Quia jo' tioondyo nomtyuaa ndo' jndiia na matseineiⁿ ts'aⁿ nooⁿ, matso: “Aa ndi' Saulo, ¿chiiu na maco'wi' ja?” ⁸ Ndo' t'oya: “¿Ñeeⁿ 'u Ta?” Quia jo' tso nooⁿ: “Ja Jesús ts'aⁿ Nazaret na maco'wi'.” ⁹ Ndo' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyo nty'iaana chom'ñeeⁿ ndo' tyuena, saã tîcandyena ñ'oom na seineiⁿ ts'aⁿ ñ'eⁿndyo. ¹⁰ Ndo' tsjooya: “¿Chiiu nnts'aayo Ta?” Quia jo' matsoom nooⁿ: “Quicantyja', cja' quii' tsjoom Damasco. Jo' jo' nndi' cha'tso ts'iaaⁿ na matsa'ntjoⁿya na nnts'a'.” ¹¹ Seinchjaaⁿna' ja na jeeⁿ ndya' xuee chom'ñeeⁿ. Jo' chii nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyo cwe' ts'oo ty'et'uena chii tuaya Damasco.

¹² Jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Ananías. Jom ñequio na xcwee' ts'oom matseicanaaⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyotjeii'yana jom. ¹³ Tueⁿeⁿ na m'aaⁿya. Matsoom nooⁿ: “U re nn'aⁿya Saulo canty'ia'nnda'.” Ndo' majuu xjeⁿñeeⁿ teitquionnda'a, mana teitquioo'ñê nty'ia. ¹⁴ Tsotyeen nooⁿ: “Nquii Ty'oots'om cwentaa welooya na ñet'om teiyo majnda seijndaa'ñê na 'u nljei' chiiu waa na l'ue ts'oom. U nnty'ia' nquii Jnaaⁿ tsaⁿ na tja jnaⁿ tseixmaⁿ, ndo' na nndi' ñ'oom na nntseineiⁿ njom'. ¹⁵ Ee nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿaⁿ ndaã cha'tso nn'aⁿ. Nnts'u' ndaãana cantyja na jnda

nty'ia' jom ndo' na jnda jndi' ñ'oom na seineiiⁿ njom'. ¹⁶ Quia jo' ¿ljo' meindo' je'? Quicantya' ndo' cwits'oomndyu'. Caⁿ nnom Ta Jesús na catseiljoom'm 'u jnaⁿ na matsei'xmaⁿ."

Matseineiⁿ Pablo na jñom Ty'ooots'om jom na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos

¹⁷ Tsoti Pablo:

—Quia na jnda jndyoolcwa'a ñjaaⁿñe Jerusalén waa na tco'na' nooⁿ naquii' wats'om t'maⁿ xcwe na matseinaⁿya nnom Ty'ooots'om. ¹⁸ Nty'iaya Jesús. Matsoom nooⁿ: “Catseityua' calui' quii' tsjoomwaa ee xocandye nn'aⁿ ñ'oom na nncwji'yuu'ndyu' cantya 'naⁿya.” ¹⁹ Quia jo' tsjoo nnoom: “Nquieena, Ta, nquiuna na ja tyojoquia'a naquii' cha'tso lan'om 'naaⁿna. Nquiuna na tyocwjaa'a nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿndyu' ndo' tyotiooⁿya joona w'aancjo. ²⁰ Ndo' quia na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban, ts'aⁿ na tyocwji'yuu'ñe cantya 'naⁿ, ja ñ'aⁿya. Seijomndyo na cal'ana na ljo' jom, ndo' tyots'aa cwenta liaa naⁿñeeⁿ xjeⁿ na jla'cuee'na jom.” ²¹ Saã matso Ta Jesús nooⁿ: “Cja', ee tquia majñoⁿya 'u na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.”

Pablo m'aaⁿ l'o ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa son-daro

²² Tyotqueⁿ nn'aⁿ cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ Pablo, saã quia na tsoom ñ'oomwaa' taticandyetina. To'na tyolaxuaana. Tyoluena ndaa son-daro:

—Calacue'yo' tsaⁿm'aaⁿ ee tacatseixmaaⁿ na nncwanoom'm.

23 Jndeei tyola'xuaana. Tjeii'na liaana, tyola'caandyena jooana' na jeeⁿ ndya' lioona. Ndo' tyotju'ndyeendyena ts'ojndaꞗ na ticuee' n'omna. 24 Jo' chii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaꞗ sondaro sa'ntjoom na c'ooñ'om naⁿñeeⁿ Pablo naquii' w'aa yuu cwic'eeⁿna. Matsoom:

—Catja'yo' tsa^m'aaⁿ cha nntsoom ljo' s'aaⁿ ee ñe'caljeiia chiuu na jeeⁿ jla'xuaa nn'aⁿ nacjoom'm.

25 Quia jo' jla'tyeⁿna jom na nntjaa'na jom. Saa tsoom nnom capeitaⁿ na meintyjee' jo' jo':

—¿Aa wanaaⁿ na nntja'yo' ts'aⁿ meiiⁿ na matseixmaaⁿ ts'aⁿ tsjoom Roma ndo' tyoowijndaa' jnaaⁿaⁿ?

26 Ndo' capeitaⁿñeeⁿ quia na jñeeⁿ ñ'oomwaa' tjaaⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaꞗ cha'tso sondaro. Matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Catsa' cwenta na luaa' ñe'catsa' ñ'eⁿ tsa^m'aaⁿ ee tseixmaaⁿ ts'aⁿ tsjoom Roma.

27 Quia jo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaꞗ sondaro tjaaⁿ na m'aaⁿ Pablo. Matsoom:

—Catsu' noꞗⁿ ¿aa ts'aⁿ tsjoom Roma matsei'xmaⁿ'?

Ndo' t'oꞗⁿ matsoom:

—Mayuu' na jo' ja.

28 Quia jo' tso ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaꞗ sondaro:

—Ja t'maaⁿ s'om tquiaya chii tseixmaⁿya ts'aⁿ tsjoom Roma.

Matso Pablo nnom:

—Saa ja cantyja na tuiindyꞗ tseixmaⁿya jo'.

29 Jo' chii sondaro na manntjaa' Pablo mana 'ndyena jom, tei'ndyꞗna nacañom'm. Ndo' ts'aⁿ

na cwiluiitquieñe ndaana quia na jñeeⁿ na ts'aⁿ tsjoom Roma matseixmaⁿ Pablo ty'ueeⁿ ee nqueⁿ sa'ntjoom na cwityeⁿñe tsaⁿñeeⁿ.

Pablo m'aaⁿ jo ndaaⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos

³⁰ Saaⁿ juu tsaⁿ na cwiluiitquieñe ndaaⁿ sondaro ñe'caljeiiⁿ chiuu na cwiqueⁿ nn'aⁿ judíos ñ'oom nacjoo' Pablo. Jo' chii teincoo cwicheⁿ xuee sa'ntjoom na catjomndye ntyee na cwiluiitquiendye ñequio cha'tso naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Jndaⁿ chii seicanaaⁿl'aⁿ l'uaancjo na chu'tyeⁿñe Pablo, tjañ'oom tsaⁿñeeⁿ jo ndaaⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿñeeⁿ.

23

¹ Pablo nty'iaaⁿl'aⁿ ndaaⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Matsoom ndaana:

—Ja ntyjii, 'o re nn'aⁿya, cha'tso xuee na jndaⁿ jndyowana' ñequii'cheⁿ mats'aaya cantyja na matsei'nqⁿa na maty'iomna' jo nnom Ty'oqots'om.

² Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe, tsaⁿ na jndyu Ananías, sa'ntjoom nn'aⁿ na meintyjee' nacañoom' Pablo na catmeiiⁿna nda' 'ndyoo tsaⁿñeeⁿ. ³ Ndo' jo' matso Pablo nnom tyee'ñeeⁿ:

—Ty'oqots'om nlco'weeⁿl'eⁿ 'u ee 'u ts'aⁿ na we waa mache'. 'U matsei'xmaⁿl' na nncu'xeⁿl' ja cha'xjeⁿ na matso ljeii na tqueⁿ Moisés saaⁿ matsu' na catjaa' nn'aⁿ ja meiiⁿ ljeii'ñeeⁿ matsona' na ticwanaaⁿ.

⁴ Ndo' nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' tyoluena nnom Pablo:

—¿Chiuu na matsei'neiⁿ ñ'oom na matseij-naaⁿna' tye na cwiluiitquieñe na mandi'ntjom nnom Ty'ooots'om?

⁵ Matso Pablo:

“O re nn'aⁿya, ticaljeiia na jom tye na cwilui-itquieñe. Ee mayuu' ñ'oom' Ty'ooots'om na maxjeⁿ waa na jnda teiljeiina' matsona' na tintseineiⁿ ts'aⁿ ñ'oom na matseijnaaⁿna' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa nn'aⁿ tsjom'm.”

⁶ Pablo ntyjeeⁿ na we ndii' naⁿmaⁿn'iaaⁿ na matseineiⁿ ndaa. Nt'omndye joona cwilaxmaⁿna tmaaⁿ nn'aⁿ judíos na jndyu saduceos. Ndo' nt'omndye joona cwilaxmaⁿna tmaaⁿ fariseos. Jo' chii jndei seineiⁿ, tsoom:

—O re nn'aⁿya ja tseixmaⁿya fariseo. Mati tsotyá majo' jom. Saa 'o cwitu'xeⁿyo' ja cwe' nc'e na matseyu'a na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja.

⁷ Quia na jnda tsoom na nmeiiⁿ, jla'ntja'ndye nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ saduceos. Taticatjoom' jla'neiⁿna. ⁸ Ee nn'aⁿ saduceos cwiluena xocatando'nnda' nn'aⁿ na jnda tja, meiⁿ ángel meiⁿ espíritu, tjaa'naⁿ. Saa nn'aⁿ fariseos cwilayu'na na m'aⁿ ángel, ndo' na m'aaⁿ espíritu ndo' na nntando'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. ⁹ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye tacwaxua ndyueena na tyolantja'ndyena. Ndo' nt'om nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na laxmaⁿ nn'aⁿ fariseos tei'cantyjana, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ tjaa jnaaⁿaⁿ coliuuyâ. Ndo' xeⁿ mayuu' na seineiⁿ cwii espíritu oo cwii ángel nnoom, quia jo' tantsaaya nacjoo' Ty'ooots'om.

¹⁰ Jeeⁿ cwajndii tyolantja'ndyena hasta ty'ue ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro. Nty'iaaⁿaⁿ

maxjeⁿ nla'cuee'na Pablo. Jo' chii sa'ntjoom na c'oocajteii'ndye sondaro tsaⁿñeeⁿ naquii' luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, c'ooñ'omnda'na jom naquii' w'aa yuu cwic'eeⁿna.

¹¹ Quia na jnda teijaaⁿ teitquioo'ñe Ta Jesús nnom Pablo, matso nnoom:

—C'om't'maaⁿndyu' ts'om', ee cha'na jnda tjei'yuu'ndyu' cantyja 'naⁿya naquii' tsjoom Jerusalénwaa, malaa'ti' nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naⁿya tsjoom Roma.

Cantyja na cwiwijndaa' chiuu nla'cuee'na Pablo

¹² Teincoo cwiicheⁿ xuee nt'om nn'aⁿ judíos jla'jomndyena. Tqueⁿtyeⁿna cwii ñ'oom na w'ii nacjoona na tacwa'na tacwena ndaa hasta xeⁿ jnda jla'cuee'na Pablo. ¹³ Teinom wen'aaⁿ ts'aⁿ na tqueⁿtyeⁿ ñ'oomwaa' cjoo'. ¹⁴ Ty'e naⁿñeeⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos. Jluena ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—Jâ jnda tquaⁿtyaaⁿyâ ñ'oom na w'ii nacjooyâ na tacwaa'â hasta cue'jndyee Pablo nl'aayâ. ¹⁵ Ndo' je' je' 'o ñequio cha'tso naⁿmaⁿniaaⁿ 'naaⁿ jaa nn'aⁿ judíos, cataⁿ'yo' nnom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaaⁿ sondaro na 'io catseicwanoom tsaⁿñeeⁿ na m'aⁿ'yo'. Cal'a'yo' na ndoo' na tcuuti ñe'cata'x'eendyo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. Ndo' jâ m'aaⁿc'eendyo' na nlacuaa'â jom cwii tjoocheⁿ na nlquie'ñ'omna jom na m'aⁿ'yo'.

¹⁶ Saa tyochjoo jnda yuscu tyjee Pablo jndii na ljo' nl'ana. Jo' chii tjaaⁿ w'aa yuu cwic'eeⁿ sondaro. Tjaqueⁿeⁿ seicañeeⁿ Pablo na ljo'. ¹⁷ Quia jo' Pablo t'maaⁿ cwii capeitaⁿ. Matsoom nnom:

—Cja'ñ'oom'ya' tyochjoom'aaⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa'yo' ee waa ñ'oom na nntsoom nnom tsaⁿ'ñeeⁿ.

¹⁸ Quia jo' capeitaⁿ'ñeeⁿ tjañ'oom tyochjoo yuu na m'aaⁿ nguii ts'aⁿ na cwiluiitquieñeti ndaana. Matsoom:

—Nquii prašo Pablo t'maaⁿ ja. Tcaaⁿ na candyoñ'oⁿ tyochjoom'aaⁿ na m'aaⁿ, ee waa na nntsoom njom'.

¹⁹ Quia jo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaana t'ueeⁿ ts'o tyochjoo, tjañ'oom juu yuu na ñe'wendyena. Tax'eeñê nnom, matsoom:

—¿Cwaaⁿ ñ'oom na ñe'catsu' nooⁿ?

²⁰ Quia jo' matso tyochjoo'ñeeⁿ:

—Nn'aⁿ judíos jnda t'maⁿna na ntaⁿna njom' na 'lio nntseicwanom' Pablo na m'aⁿ naⁿmaⁿ'iaaⁿ 'naaⁿna. Nl'ana na ndoo' ñe'cata'x'eeti naⁿmaⁿ'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ²¹ Saa 'u tintseyiu' na ljo' ee jona teinom wen'aaⁿndyena na m'aⁿc'eendyena na nla'cuee'na jom. Jnda ta'wi'ndye cheⁿnquieena na tacwa'na ndo' tacwena hasta xjeⁿ na nla'cuee'cheⁿna jom. Je' macanda cwii meindoo'na xeⁿ chiuu nntsu' 'u.

²² Ndo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa' sondaro seicom'm'ndyoo tyochjoo'ñeeⁿ na tintseineiⁿ nnom meiⁿcwii ts'aⁿ na jnda seicandii jom ñ'oomwaa'. Jnda chii jñoom tyochjoo'ñeeⁿ.

Cwilacwanomna Pablo na m'aaⁿ gobiernom Félix

²³ Quia jo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa' sondaro t'maaⁿ we capeitaⁿ. Saⁿ'ntjoom na cala'jndaa'ndyena we siaⁿnto sondaro na cwi'ooca' nc'ee' ñequio ndyeeⁿ'aaⁿ nchoo' qui

sondaro na ntyjondye catso ndo' we siaⁿto sondaro na cwileicho ncjo lantsa. Saⁿtjoom na ñjeeⁿ na teijaaⁿ nlui' naⁿñeeⁿ na nnc'oonaa tsjoom Cesarea. ²⁴ Mati tsoom na calajndaa'ndyena quioo' na nncjaawa'ljoo Pablo, ndo' ya ya cal'ana cwenta jom cha mati ya nncueⁿeⁿ na m'aaⁿ Félix ts'aⁿ na m'aaⁿ gobiernom. ²⁵ Ndo' seiljeiⁿ cwii carta na 'ooñ'omna na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

²⁶ Matsona': "Ja Claudio Lisias matseicwanoⁿ na xmaⁿndyu' 'u ta gobiernom Félix. ²⁷ Tsaⁿs'am'aaⁿ t'ue nn'aⁿ judíos jom ndo' mawaa na nla'cuee'na jom. Sa^a quia na jndiia na jom matseix-maaⁿ ts'aⁿ tsjoom Roma jo' na saayâ ñ'eⁿ sondaro 'naⁿya. Tjeii'ndyo jom luee naⁿñeeⁿ. ²⁸ Ee l'ue ts'o^oⁿ na nleijndaa'ya chiuu na cwiqueⁿna ñ'oom nacjoom'm. Jo' chii yati tjoñ'oⁿ jom jonda^a naⁿmaⁿ'iaaⁿ 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. ²⁹ Ndo' ljeiia na cwe' cwiqueⁿtona ñ'oom nacjoom'm cantyja 'naaⁿ ljeii na cwileiñ'om nquieena. Sa^a nchaa l'uu waa ljo' s'aaⁿ na tseixmaaⁿ na nncueeⁿeⁿ oo na nljoo'ñê w'aancjo. ³⁰ Sa^a jndiia na cwindoo nn'aⁿ jom. Jo' chii matseicwanoⁿya jom na m'aaⁿ. Ndo' mati matsjoo ndaa nn'aⁿ na cwiqueⁿ ñ'oom nacjoom'm na c'oonaa na m'aaⁿ na calajndaa'ndyeyana ñ'oom'ñeeⁿ. Cwe' la'ti' waa na matsjoo."

³¹ Ndo' sondaro'ñeeⁿ jla'candana ñ'oom na saⁿtjom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe nda^ana. Ty'eñ'omna Pablo natsjom hasta na tquiena tsjoom Antípatris. ³² Teincoo cwicheⁿ xuee sondaro na cwilooca' nc'ee' ty'elcwee'na w'aa yuu cwic'eeⁿna. Ndo' sondaro na ntyjondye catso ty'eca'ndyena Pablo. ³³ Jnda na tquiena Cesarea,

tquiiana carta na ñ'omna nnom gobiernom ndo' tioona cwenta Pablo l'oḡn. ³⁴ Quia sei'naaⁿ gobiernom carta'ñeeⁿ, ta'x'eeⁿ 'ndyoo Pablo cwaaⁿ ts'ḡndaa jnaⁿ. Ndo' ljeiiⁿ na jnaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ ts'ḡndaa Cilicia. ³⁵ Jo' chii matsoom nnom tsaⁿ'ñeeⁿ:

—Quiejndyee nn'aⁿ na cwiqueⁿ ñ'oom cjo' quia jo' nndiia ñ'oom 'ndyo' ndo' nleijndaa'ya.

Ndo' saⁿ'ntjoom na cal'a sondaro cwenta tsaⁿ'ñeeⁿ naquii' wats'iaaⁿ na jndo' Herodes na tuii.

24

Pablo matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nqueⁿ jo nnom Félix

¹ Xuee jndā 'om tjacue Ananías tsjoom Cesarea. Jom tyee na cwiluiitquieñe. Mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos tsjoom Jerusalén ty'ena ñ'eⁿñê. Jndā na tquiena Cesarea ty'entyjaa'na gobiernom na ññe'quiiana jnaaⁿ Pablo. Mati Tértulo, ts'aⁿ na 'naaⁿ'ti na nntseitjoom' ñ'oom, tjañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena. ² Quia jo' tqueeⁿ'ñe gobiernom Pablo. Jndā chii to' Tértulo tyoñequiaaⁿ jnaaⁿ Pablo. Tsoom nnom gobiernom:

—Cwe' cantyja na jndo' ts'om' 'u ta Félix cwic'aaⁿyâ na tjaa'naⁿ ntia' quii'ntaaⁿyâ. Ndo' t'maⁿ waa na matsei'jndaa'ndyu'ti' naquii' njoommeiiⁿ. ³ Jo' chii jâ cwila't'maaⁿ'ndyô 'u. Ndo' ñequii'cheⁿ cwil'uuyâ na quianl'ua' cha'tso naya na mache'. ⁴ Saā ticaⁿ'na' na jeeⁿ jndye ñ'oom nla'cachjuuyâ 'u. Macaⁿ'a cwii naya'ñeeⁿ njom' na catseit'maⁿ ts'om' na nndi' ljo' nl'uuyâ meiiⁿ na tiyo. ⁵ Jâ jndā jliuuyâ Pablom'aaⁿ' jeeⁿcheⁿ ndya' tia ljo' mach'eeⁿ. Tia' macwjaa'ñê jâ nn'aⁿ

judíos cha'waa tsjoomnancue. Ndo' majuutyeeⁿ cwiluiiñê xqueⁿ ñ'oom quii'ntaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yuu' ñ'eⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Nazaret. ⁶ Ñe'cjaachom nn'aⁿ na nchii judíos naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿyâ. Ndo' na luaa' nnts'aaⁿ nntseits'iaaⁿñê juuna'. Jo' chii jâ t'uaayâ jom na ñe'catu'xaaⁿyâ jom ñequio ljeii na tqueⁿ Moisés na cwileiñ'ooyâ. ⁷ Saa tjacatii'ñe nquii Claudio Lisias, tsaⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro. Ndo' ñequio na jndei'na' tjacwjii'ñê Pablom'aaⁿ luaayâ. ⁸ Tsoom na jâ nn'aⁿ na cwiquaaⁿyâ ñ'oom nacjoo' tsaⁿm'aaⁿ quiooyâ na m'aaⁿ. Quia jo' 'u ndaa nncwax'e' nnom tsaⁿm'aaⁿ ndo' nljei' na mayuu' cha'tso ñ'oom na cwiquaaⁿyâ nacjoom'm.

⁹ Ndo' mati nn'aⁿ judíos na ñ'eeⁿna ñ'eⁿ Tértulo jla'jomndyena. Jluena na mayuu' na luaa' waa. ¹⁰ Quia jo' gobiernom s'ooy l'ooy na catseineiⁿ Pablo. Jo' chii t'o Pablo matsoom:

—Ntyjiiyaya 'u ta na jndye ndyu macu'xeⁿ ndyuuaa njoomyâ. Jo' chii t'maⁿya ts'ooyⁿya na nnc'oya 'ndyo'. ¹¹ Ja cwe' jnda'ti canchoo'we xuee na tjowaa Jerusalén na tjocatseit'maaⁿndyo Ty'ooots'om, ndo' 'u ta ndaa nljei' na mayuu' na ljo'. ¹² Ja meiⁿcwii tîcatseintja'ndyo ñ'eⁿ nn'aⁿ meiⁿ ticwjaa'ndyo tia' nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ meiⁿ naquii' lan'om nch'uu oo meiⁿquia joo naquii' tsjoom. ¹³ Jo' chii naⁿm'aⁿ xocalui'yuu' ñ'oom na cwiluena nacjoya. ¹⁴ Saa xonquiu'nn'aⁿya 'u ta. Ja maxjeⁿ matseit'maaⁿndyo Ty'ooots'om na tyola't'maaⁿndye weloya na ñet'om teiyo. M'aaⁿya na matseijomndyo majuu nato xco na cwilue naⁿm'aⁿ na tachii jo'ndyo. Saa tiyuu' na

tachii jo'ndyo ee matseyiu'a cha'tso ljeii na tqeⁿ Moisés ñequi cha'tso ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ¹⁵ Ja ljo'waayu ntyjaa'ya ts'o^onya cantyja 'naaⁿ Ty'o^ots'om cha'xjeⁿ na ntyjaa'ya n'om na^maⁿ. Ntyjaa'ya ts'o^onya na cha'tso nn'aⁿ na jnda tja nnta'ndo'nnda' meiiⁿ laxmaⁿna nn'aⁿ na jnda jlui'ya oo meiiⁿ nn'aⁿ na waa jnaaⁿ. ¹⁶ Jo' chii maqueⁿndyo na ñequii'cheⁿ nnc'o^onya na tico'tiana' ntyjiiya jo nnom Ty'o^ots'om ndo' ticatseitjo^ondyo meiⁿ nnom jom meiⁿ jo ndaa nn'aⁿ.

¹⁷ 'Je' jnda s'aa xuee na tacoca ndyuaa tsjomya Jerusalén. Jo' chii tjolcwa'a na ññe'quiaya cwentaa' Ty'o^ots'om ndo' mati na nnts'aaya naya nn'aⁿ ndyuaaya. ¹⁸ Majo' mats'aaya naquii' wats'om t'maⁿ. Jnda tqeⁿlju'ndyo cha'xjeⁿ costumbre na cwil'aayâ nnom Ty'o^ots'om. Nchii na jeeⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ ñ'eⁿndyo ndo' meiⁿ nchii c'uaa ndyueena na cwila'ntja'ndyena. Saa jnda na tqeⁿlju'ndyo cwanti nn'aⁿ judíos na jnaⁿ ndyuaa Asia jliuna ja jo' jo'. ¹⁹ Maty'iomna' na nquiee naⁿñeeⁿ quicaluena njom' xeⁿ na mayuu' waa ñ'oom na cwituee'na nacjoya. ²⁰ Oo xeⁿ tinquio naⁿñeeⁿ quia jo' calue na^maⁿ ljo' waa na tis'a jliuna na s'aaya quia na tyom'aaⁿya jo ndaa na^mman'iaaⁿ cwentaa já nn'aⁿ judíos. ²¹ Macanda cwii waa na c'uaa seinⁿya quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ. Tsjooya ndaana: “Meintyjaa'a jo ndaa'yo' xuee je' na cwitu'xeⁿ'yo' ja cwe' nc'e na matseyiu'a na nta'ndo'nnda' nn'aⁿ xeⁿ jnda tja.”

²² Ndo' Félix mantyjiitcuuñê chiuu waa ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndyena cantyja 'naaⁿ Cristo. Jo' chii tîcatsein'oom'ñê nn'aⁿ na

tquionquia jnaaⁿl Pablo. Matsoom:

—Quia na nncwjee' nguii Lisias, tsaⁿ na cwilui-itquieñe ndaa sondaro, nncwax'atya 'ñom cha nl-jeijndaa'ndyo ñ'oom na cwindu'yo'.

²³ Ndo' jo' sa'ntjom Félix capeitaⁿ na cal'ana cwenta Pablo na cwe' nnc'oomjnaⁿyaaⁿ ndo' nchii na nla'cu'na na nnquiocajndoo' nc'iaaⁿ'aⁿ jom.

²⁴ Tyoowijndyecheⁿ xuee matyjee'nnda' Félix ndi ñ'eⁿ scoom'm Drusila, ts'aⁿ judía. Tqueeⁿ'ñê Pablo na ndyena nntseineiⁿ cantyja na nntseyu' ts'aⁿ ñequio Jesucristo. ²⁵ Quia jo' Pablo tyotseineiⁿ na cats'aa ts'aⁿ cantyja na maty'iomzana' ndo' na tiñequiaañe ts'aⁿ na nnts'aaⁿ yuu na tis'a. Mati tyotseineiⁿ na maxjeⁿ nncuee' xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ. Quia na jndii Félix ñ'oommeiⁿ, ty'ueeⁿ. Mana tsoom nnom Pablo:

—Cja'nnda' je'. Nnty'iaa cwaaⁿ na nncju'naaⁿ'ñena' ja, nlqueeⁿ'ndyondaa'a 'u.

²⁶ Mati macantyyaa' ts'om Félix na nntso Pablo nnoom aa xoquiñoom s'om cha nntseicandyaañê tsaⁿ'ñeeⁿ. Jo' chii jndye ndii' tyoqueeⁿ'ñê Pablo na tyola'neiⁿna. ²⁷ Jnda teinom we chu na m'aaⁿ Pablo jo' jo' teijndyooñe gobiernom Félix, to'ñom Porcio Festo. Ndo' cwe' na jeeⁿ l'ue ts'om Félix na cala'tiuu nn'aⁿ judíos na jom ya ts'aⁿ'ñê, 'ñeeⁿ Pablo na ndicwaⁿ m'aaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ na praso.

25

Pablo matseineiⁿ jo nnom Festo

¹ Jndaⁿ ndyee xuee na mam'aaⁿ Festo ts'iaaⁿ quia jo' jlueeⁿ'eⁿ Cesarea tjaaⁿ Jerusalén. ² Ndo'

ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaꞗ nn'aⁿ judíos ty'enquiana jnaaⁿ Pablo nnom tsaⁿñeeⁿ. ³ Tyotaⁿ na na cats'aaⁿ cwii naya'ñeeⁿ na cjaacandyoo'ñe Pablo. Taⁿ na na ljo' ee jnda jla'tiuuna na nndoꞗna tsaⁿñeeⁿ nato na nla'cuee'na juu. ⁴ Saa Festo tinquiaaⁿ ñ'oom'm. Tsoom ndaꞗna:

—Pablo maxjeⁿ m'aaⁿ praꞗo Cesarea ndo' ja tajndye cwii tjoo na nncjɔlcwá'a jo' jo'. ⁵ Jo' chii 'o nn'aⁿ na cwiluiitquiendyo' tsa'yo' Cesarea ñ'eⁿndyo. Jo' jo' ññe'quia'yo' jnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ xeⁿ waa ljo' s'aaⁿ.

⁶ Ñe'ñeeⁿ ñe'qui xuee ljoo'ñe Festo Jerusalén. Jnda chii tjalcweeⁿeⁿ Cesarea. Teincoo cwiicheⁿ xuee tjawacatyeeⁿ yuu na maxjeⁿ quiwacatyeeⁿ na m'aaⁿ gobiernom. Sa'ntjoom na quioñ'omna Pablo. ⁷ Quia na jnda tyjee' Pablo, mam'aⁿ nn'aⁿ judíos na tquiona Cesarea na jnaⁿna Jerusalén. Ty'ela'candyoo'ndyena nacañom'm. Ndo' t'maⁿ jnaaⁿaⁿ tyol'ana saa ticalui'yuu' ñ'oom na cwiluena nacjoom'm. ⁸ Quia jo' tso Pablo na tiyuu' ñ'oom na cwiluena. Tsoom:

—Ja meiⁿchjoo tjaa na cotseitjoꞗndyo meiⁿ na cjoo' ljeii na tqueⁿ Moisés na cwileiñ'ooⁿ já nn'aⁿ judíos, meiⁿ na cjoo' wats'om t'maⁿ, meiⁿ nnom tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma.

⁹ Saa Festo l'ue ts'oom na c'om nn'aⁿ judíos na ya ñ'oom ñ'eⁿñê. Jo' chii tsoom nnom Pablo:

—¿Aa ñe'cja' Jerusalén na jo' jo' nleijndaa'ya ñ'oom 'naⁿ na nncu'xaⁿya 'u?

¹⁰ Matso Pablo nnoom:

—Je' mameintyjaa'a jo njom' 'u ta yuu na maty'iomna' na nntu'xeⁿndyo ee 'u waa na

matsei'xmaⁿ¹ cantyja 'naaⁿ¹ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. Ee nn'aⁿ judíos tjaa na cotseitjooⁿdyo ndaana ndo' mantyi'ya' na ljo'.
 11 Ja ñequiaandyo na nnc'ioⁿ xeⁿ waa ljo' s'aa na maty'iomna' na c'ioⁿ na nntiooⁿya jnaⁿya. Saa tiyuu' ñ'loom na cwiqueⁿ naⁿm'aⁿ nacjoya. Jo' chii ticwanaaⁿ na ñequiaa ts'aⁿ ja lueena. Ja macaⁿa na nquii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma nncu'xeⁿ ja.

12 Quia jo' seineiⁿ Festo ñequio naⁿtquie. Jnda chii toom nnom Pablo:

—Jnda tcaⁿ¹ ñ'loom na tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma nncu'xeⁿ 'u. Jo' chii maxjeⁿ wja' na m'aaⁿ jom.

Matseineiⁿ Festo cantyja 'naaⁿ¹ Pablo nnom Agripa

13 Jnda teinom cwantindyo xuee ndo' tuee' Agripa tsjoom Cesarea ñequio tyjeeⁿ Berenice. Ty'enquiana na xmaⁿñe Festo. Agripa'ñeeⁿ cwilui-iñê tsaⁿ na matsaⁿ'ntjom nn'aⁿ judíos. 14 Jndye xuee ljoo'ndyena jo' jo'. Jo' chii seineiⁿ Festo cantyja 'naaⁿ¹ Pablo nnom Agripa'ñeeⁿ. Matsoom:

—Ljoo m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na 'ndii Félix na praso juu. 15 Quia na tjoya Jerusalén, ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos tyoñe'quiana jnaaⁿaⁿ nooⁿya. Tyotaⁿna na catsaⁿ'ntjoⁿya na cueeⁿeⁿ. 16 Saa tsjoo ndaana na tiquil'a nn'aⁿ romanos na cwe' nncue'to ts'aⁿ. Najndyee nntjomndye nn'aⁿ wats'iaaⁿ nluena ljo' s'aa ts'aⁿ. Ndo' mati nquii ts'aⁿ nntsoom ljo' s'aaⁿ.
 17 Jo' chii quia na jnda tquie naⁿñeeⁿ ñjaaⁿ

tîcatseyiyo'ndyo. Teincoo cwiicheⁿ xuee mana tjowa'catyaⁿya yuu na maxjeⁿ quiwa'catyaⁿya na m'aaⁿya ts'iaaⁿ. Sa'ntjoⁿ na cjaacandyoo'ñe Pablo. ¹⁸ Seitiuuya aa nchii t'maⁿ jnaaⁿaⁿ. Saa quia na jlue naⁿñeeⁿ jnaaⁿaⁿ sei'noⁿa tiyuu' na waa ljo' s'aaⁿ. ¹⁹ Macanda cwila'ncjoo'ndyena ñ'eⁿñê cantyja ñ'oom na cwila't'maaⁿndyena ndo' cantyja 'naaⁿl Jesús. Ee jnda tue' tsaⁿñeeⁿ saa Pablo matsoom na mawando'xco tsaⁿñeeⁿ. ²⁰ Saa ja ticaljeii chiuu nnts'aayo na nntseijndaa'ndyo ñ'oom'ñeeⁿ. Jo' chii tax'aya 'ndyoo Pablo aa ya na wjaⁿ Jerusalén na jo' jo' nncu'xaⁿya jom cantyja 'naaⁿl ñ'oom'ñeeⁿ. ²¹ Saa jom tcaaⁿ na nquii Augusto, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, nncu'xeⁿ jom. Jo' chii sa'ntjoⁿya na caljoo'ñê na praso jom hasta xjeⁿ na ndaaⁿ njñoⁿya jom na m'aaⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ.

²² Quia jo' matso Agripa nnom Festo:

—Mati ja ñe'candiiya na nntseineiⁿ.

Matso Festo nnoom:

—'Iocheⁿ nndi' nntseineiⁿ.

²³ Teincoo, quia ljo' Agripa ñequio Berenice tcewe'na liaa na jeeⁿ ndya' ya. Ty'ena na m'aaⁿ Festo. Ty'equie'na naquii' w'aa ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ sondaro ndo' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. Quia jo' sa'ntjom Festo na c'ooc'omna Pablo. ²⁴ Ndo' matso Festo:

—'U ta Agripa ñequio 'o na m'aⁿyo' ñjaaⁿ, macwinty'ia'yo' tsaⁿs'am'aaⁿl. Cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Jerusalén ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ Cesarea cwiqueⁿna ñ'oom nacjoom'm. Jndeiⁿ ndyueena cwiluena na tseixmaaⁿ na

cueeⁿeⁿ. ²⁵ Saa ja jnda ljeiya na tjaa ljo' mach'eeⁿ na tseixmaaⁿ na cueeⁿeⁿ. Ndo' jnda tcaaⁿ na nquii Augusto, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, nncu'xeⁿ tsaⁿñeeⁿ jom. Jo' chii jnda seitiuuya na nntseicwan^oya jom na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ. ²⁶ Saa tjaa'naⁿ jnaaⁿ'aⁿ na majndaa' na nntseiljeiya na m'aaⁿ ta tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ. Jo' na jnda jndyoñ'oⁿya jom jo ndaa'yo', ndo' majndeiticheⁿ jo njom' 'u ta Agripa. L'ue ts'o^oya na nncwaxe' nnoom. Aa nchii nleijndaa' jnaaⁿ'aⁿ na nntseiljeiya. ²⁷ Ee ja matsjoo cwe' ts'iaaⁿ'ndyo na nntseicwan^oya cwii praso ndo' ticatsjoo^oya chiuu waa jnaaⁿ'aⁿ.

26

Pablo ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ'aⁿ nnom Agripa

¹ Quia jo' matso Agripa nnom Pablo:

—Wanaaⁿ na catseineiⁿ' cantyja 'naⁿ'.

Seintyja Pablo ts'o^oⁿ. To^oⁿ'oⁿ na tyotseineiⁿ' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ² Matsoom:

—Mañequiaana' na neiⁿya, 'u rey Agripa, na nndi' ñ'oom 'ndyo nnc^o xuee je'. Nntsjooya cantyja na ntyjiiya na meiⁿchjoo tiyuu' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ judíos nacjoya. ³ Ee 'u mantyji'ya' cha'tso costumbre na cwil'aa jâ nn'aⁿ judíos ñequio cha'tso ñ'oom na tileicatjoom' m'maaⁿya. Jo' chii mats'aa ty'oo njom' na c'oom' na t'maⁿ ts'om' na nndi' ñ'oom na nntsjo^o.

Chiuu tyom'aaⁿ Pablo cwii tjo^ocheⁿ na nlcwe' ts'oom jnaaⁿ'aⁿ

⁴ Tsoti Pablo:

—Cha'tsondye nc'iaya nn'aⁿ judíos manquiuyana chiuu na ñet'oo^{ny}a quii'ntaa^{na} xjeⁿ na cachjoondyo ndyuua tsjomya ndo' mati na ñet'oo^{ny}a tsjoom Jerusalén. ⁵ Toom cwe' nla'tiuuna na nntjei'yuu'ndyena na mats'aⁿ fariseo ja ee jnda jaach'ee xuee manquiuna na ljo'. Manquiuna na mats'aa cha'na cwil'a nn'aⁿ fariseo'ñeeⁿ na cwila'candatina chiuu na t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁶ Je' m'aa^{ny}a ljoon na nntu'xe^{ndy}o cwe' ee ntyjiiyaya naquii' ts'oo^{ny}a na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. Ee luaa' ñ'oom na tso Ty'oots'om ndaa welooyâ na ñet'om teiyo na nnts'aaⁿ. Ja ntyjaa'ya ts'oo^{ny}a na nncue'ntyjo ñ'oom'ñeeⁿ. ⁷ Ndo' cha'tso na canchoo'we ntmaaⁿ nc'iaayâ nn'aⁿ Israel majo'ti ntyjaa'ya n'omna na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. Jo' na tic'oomeintyjee'na na cwila't'maa^{ndy}ena Ty'oots'om ñequio na xcwee' n'omna. Ndo' ja, nc'e na maluaa' ntyjaa'ya ts'oo^{ny}a, 'u ta Agripa, jo' na jnda tqueⁿ nt'om nc'iaya nn'aⁿ judíos ñ'oom nacjoya. ⁸ Ticatsona' na cwila'tiuu'yo' na tiyuu' na matseilcwinnda' Ty'oots'om nn'aⁿ xeⁿ jnda tja.

Ñetco'wi' Pablo nn'aⁿ na cwilayu'

⁹ Tsoti Pablo:

—Nncō tyotseitiuuya na maxjeⁿ jndei'na' na nlcoo'wi'a nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿ Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret. ¹⁰ Ndo' mayuu' na tcoo'wi'a nn'aⁿ naquii' tsjoom Jerusalén. Jndye nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om tiōō^{ny}a w'aancjo ñ'oom ndyuee ntyee na cwiluiitquiendye. Ndo' mati seijomndyo na tja naⁿñeeⁿ. ¹¹ Jndye ndii' tyoco'wi'a nn'aⁿ

cha'tso lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyol'uee'ndyo chiuu nnts'aa cha catjeii'ndye nn'aⁿ cantyja na cwila'yu'. Mayuu'cheⁿ na seijmei'na' ja hasta mati nt'omcheⁿ njoom na tqvia tjo na tyoco'wi'a nn'aⁿ na cwila'yu'.

Matseinei'nnda' Pablo na nlcwe' ts'oom jnaa'aⁿ (Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Tsoti Pablo:

—Majo' ts'iaaⁿ na tjo tsjoom Damasco ñequio ljeii na tqvia ntyee na cwiluiitquiendye na mañequiaana' na jndoya ee ty'ioomna ts'iaaⁿñeeⁿ ja. ¹³ 'U ta, wa'njo^oya nato, ndo' cha'na quiajmei' nty'iaya chom na jna'na' cañoom'luee na xueetina' nchiiti ñe'quoom'. Seixueena' ndiocheⁿ yuu m'aaⁿya ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'e'ndyo. ¹⁴ Cha'tsondyô tqviaandyô nomtyuaa, ndo' jndiia na seinei' ts'aⁿ no^o ñequio ñ'oom hebreo. Matso: “Aa ndi' Saulo, ¿chiuu na maco'wi' ja? 'U maco'wi'ndyu' che'nncu' cha'na matjom quioo'jndyo na mamei' ntsio' nnom ts'oom ta na ñ'e' matseityuaa' ts'aⁿ juuyo'.” ¹⁵ Quia jo' tsjo^o: “¿Ñeeⁿ 'u Ta?” Ndo' matsoom no^o: “Ja Jesús tsaⁿ na maco'wi'.” ¹⁶ Sa^a quicantja', cwintyje', ee ja jnda teitquioo'ndyo njom' na nnt'ioⁿ ts'iaaⁿ 'u na nndi'ntjom' no^o. Nncwji'yuu'ndyu' ljo' na jnda nty'ia' je' ndo' mati na quia nnty'ia'ti' ja. ¹⁷ Nncwañooⁿa 'u ljo' na ñe'cal'a nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos. Ee majñooⁿya 'u na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁸ 'U nntei'jndei' naⁿñeeⁿ na nla'noⁿna cha tacal'ana yuu na tia ee jo' matseijomna' cha'cwijom mac'eⁿ ts'aⁿ yuu na jo^oñe. Sa^a nl'ana yuu na l'ue ts'om Ty'o^ots'om

ee jo' matseijomna' cha'na mac'eⁿ ts'aⁿ yuu na xueeñe. Ndo' nnc'oomeintyjee'na na m'aⁿna nacje 'naaⁿ Satanás, nnc'omna nacje 'naaⁿ Ty'o^oots'om. Cantyja na nla'yu'na ñ'eⁿndyo jo' na nntseit'maⁿ ts'o^onya jnaaⁿna ndo' maxjeⁿ matjom nndaana cha'xjeⁿ cwicandaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jnda lju' naquii' n'om."

Pablo matseicanaaⁿ ñ'oom na tso Jesús nnoom

¹⁹ Tsoti Pablo:

—Jo' chii seicandaya, 'u rey Agripa, ñ'oom na tso Jesús quia na teitquioo'ñê nooⁿ. ²⁰ Najndyee seināⁿya ndāa nn'aⁿ tsjoom Damasco. Tsjo^o na calcwe' n'omna jnaaⁿna, c'oontyjonā naxeⁿ Ty'o^oots'om. Mati tsjo^o na cal'ana yuu na maty'iomyana' cha ca'moⁿna' na mayuu' na jnda lcwe' n'omna. Jnda jo' majo'ti seināⁿya ndāa nn'aⁿ Jerusalén ñequio cha'waa ts'ondaa Judea. Mati seināⁿya ndāa nn'aⁿ na nchii judíos. ²¹ Cwe' jnaaⁿ na tyotseināⁿya ñ'oommeiⁿ jo' na t'ue nn'aⁿ judíos ja naquii' wats'om t'maⁿ na nla'cuee'na ja. ²² Saā mateijndei Ty'o^oots'om ja. Jo' chii hasta je' ndicwaⁿ mañequiaya ñ'oom ndāa cha'tso nn'aⁿ meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindyē ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na tjaa ljo' coluiindyē. Ñ'oom na matseināⁿya meiⁿchjoo tjaa na matseicwaljo^o'a ntyjati cha'xjeⁿ ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas na jluena chiuu waa na quia nluui. ²³ Naⁿñeeⁿ tyoluena na maxjeⁿ wi' nntjom Cristo, nquii na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. Nncueeⁿ'eⁿ ndo' nncwando'xcoom. Jom ts'oo najndyee na nncwando'xco na cha'tso nn'aⁿ na jnda tja. Cantyja na nncwando'xcoom m'moⁿna' ndāa jâ

nn'aⁿ judíos ndo' ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na nquii Cristo, tsaⁿ na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ, jnda jndyo.

Pablo mal'uee'ñê chiuu ndaa nnts'aaⁿ na nnt-seiyu' Agripa

²⁴ Xcwe na matseineiⁿ Pablo ñ'oommeiiⁿ ndo' majndeiiito t'õ Festo. Jndeiⁿ seineiiⁿ matsoom:

—Xqueⁿ 'u Pablo, matseintjeiⁿna', cwe' na jeeⁿ jndye seiⁿnaⁿ!, jo' na luaa' matjom'.

²⁵ Saa tso Pablo:

—'U ta, ja tjaa'naⁿ na matsei'ndaa'na' xquaaⁿ. Matseitiuuyaya naquii' xquaaⁿ ndo' matseinaⁿya ñ'oom na mayuu'. ²⁶ Luaa m'aaⁿ Agripa, ts'aⁿ na matsa'ntjom. Jom tcuu ntyjeeⁿ ñ'oommeiⁿ!. Jo' chii ja ñequio na t'maⁿ ts'õõⁿ matseinaⁿya jo nnoom ee ntyjiiya na jom cha'tso ñ'oommeiⁿ! mantyjeeⁿ cantyja na jnda tuii, ee nchii na tuii jo' na cwe' wanty'iuu'. ²⁷ 'U ta Agripa, ¿aa matsei'yu' ñ'oom na tyola'ljeii profetas? Ja ntyjii na matsei'yu' ñ'oom na tyolue naⁿñeeⁿ.

²⁸ Matso Agripa nnoom:

—'U cwaaⁿti matsei'tiuu' na cwe' chjoowi' ñ'oom na jnda tsu' luaa', manntseiyu'ya ja ñequio Cristo.

²⁹ Matso Pablo nnom:

—Meiiⁿ na jndye oo meiiⁿ na tijndye ñ'oom na jnda jndi' tsjoõ ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwindye na matseinaⁿya, toom cwe' na nnts'aa Ty'õõts'om na nc'om'yo' cha'na m'aaⁿ ja cwe' na nchii na chu'tyeⁿndyo' cha'na chu'tyeⁿndyo ja, saa na nlayu'yo' cha'xeⁿ na matseyu'a.

³⁰ Jnda seineiⁿ Pablo ñ'oommeiⁿ! teintyjee' rey'ñeeⁿ ñequio gobiernom, ñ'eⁿ Berenice, ñequio cha'tso nn'aⁿ na meindyuaandye ñ'eⁿndyena.

31 Jluina ch'eⁿ. Tyola'neiⁿ ntyjeena ndaana. Jluena:

—Tjaa ljo' s'aa tsaⁿm'aaⁿ na tseixmaaⁿ na nncueeⁿeⁿ oo na nljoo'ñê w'aancjo.

32 Tso Agripa nnom Festo:

—Nnda^a na nndyaañe tsaⁿm'aaⁿ xeⁿ nchii na tcaaⁿ na nncu'xeⁿ nquii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma jom.

27

Pablo cwilacwanomna jom tsjoom Roma

1 Jla'tiuuna na njñoomna Pablo ndyuaa Italia. Jo' chii tioona cwenta jom ñequio nt'omcheⁿ praso l'o capeitaⁿ na jndyu Julio, ts'aⁿ na matsa'ntjom cwii tmaaⁿ sondaro na jndyuna' Augusto. Ndo' ja Lucas, tjoñ'aⁿ ñ'eⁿ Pablo. 2 Saacuoyâ w'aandaa. Ndo' tjañ'eⁿ Aristarco ñ'eⁿndyô. Jom ts'aⁿ tsjoom Tesalónica ndyuaa Macedonia. Ndo' w'aandaa'ñeeⁿ jnaⁿna' tsjoom Adramitio na wjaana' njoom na m'aⁿ 'ndyoo ndaaluee ndyuaa Asia. Jnda tuoyâ, mana saayâ. 3 Cwiicheⁿ xuee squiaayâ tsjoom Sidón. Ndo' Pablo, s'aa Julio na wi' ts'om jom. Tquiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom' na nncjaacando'yaaⁿ nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye ndo' na nntei'x'eeyana jom. 4 Jnda chii saacuonndaa'â w'aandaa. Jnaanyâ tsjoom Sidón. Saanquiandyô nandyee' ndyuaaxeⁿncwe Chipree jo'jo' tijndeiti maqui'caljoo jndye sta w'aandaa cantya na tsaayâ. 5 Saawi'nqonyâ ñ'eⁿ w'aandaa nacjee' ndyuaa Cilicia ñequio ndyuaa Panfilia. Squiaayâ tsjoom Mira ndyuaa Licia.

6 Jo' jo' ljeii capeitaⁿ w'aandaa na jnaⁿna' tsjoom Alejandría na wjaana' ndyuaa Italia. Tsoom na jo' cuooyâ. Jo' chii tuooyâ juuna'.
 7 Jndye xuee nioom tyotsaayâ. Nc'uaa' chii saacatsquiaayâ ndyeyu yuu na waa tsjoom Gnido. Ndo' na taleicandaa nntsaandyeyuuyâ na ndicwaⁿ maqui'caljoo jndye sta w'aandaa, jo' chii saanquiandyô tei'nooⁿyâ ndyuaa Salmón, saawi'nooⁿyâ nacjee' ndyuaaxeⁿncwe Creta.
 8 Jeeⁿ ndyaa' nc'uaa' saawi'nooⁿyâ nacañoom'wi' tyuaa'ñeeⁿ. Chii squiaayâ cwii joo na ndyoo' tsjoom Lasea na jndyuna' Buenos Puertos yuu na tjaquiee'ndii'ñe ndaaluee.

9 Jndye xuee t'ooⁿyâ nato ñ'eⁿ w'aandaa nc'e na tis'a m'aaⁿ jndye. Ndo' je' jnda tue'ntyjō ncuee na teincuu' na cwii nncjaati w'aandaa ee jnda macwitsaaquiaaâ ncuuesua'. Jo' chii Pablo sei-jnooⁿoⁿ n'om nn'aⁿ. 10 Matsoom:

—Luaa matsei'nqⁿa 'o re, xeⁿ nntsaatyaaaya nntjooⁿya nata', ndo' t'maⁿ nntsuundyō. Nchii macandā canchuu ñequio w'aandaa, saā mati ncjooⁿya nncwjaaya.

11 Saā capeitaⁿ seiyoom'm ñ'loom na tso ts'aⁿ na maleiñ'oom w'aandaa ñequio ts'aⁿ na 'naaⁿ juuna'. Ñ'loom na tso Pablo tīcatseiñ'oom'ñê.
 12 W'aandaa'ñeeⁿ meintyjee'na' yuu na maxjeⁿ cwi'oomeintyjee' l'aandaa. Saā ticuee'cheⁿ na ya na jo' jo' nncwintyjee'na' naquii' ncuuesua'. Ndo' majndyendyetina cwiluena na tsaatsaatyaaayâ. Jluena aa nchii nnts'aana' na nntsquiacañooⁿyâ yuu na cwi'oomeintyjee' l'aandaa tsjoom Fenice majuu ndyuaaxeⁿncwe Creta. Ee jo' jo' ya

nljoo'ndyô ncuéesua' ee tijndeii mawinom jndye.

Jndeii tío jndye ts'om ndaalúe

¹³ Jndyo jndye tijndeii tijndeii. Tjantquiéna' w'aandaa jo ntyja na cwitsaayâ. Jo' chii jla'tiuuna na ya na nntsaayâ. Quia jo' xjo na majaacue quii' ndaalúe cha nncwintyjee'cheⁿ w'aandaa, jla'wena juuna'. Chii saayâ saawi'nooⁿyâ cañoom'wi' tyuaaxeⁿncwe Creta. ¹⁴ Tyoowijndye na saayâ ndo' tei'caljoo jndye t'maⁿ w'aandaa. Majuu ndyuaaxeⁿncwe Creta jnaⁿna' jondo' cantyja na cwicalui' cancjoo ntquiee'. ¹⁵ Jndye'ñeeⁿ tjomñe w'aandaa. Tyotseilcwe'na' juuna'. Jo' chii 'ndyaatooyâ, cjaañ'oomto jndye juuna' yuu na ñe'cjaañ'oomna'. ¹⁶ Tei'nooⁿyâ cwii ndyuaaxeⁿncwe chjoo na jndyu Clauda. Jo' jo' ticuee'cheⁿ na jeeⁿcheⁿ jndeii m'aaⁿ jndye. Tyolajndaayâ ndo' juu xuljoo na tsaacantyaandyô, nc'uaa' chii jndaã tuãã'â juuna' ts'om w'aandaa. ¹⁷ Jndaã tuãã'â xuljoo ts'om w'aandaa jla'tyeⁿna w'aandaa ñequio l'uaa cha tintyuii'na'. Nquiaana xeⁿ nncjaac'oo' w'aandaa cwii joo na jndyuna' Sirte yuu na jndye tei' ñjom. Jo' chii to'ñoomna liaa ntmeiⁿ na macwjaa'ñena' jndye ee ñe'cala'xjeeⁿndyena na jndeii mantquie jndye w'aandaa. Jndaã jo' 'ndyetona tjantquie jndye juuna'. ¹⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee ndicwaⁿ jndeii maqui'caljoo jndye w'aandaa. Jo' chii to'na tyotjeii'na canchuu ts'omna'. Tyotuee'na joona' ts'om ndaalúe cha na nntseixjeeⁿñena' na jaa' w'aandaa. ¹⁹ Ndo' xuee jndaã ndyee cha'tso l'oo' ts'iaaⁿ cwentaa' w'aandaa ncjooyâ tyotjeii'â joona' ñequio luãã'yâ, tyotuãã'â joona'

ts'om ndaaluee. ²⁰ Jndye xuee taticanty'iaayâ ñe'quoom' meiⁿ cancjuu. Ndo' jeeⁿ ndya' jndeiï tyoqui'caljoo jndye t'maⁿ w'aandaa hasta tyolatiuuyâ tjaa chiuu cwii ya, maxjeⁿ nncwjaayâ.

²¹ Jnda jaach'ee xuee tacocwaa'â. Jo' chii teinty-
jee' Pablo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ. Matsoom:

—O re, yati xeⁿ cwe' jndye'yo' ñ'oom na tsjoo xjeⁿ na m'aa^{ny}a Creta na tinguiooya. Quia jo' xocatjoo^{ny}a na nmeiⁿ!, ndo' meiⁿ canchuu xocatsuuna'.

²² Saa je' matsjoo c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ee meiⁿcwiindyo xocwjaaya macandâ nquii w'aandaa nntsuuna'.

²³ Ee ja matseixma^{ny}a cwentaa' Ty'oots'om ndo' mandiantjo^{ny}a nnoom. Tsjom teincoo je' jñoom cwii ángel cwentaaⁿ!aⁿ na m'aa^{ny}a.

²⁴ Matso ángel'ñeeⁿ nooⁿ: “Tinc'oom' 'u Pablo na nquia' ee maxjeⁿ nncue' na m'aaⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. Ndo' cantya 'naⁿ 'u cha'tso nn'aⁿ na quio ñ'eⁿ!, Ty'oots'om nnts'aa na ticwjena.”

²⁵ Jo' chii 'o re c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ee ja matseyu'a na nnts'aa Ty'oots'om cha'xjeⁿ na tso ángel nooⁿ. ²⁶ Saa nncjaaju'yuuna' jaa cwii ndyuaaxeⁿncwe.

²⁷ Teinom cha'na quin'oom xuee na tyotsaayâ chii squiaayâ ndaaluee Adria. Lomañjaaⁿ maju' jndye w'aandaa na wjaana'. Cha'na xcwe tsjom ndo' jla'noⁿ! nn'aⁿ na cwileiñ'om w'aandaa na manndyoo' nntsquiaayâ yuu m'aaⁿ tyuaa.

²⁸ Tuee'na 'naⁿ na nnty'iaana cwanti njoom naquii' ndaatoo ndo' jliuna njoom cha'na ntquiuu nc'aa. Ty'ety'etina chii jliuna njoom cha'na quin'oom nc'aa. ²⁹ Nquiaana na nnqui'ljoo

w'aandaa ljo'. Jo' chii tuee'na ñequiee xjo quii' ndaaluee na ñjoomna' jo ts'aaⁿ w'aandaa na nl'ana' na nncjaawintyjee'cheⁿna'. Jnda jo' ñequio na chjoo' n'omna cwii tyomeindo'tina na nleixuee. ³⁰ Jnda jo' nn'aⁿ na cwileiñ'om w'aandaa jla'tiuuna na nlei'nomna. Jo' chii ty'ena sta w'aandaa. Cwe' l'ayana na ndoo' cwituee'na ncjo naquii' ndaaluee na nl'ana' na nncjaameintyje'cheⁿ w'aandaa. Saaⁿ tiyuu', ee xuljoo cwituee'na quii' ndaaluee na nlei'nomna. ³¹ Saaⁿ Pablo matsoom nnom capeitaⁿ ñequio sondaro 'naaⁿl':

—Xeⁿ naⁿm'aⁿl' ticaljoo'ndye ts'om w'aandaa quia jo' 'o xocandaⁿ nlui'n'maaⁿndyo' ñjaaⁿ.

³² Jo' chii tyjee sondaro ts'uaa na chu'tyeⁿ xuljoo. Mana 'ndyena na tjawjaana'.

³³ Quia na jaawindyoo' nleixuee seineiⁿ Pablo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwa'na. Matsoom:

—Je' jnda quin'oom xuee na m'aⁿyo' na chjoo' n'om'yo', tyocwa'yo', ndo' tyoonda'yo'. ³⁴ Jo' chii mats'aa ty'oo ndaaⁿyo' na nlcwa'yo' cha nnc'omjndeiⁿ n'om'yo' ee meiⁿcwiindyoy' xocwje'yo'. Cha'tsondyoy' nlui'n'maaⁿndyo'.

³⁵ Jnda tsoom na luaa' to'ñoom tyoo'. Tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om jo ndaaⁿ cha'tso naⁿñeeⁿ. Jnda jo' tyjeeⁿ juuna', tooⁿoⁿ na macwaaⁿaⁿ. ³⁶ Ndo' na luaa' s'aaⁿ cha'tsondyena ty'omt'maaⁿndyena n'omna. Mati joona to'na tcwa'na. ³⁷ Na cha'tsondyo' na m'aaⁿya ts'om w'aandaa, we siaⁿto waljoo' ndyeen'aaⁿ nchoo' nqui nchoo' yomndyo'. ³⁸ Jnda na tjacjoona na tcwa'na, quia jo' tyotioomna canchuu lqueeⁿ

trigo ts'om ndaaluee cha nntseixjeeⁿñena' na jaa' w'aandaa.

Tjac'oo' w'aandaa ndo' na tei'ndaa'na'

³⁹ Quia na jnda teixuee, nn'aⁿ na cwilei'ñ'om w'aandaa tîcata'naaⁿna ndyuaa'ñeeⁿ. Saa jliuna cwii joo yuu na tjaquiee'ndii' na m'aaⁿ ndaaluee yuu ñequii' ts'otei'. Jla'tiuuna ya xeⁿ nndaā nl'ana na nncjaaquiee' w'aandaa jo' jo'.
⁴⁰ Quia jo' ncjo na tuee'na ts'om ndaaluee na nncjaaawintyjee'cheⁿ w'aandaa, tyjena l'uua na ñjoomna'. 'Ndyena ncjo'ñeeⁿ ts'om ndaaluee. Ndo' jla'cana'na n'oom pala' na jla'tyeⁿna ee joona' cwileil'uee'ndyena na wjaantquiena' w'aandaa. Ndo' jla'ntyjana liaa jo sta w'aandaa na macwjaa'ñena' jndye cha wjaantquiena' w'aandaa. Jnda chii to' w'aandaa na wjaana' jo yuu tjaquiee'ndii' na m'aaⁿ ndaaluee. ⁴¹ Saa squiaayâ cwii joo yuu cwitjom we tseii' ndaa. Mana tjac'oo' sta w'aandaa naquii' tei' yuu na cañjeiiⁿ m'aaⁿ ndaa. Mana taticandaā nntjeii'ndyena juuna'. Ndo' ts'aaⁿna' jnaⁿna' na tjatyuii' s'aa nmōⁿ t'maⁿ. ⁴² Quia jo' jla'tiuu sondaro na nla'cwjeena praso cha tinc'oota'ljoo' naⁿñeeⁿ na mana nlei'nomna. ⁴³ Saa capeitaⁿ ñe'cwañom'm Pablo. Jo' chii tinquiaaⁿ na nla'cwjee sondaro praso. Ndo' praso na 'naaⁿ na nnta'ljoo' sa'ntjoom na joona najndyee catuee'ndyena ts'om ndaaluee, c'oota'ljoo'na cha nlquiena tyuaatcwii. ⁴⁴ Ndo' nt'omcheⁿ c'oontyjondye cjoo' lcaa' oo cjoo' lcaa'ntaⁿ na tyuii' w'aandaa. Jo' na cha'tsondyô ya squiaayâ tyuaatcwii.

28

'Naaⁿ na tyoch'ee Pablo na tyom'aaⁿ ndyuaaxeⁿncwe Malta

¹ Jndaⁿ na jlui'n'maaⁿndyô nawi'ñeeⁿ chii jliuuyâ na Malta jndyu ndyuaaxeⁿncwe yuu squiaayâ.

² Nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ l'ana na ya nn'aⁿndyena ñ'eⁿndyô. Jla'canaaⁿndyena chom. Jluena na calawiindyô, ee jeeⁿ teiⁿ ndo' jndaⁿ macwiwa'.

³ Pablo seixcweeⁿ cwii saâ' n'o^m teincwe. Ndo' quia na tioom joona' naquii' chom jlui'nom cwii catsuu na maleinomyo' chom. Mana t'uiiyo' ts'o^oⁿ tyeⁿ. ⁴ Ndo' nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ quia na nty'iaana na tiñe'ca'ndiiyo' ts'o^oⁿ tyola'neiⁿ cheⁿnquieena ndaaⁿ nc'iaana. Jluena:

—Tsa^m'aaⁿ! ¿aa nchii maxjeⁿ ts'aⁿ na ñeseicwjee nn'aⁿ jom? Ee meiiⁿ na jlui'n'maaⁿñê ts'om ndaaluee saâ je' maxjeⁿ nntioom cantyja na tis'a ñes'aaⁿ nncueeⁿeⁿ.

⁵ Saâ Pablo seitei'ncweeⁿeⁿ ts'o^oⁿ. Mana tiooñeyo' naquii' chom. Tjaa na teinioom'm.

⁶ Naⁿ'ñeeⁿ tyomeindoo'na, jla'tiuuna na nncwjaa'ñena' tcoo' Pablo oo na mats'ia jo' cwe' nnquiooñetoom mana nncueeⁿeⁿ. Saâ jndaⁿ tjawiquiuu' na meindoo'na, cwinty'iaana na tjaa na teinioom'm, jo' chii cwiicheⁿ ljo jla'tiuuna. Jluena na jom cwii ty'o^ots'om.

⁷ Nndyoo' yuu tyolawindyô waa tyuaa cwentaa' ts'aⁿ na cwiluiitquieeñeti tyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ. Publio jndyu tsaⁿ'ñeeⁿ. Tsoom na caljoo'ndyoyaayâ waⁿ'aⁿ. Quia jo' ljoo'ndyô jo' jo' cwii ndyee xuee. Seiñ'oom'ñê jâ tquiaaⁿ na tcwaa'â. ⁸ Ndo' seijomna' na wii' tsotyeeⁿ. Matseicona' juu ndo' mateii' ndaaniom'. Tjantyyaa' Pablo tsaⁿ'ñeeⁿ.

Seineiiⁿ nnom Ty'o^ots'om. Jnda^u chii tiom l'o^o nacjoo' tsaⁿñeeⁿ, sein'maaⁿ juu. ⁹ Jnda^u tuii na luaa', nt'omcheⁿ nn'aⁿwii ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ ty'entyjaa'na Pablo, ndo' n'maaⁿna. ¹⁰ Jndye naya l'a naⁿñeeⁿ já. Ndo' quia na saacuoyâ w'aandaa na macwitsaayâ, tquiana cha'tso 'naⁿ na nleil'uee'ndyô yocheⁿ na cwitsaayâ.

Na tuee' Pablo tsjoom Roma

¹¹ Jnda^u teinom ndyee chi' na squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ ndo' saacuoyâ w'aandaa'ñeeⁿ. Juuna' jnaⁿna' tsjoom Alejandría, saa^u tjameintyjee'yana' ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ cha'waa ncueesua'. Juuna' ñoom 'ndyoonnom Cástor ñequio Pólux. ¹² Saayâ squiaayâ tsjoom Siracusa yuu na cwi'oomeintyjee' l'aandaa. Jo' jo' ljoo'ndyoyayâ cwii ndyee xuee. ¹³ Jluu'â jo' jo'. Saasaatyayâ saawi'nooyâ cañoom'wi' ndyuaa hasta xjeⁿ na squiaayâ tsjoom Regio. Teincoo cwiiicheⁿ xuee jndyo jndye na jnaⁿna' jo' ndo' cantyja na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Tjantquie jndye'ñeeⁿ w'aandaa jo' cantyja na cwitsaayâ. Ndo' xuee jnda^u we squiaayâ tsjoom Puteoli. Jo' jo' jluu'â w'aandaa na macandâ. ¹⁴ Tsjoom'ñeeⁿ jliuuyâ nt'om nn'aⁿ na cwila'yu'. Jluue naⁿñeeⁿ na caljoo'ndyô ñ'eⁿndyena cwii ntquiee' xuee. Jo' na ljoo'ndyô. Jnda^u chii saayâ tsjoom Roma. ¹⁵ Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Roma, quia na jndyena na mañjomndyô nato, quia jo' nt'omndye joona tquiocatjomndyena já xjeⁿ tsjoom Foro de Apio ndo' nt'omndye joona tquiocatjomndye já cwii joo na jndyu Tres Tabernas. Jnda^u na nty'iaa' Pablo naⁿñeeⁿ tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'o^ots'om ndo'

ty'oomt'maaⁿñê ts'oom. ¹⁶ Quia na jnda squiaayâ tsjoom Roma, capeitaⁿ tquiaaⁿ cwenta praso l'o ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ sondaro. Saa Pablo tquiaana na wandyo' nnc'oom ñequio cwii sondaro na nnts'aa cwenta jom.

Pablo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om tsjoom Roma

¹⁷ Jnda ndyee xuee na squiaayâ, tqueeⁿ Pablo nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' lan'om cwentaa nn'aⁿ judíos tsjoom'ñeeⁿ. Quia na jnda tjomndyena seineiiⁿ ndaana. Matsoom:

—'O nn'a^{ny}a meiⁿchjoo tjaa ljo' s'aaya nacjoo nc'iaaya nn'aⁿ judíos, meiⁿ nacjoo' costumbre 'naaⁿ welooya na ñet'om teiyo. Saa meiiⁿ na ljo' t'uena ja na praso tsjoom Jerusalén. Tioona ja luee nn'aⁿ romanos. ¹⁸ Ndo' naⁿñeeⁿ taⁿna na catsjoo nnc' chiuu waa. Jnda jndyena ñ'oom'ñeeⁿ ñe'cala'candyaandyena ja ee jla'noⁿna tjaa ljo' s'aa na tseixmaⁿ na c'io. ¹⁹ Saa tical'ue n'om nn'aⁿ judíos na ljo'. Jo' na jndei'na' s'aa ty'oo na nquii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoomwaañe nncu'xeeⁿ ja. Saa ja nchii na maqua^{ny}a ñ'oom nacjoo nn'aⁿ ndyuaa tsjomya na jndyoo ñjaaⁿ. ²⁰ Tqueeⁿndyo 'o na nnty'iaya 'o ndo' na nntseina^{ny}a ñ'eⁿndyo'. Ee cantyja 'naaⁿ na matseyu'a na jnda jndyo nqueⁿ na ntyjaa' n'ooⁿ jaa nn'aⁿ judíos na nncwji'n'maaⁿñe jaa, jo' na chu'tyeⁿndyo ñequio l'uaancjomeiiⁿñe.

²¹ Quia jo' jluena nnoom:

—Jâ meiⁿcwii carta tyoocwjee' na m'aa^{ny}â na nnaⁿna' ts'ondaa Judea na matseineiⁿna' cantyja 'naⁿ. Ndo' mati nc'iaaya nn'aⁿ judíos na cwiquie ñjaaⁿ tjaa'naⁿ ñ'oom cotuee'na nacjo'.

22 Saa ñe'candyaaayaayâ chiuu waa na matsei'noⁿ¹ cantyja 'naaⁿ¹ ñ'oom xco na cwilayu'yo' ee manquiuyâ na cha'tso nn'aⁿ cwiluena na tis'a ñ'oom'ñeeⁿ.

23 Jo' chii jla'jndaa'ndyena cwaaⁿ cwii xuee na nntjomndyennda'na. Quia na tue'ntyjo xuee'ñeeⁿ jndyendye nn'aⁿ tjomndye yuu mac'eⁿ Pablo. Cwitsjoom to^oⁿ¹_oⁿ tyotseineiⁿ ndaana hasta xjeⁿ na tmaaⁿcheⁿ. Tyotseineiⁿ cantyja na matsa'ntjom Ty'o^o_o^ts'om. L'ue ts'oom na nla'noⁿ¹na cantyja 'naaⁿ¹ Jesús. Jo' chii tjac'oomna' na seineiⁿ cantyja 'naaⁿ¹ ljei na tqueⁿ Moisés ndo' cantyja 'naaⁿ¹ ñ'oom na tyola'ljei profetas.

24 Nt'om naⁿ¹ñeeⁿ jla'yu'na ñ'oom na seineiⁿ, ndo' nt'om naⁿ¹ñeeⁿ tícala'yu'na. 25 Ticatjoom' jla'tiuuna ñ'oom na jndyena. Jo' chii t'oom'ndyena. Saa tsojndyee Pablo cwii ñ'oom ndaana. Matsoom:

—Mayuu' ñ'oom na seijndo' Espíritu Santo ts'om profeta Isaías. Juu ñ'oom'ñeeⁿ seineiⁿ ndaa welooya na ñet'om teiyo. 26 Matsoom:

Cja' na m'aⁿ naⁿm'aⁿ¹. Catsu' ndaana:

Luaa matseicandii Ty'o^o_o^ts'om 'o:

'O mayuu' nndye'yo' sa^a xocala'noⁿ¹yo'.

Ndo' mayuu' na nnty'ia'nda^a'yo' sa^a xoqueⁿ¹yo' cwenta.

27 Ee jnda teiquie' n'om'yo'.

Jnda s'aana' ñ'eⁿndyo' cha'cwijom na canda^a'yo'.

Ndo' jnda s'aana' cha'cwijom na nchjaaⁿ¹yo'.

Jeeⁿ cachjoo cwila'noⁿ¹yo' cantyja 'naaⁿ¹ Ty'o^o_o^ts'om.

Jo' na matseijomna' 'o na ndoo' nchjaaⁿ¹yo' ndo' na canda^a'yo'.

Jo' chii xolcwe' n'om'yo' ndo' na luaa' waa xocat-seit'maⁿ ts'o^onya jnaⁿyo'.

²⁸ Tsoti Pablo:

—Sāa cala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'o^ots'om na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. Na je' xuee na cwii wjaana', nncjaa ñ'oomwaa na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Joonā nndyena juuna'.

²⁹ Jndā na tso Pablo ñ'oomwaa' mana t'oom'ndye nn'aⁿ judíos. Jndye ñ'oom cwityola'neiⁿ cheⁿnquieena ndāa nc'iaana.

³⁰ Candāa' we chu ljoo'ñe Pablo cwii w'aa na cwe' tyotiomi'l'uaaⁿ na tyom'aaⁿyaaⁿ. Ndo' neiiⁿ ts'oom cha'tso nn'aⁿ na tyo'oocajndoo' jom. ³¹ Tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'o^ots'om ndo' tyo'mo^o cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo. T'maⁿ waa na tju'naaⁿñena' na tyotseineiiⁿ. Meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ seitsaaⁿñe jom.

Ñ'oⁿ xco na tq^en ty'o^ots'om cantxja 'naa'
Jesucristo
New Testament in Amuzgo, Guerrero
(MX:amu:Amuzgo, Guerrero)

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Guerrero Amuzgo (Amuzgo, Guerrero)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amuzgo, Guerrero

amu

Mexico

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Amuzgo, Guerrero

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2024-02-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

3a693cf5-26ad-5db1-89e8-29e6d3f52b61